

M A S A R Y K O V A U N I V E R Z I T A

PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

Region jihovýchodní Asie v geografickém gymnaziálním vzdělávání

Diplomová práce

Bc. David Fischer

Vedoucí práce: RNDr. Vladimír Herber, CSc.

Geografický ústav

BRNO 2026

Bibliografický záznam

Autor: Bc. David Fischer
Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita
Geografický ústav

Název práce: Region jihovýchodní Asie v geografickém gymnaziálním vzdělávání

Studijní program: Učitelství biologie pro střední školy

Studijní obor: Učitelství biologie pro střední školy
Učitelství geografie a kartografie pro střední školy

Vedoucí práce: RNDr. Vladimír Herber, CSc.

Akademický rok: 2025/2026

Počet stran: 74 + 21

Klíčová slova: zeměpis, regionální geografie, jihovýchodní Asie, výukové materiály, učebnice zeměpisu, prezentace, pracovní listy

Bibliografic Entry

Author: Bc. David Fischer
Faculty of Science, Masaryk University
Department of Geography

Title of Thesis: The Southeast Asian region in geography secondary education

Degree Programme: Upper Secondary School Teacher Training in Biology

Field of Study: Upper Secondary School Teacher Training in Biology
Upper Secondary School Teacher Training in Geography and Cartography

Supervisor: RNDr. Vladimír Herber, CSc.

Academic Year: 2025/2026

Number of Pages: 74 + 21

Keywords: geography, regional geography, Southeast Asia, teaching materials, geography textbooks, presentations, worksheets

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá zastoupením regionu jihovýchodní Asie v geografickém gymnaziálním vzdělávání v České republice. Hlavní cíl práce spočívá ve tvorbě výukových materiálů pro gymnaziální výuku zeměpisu, které vhodně doplňují stávající poznatky uvedené v učebnicích zeměpisu. Teoretická část práce zahrnuje analýzu platných kurikulárních dokumentů, hodnocení vybraných didaktických materiálů a výsledky jedenácti polostrukturovaných rozhovorů se středoškolskými vyučujícími zeměpisu. Na základě těchto podkladů bylo navrženo pět komplexních výukových materiálů pokrývajících fyzickogeografická i socioekonomická témata regionu, zpracované odlišnými výukovými metodami. Pilotní ověření jednoho z materiálů potvrdilo jeho použitelnost v reálné gymnaziální výuce.

Abstract

This master's thesis examines the representation of the Southeast Asian region in geography education at grammar schools in the Czech Republic. The main objective of the thesis is the development of teaching materials for grammar school geography lessons, which appropriately complement the existing content presented in geography textbooks. The theoretical part of the thesis includes an analysis of current curricular documents, an evaluation of selected didactic materials and the results of eleven semi-structured interviews with grammar school geography teachers. Based on these findings, five complex instructional materials were designed, covering both physical and socioeconomic aspects of the region through various teaching methods. A pilot testing of one of the materials confirmed its suitability for use in real grammar school teaching.

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Student: David Fischer
Studijní program: Učitelství biologie pro střední školy

Ředitel Geografického ústavu PřF MU Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu MU určuje diplomovou práci s tématem:

Region jihovýchodní Asie v geografickém gymnaziálním vzdělávání

The Southeast Asian region in geography secondary education

Zásady pro vypracování:

Region jihovýchodní Asie je součástí širšího indicko-tichomořského regionu a má pro pochopení fungování světové ekonomiky zásadní význam a tento region nabízí řadu aktuálních témat pro geografické gymnaziální vzdělávání. Cílem diplomové práce bude vypracování komplexních materiálů pro gymnaziální výuku tématu „region jihovýchodní Asie“, které by vhodným způsobem opravily/doplňily a rozšířily učivo uváděné v českých středoškolských učebnicích Geografie. Úvodní část práce bude věnována zařazení tohoto tématu v platných pedagogických dokumentech a kritické analýze učiva o tomto regionu ve středoškolských učebnicích a školních atlasech.

Dále se budete věnovat skutečnému stavu výuky regionu jihovýchodní Asie na vybraných školách, a to na základě výsledků rozhovorů se středoškolskými učiteli. Jádrem diplomové práce bude tvořit komplexní zpracování výukových materiálů 5 vybraných geograficky významných témat, které budou obsahovat jak výukové prezentace pro vyučujícího i s metodickým návodem, tak i materiály pro kontrolu zpětné vazby - např. pracovní listy, seznam možných témat pro seminární práce apod.

Alespoň jedno téma bude „otestováno“ ve výuce na některém (partnerském) gymnáziu. Získané poznatky a výsledky budou začleněny do diplomové práce.

Rozsah grafických prací: podle potřeby

Rozsah průvodní zprávy: cca 60-80 stran

Seznam odborné literatury:

ANDĚL, J., BIČÍK, I., BLAHA, J. D. (2019): Makroregiony světa: nová regionální geografie. Karolinum, Praha

ANDĚL, J., BIČÍK, I., MATĚJČEK, T. (2019): Makroregiony světa: regionální geografie pro gymnázia. Nakladatelství ČGS, Praha, 148 s.

DEMEK, J. a kol. (2022): Geografie 3: regionální geografie světa pro střední školy. SPN-pedagogické nakladatelství, Praha.

KOLEKTIV (2021): Diercke international atlas: geography, history, economics, politics, sciences. Braunschweig, Westermann Bildungsmidien Verlag.

MARADA, M. a kol.(2017): Koncepce geografického vzdělávání: certifikovaná metodika: www.eGeografie.cz. Univerzita Karlova, Praha, 103 s.

Excerpce další dostupné převážně geografické literatury

Jazyk závěrečné práce: cze

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Vladimír Herber, CSc.

Datum zadání bakalářské práce: listopad 2024

Datum odevzdání bakalářské práce: dle harmonogramu

RNDr. Vladimír Herber, CSc.
pedagogický zástupce ředitele ústavu

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu práce RNDR. Vladimíru Herberovi za jeho čas, vstřícný přístup, cenné rady a připomínky, které významně pomohli k dokončení této práce. Zároveň je třeba na tomto místě poděkovat i Mgr. Danielu Bačovskému a žákům Gymnázia a ZUŠ Šlapanice za možnost otestování materiálu. Patří zde i poděkování mé rodině za podporu v průběhu psaní této práce a celého studia.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci vypracoval samostatně pod vedením RNDr. Vladimíra Herbera, CSc. a s využitím informačních zdrojů, které jsou v práci citovány.

Prohlašuji, že jsem nástroje AI využil v souladu s principy akademické integrity a že na využití těchto nástrojů v práci vhodným způsobem odkazuji.

Brno, 5. 5. 2026

.....
David Fischer

OBSAH

1	ÚVOD.....	9
2	ZAŘAZENÍ REGIONU JIHOVÝCHODNÍ ASIE VE VYBRANÝCH KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTECH.....	11
2.1	KURIKULÁRNÍ DOKUMENTY V ČESKÉ REPUBLICE	11
2.2	RVP G A ZAČLENĚNÍ ZKOUMANÉHO TÉMATU	12
2.3	VYBRANÁ ŠVP A ZAČLENĚNÍ ZKOUMANÉHO TÉMATU	13
3	REGION JIHOVÝCHODNÍ ASIE VE VYBRANÝCH DIDAKTICKÝCH MATERIÁLECH	16
3.1	UČEBNICE ZEMĚPISU PRO STŘEDNÍ ŠKOLY	16
3.1.1	Makroregiony světa: regionální geografie pro gymnázia	17
3.1.2	Geografie 3: Regionální geografie světa	18
3.1.3	Nový zeměpis II. v kostce: Regionální geografie	18
3.1.4	Porovnání obsahové stránky učebnic	19
3.2	ŠKOLNÍ ATLASY	22
3.2.1	Školní atlas světa	22
3.2.2	Asie – školní atlas pro základní školy a víceletá gymnázia	23
3.2.3	Školní atlas dnešního světa	23
3.2.4	Diercke International Atlas	23
3.2.5	Philip’s modern school atlas	24
3.2.6	Zhodnocení obsahové vybavenosti školních atlasů	24
3.3	DOPLŇKOVÉ VÝUKOVÉ MATERIÁLY	24
3.3.1	Knihy a časopisy	25
3.3.2	Webové a datové portály	26
4	ROZHOVORY SE STŘEDOŠKOLSKÝMI UČITELI	30
4.1	VÝSLEDKY UČITELSKÝCH ROZHOVORŮ	31
4.2	ZÁVĚREČNÉ SHRNUTÍ UČITELSKÝCH ROZHOVORŮ	36
5	NÁVRHY VÝUKOVÝCH MATERIÁLŮ	38
5.1	PŘÍRODNÍ POMĚRY JIHOVÝCHODNÍ ASIE	38
5.2	PŘÍPADOVÁ STUDIE: POTÁPĚJÍCÍ SE JAKARTA A PROJEKT NUSANTARA	43
5.3	MIGRAČNÍ SITUACE V JIHOVÝCHODNÍ ASII POHLEDEM DAT	48
5.4	SINGAPUR ANEB ASIJSKÝ HOSPODÁŘSKÝ ZÁZRAK	54
5.5	CESTOVNÍ RUCH V JIHOVÝCHODNÍ ASII (SKUPINOVÁ PRÁCE)	59
6	TESTOVÁNÍ VÝUKOVÝCH MATERIÁLŮ	63
7	ZÁVĚR	66
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	68
	PŘÍLOHY	72
	SEZNAM PŘÍLOH	73

1 ÚVOD

Region jihovýchodní Asie představuje jeden z nejvíce dynamicky se rozvíjejících regionů světa. Otázka jeho vymezení není v geografické literatuře jednoznačná, neboť autoři používají při vymezování regionu odlišná kritéria. Nicméně pro účely této práce vycházíme z regionalizace zahrnující uvedených 11 států: Brunej, Filipíny, Indonésii, Kambodžu, Laos, Malajsii, Myanmar, Singapur, Thajsko, Vietnam a Východní Timor. Toto vymezení odpovídá členství vybraných zemí v organizaci ASEAN a současně je běžně používané v českém geografickém prostředí (FICEK 2019).

Jihovýchodní Asie se vyznačuje výraznou etnickou, jazykovou a náboženskou pestrostí. Zároveň existuje významná provázanost s Českou republikou, kdy vietnamská komunita tvoří třetí nejpočetnější národnostní menšinu v naší zemi a s regionem nás pojí významné historické a ekonomické vazby. Přes tento fakt bývá jihovýchodní Asie ve výuce zeměpisu na českých školách často upozaděna na úkor jiných světových regionů, ačkoli se jedná o region, který nabízí vyučujícímu zeměpisu plně využívat a rozvíjet geografické myšlení žáků. Propojuje mezi sebou témata fyzickogeografická (komplikované tektonika a rozvinutý vulkanismus, monzunové deště a tajfuny) s tématy socioekonomickými (rychlá urbanizace a rozvoj megaměst, migrace nebo geopolitické problémy) a environmentálními (odlesňování tropických deštných lesů, neudržitelný rozvoj).

Cílem práce je analyzovat, jak je region jihovýchodní Asie zastoupen ve vybraných kurikulárních dokumentech a dostupných didaktických materiálech pro výuku zeměpisu na gymnáziích včetně reálné výuky. Na základě těchto zjištění je hlavním cílem diplomové práce navrhnout soubor výukových materiálů vhodných pro geografické gymnaziální vzdělávání, které by vhodně doplnily stávající poznatky o jihovýchodní Asii uváděné v didaktických materiálech a zároveň by odpovídaly požadavkům na moderní gymnaziální výuku zeměpisu.

Celkově je diplomová práce členěna do sedmi kapitol. Po této úvodní části je zpracována kapitola věnována analýze kurikulárních dokumentů – rámcového vzdělávacího programu a vybraných školních vzdělávacích programů. V rámci ní jsme zjišťovali, jaký prostor je věnován regionu jihovýchodní Asie v těchto závazných dokumentech. Třetí kapitola je věnována analýze a hodnocení vybraných dostupných didaktických materiálů (učebnice, příručky, školní atlasy), kdy jsme hodnotili především obsahovou vybavenost vybraných materiálů pro zkoumaný region. Tato kapitola je doplněna o sekci, ve které jsou zmíněny další vhodné zdroje pro vyučující (časopisy nebo datové zdroje), které mohou využít při výuce regionální geografie. Následující kapitola je věnována výsledkům polostrukturovaných rozhovorů se středoškolskými vyučujícími. Touto metodou jsme zjišťovali, jakým způsobem probíhá reálná výuka regionu jihovýchodní Asie na gymnáziích.

Hlavní část a jádro diplomové práce tvoří praktická část, které je věnována pátá kapitola. V rámci ní jsou představeny návrhy pěti výukových materiálů k regionu jihovýchodní Asie, kdy součástí jsou metodické listy, organizační pokyny s časovým harmonogramem a pracovní listy pro žáky. Autorská řešení pracovních listů včetně ostatních pomocných materiálů jsou součástí příloh této práce (viz PŘÍLOHY), zatímco prezentace jsou součástí elektronického archivu závěrečné práce. Zvolená témata se mezi sebou liší obsahem, rozsahem i zvolenou výukovou metodou, kterou byl konkrétní materiál zpracován. Šestá kapitola před závěrem práce zpracovává výsledek pilotáže jednoho výukového materiálu, kde hodnotíme průběh pilotáže, výsledky a zpětnou vazbu od žáků a vyučujícího.

Při tvorbě této práce a samotných materiálů jsme vycházeli z jednak české (ANĎEL, BÍČÍK 2019; HERCIK, DANIEL, TLÁSKAL 2013), tak i zahraniční (FINLAYSON 2019; HOBBS 2022; MARSTON a kol. 2017; PULSIPHER a kol. 2020; WEIGHTMAN 2011) odborné literatury věnující se regionální geografii a problematice jihovýchodní Asie.

Z hlediska používání nástrojů umělé inteligence (dále jen AI) jsme tyto technologie využili na kontrolu gramatiky a stylistiky již napsaného textu, případně při úpravě formulace některých vět/pasáží za účelem zvýšení přehlednosti a srozumitelnosti. Generativní AI byla využita při tvorbě fotografií u jednoho z výukových materiálů, kde je tento zdroj řádně citován.

2 ZAŘAZENÍ REGIONU JIHOVÝCHODNÍ ASIE VE VYBRANÝCH KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTECH

2.1 Kurikulární dokumenty v České republice

Systém kurikulárních dokumentů v ČR je vymezen na základě dvou hlavních dokumentů – tzv. Bílé knihy (Národní program rozvoje vzdělávání) a školského zákona (č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání). Na těchto podkladech byly vytvořeny kurikulární dokumenty, které jsou vymezeny do dvou základních úrovní – státní a školní. Státní úroveň je reprezentována pro jednotlivé stupně vzdělávání rámcovými vzdělávacími programy (dále jen RVP). Tyto dokumenty představují podklad pro tvorbu kurikulárních dokumentů školní úrovně, vymezují závazný vzdělávací obsah či konkretizují úroveň klíčových kompetencí (viz níže). Naše pozornost bude především věnována rámcovému vzdělávacímu programu pro gymnázia (RVP G), který vymezuje vzdělávací obsah pro čtyřleté a vyšší stupně víceletých gymnázií. Na školní úrovni vytváří každá škola svůj vlastní školní vzdělávací program (dále jen ŠVP), který přizpůsobuje státní kurikulum specifickým potřebám dané školy. (AUTORSKÝ KOLEKTIV 2021, s. 4–5).

Vzdělávací předmět geografie (zeměpis) je v RVP vymezen do současně dvou vzdělávacích oblastí – *Člověk a příroda*, *Člověk a společnost*. Toto rozdělení odpovídá povaze vědeckého oboru, jehož náplní je propojování poznatků z oblastí přírodních (fyzická geografie) a společenských věd (sociální geografie). Nad rozdělením geografie do dvou vzdělávacích oblastí se však v průběhu let mezi odbornou veřejností vedly diskuze. Jejich předmětem byly revize RVP včetně otázky postavení předmětu geografie v systému kurikulárních dokumentů (AUTORSKÝ KOLEKTIV 2021, s. 11).

Dne 30. prosince 2024 byla odsouhlasena revize rámcového vzdělávacího programu pro základní školy (RVP ZV). V rámci nového RVP ZV došlo k vymezení samostatné vzdělávací oblasti *Geografie* mimo dvě původní vzdělávací oblasti (*Člověk a příroda* a *Člověk a společnost*). V současnosti se rovněž vedou diskuze ohledně revize RVP G (MŠMT ČR 2024).

Předmět geografie je v RVP G rozdělen do pěti tematických celků, které pokrývají hlavní vzdělávací obsah tohoto předmětu:

- *Přírodní prostředí,*
- *Sociální prostředí,*
- *Životní prostředí,*
- *Regiony,*
- *Geografické informace a terénní vyučování.*

Pro každý tematický celek je vymezen konkrétní vzdělávací obsah v podobě očekávaných výstupů a požadovaného učiva, které by si žáci měli v průběhu svého studia osvojit.

V závěru této části je nutné se zmínit o tzv. *klíčových kompetencích*. Jedná se o soubor dovedností a schopností, které by měl vyučující u svých žáků rozvíjet a podporovat pro jejich budoucí uplatnění ve společnosti. Celkově je v aktuálním RVP G obsaženo sedm základních klíčových kompetencí (*kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanskou, kompetence k podnikavosti* a v současnosti s rozvojem informačních technologií *kompetence digitální*). (AUTORSKÝ KOLEKTIV 2021 s. 7–10).

2.2 RVP G a začlenění zkoumaného tématu

Téma regionální geografie jihovýchodní Asie je obsaženo v RVP G v rámci vzdělávacího oboru Geografie, konkrétně je součástí tematického celku *Regiony*. Naši pozornost budeme věnovat očekávaným výstupům a učivu stanoveným RVP G. Z tohoto tematického celku považujeme za důležité očekávané výstupy pro naše zájmové téma:

- *rozlišuje na konkrétních územních příkladech mikroregionální, regionální, státní, makroregionální a globální geografickou dimenzi,*
- *lokalizuje na mapách makroregiony světa, vymezí jejich hranice, zhodnotí jejich přírodní, kulturní, politické a hospodářské vlastnosti a jednotlivé makroregiony vzájemně porovná.*

Z hlediska požadovaného učiva jsou v této tematické oblasti vymezeny v rámci sekce *makroregiony světa*. Mezi hlavní témata zmíněná v této sekci patří jádro, periferie a modelové regiony se zaměřením na Evropu a Evropskou unii. Mimo tuto sekci vymezuje tematický celek *Regiony* učivo místního regionu a České republiky.

Celkově lze tedy prohlásit, že vymezení obsahu regionální geografie světa je z hlediska RVP G poměrně volné, jelikož nejsou uvedené konkrétní regiony (mimo Evropu), které se mají na gymnáziích probírat, ale uvedené jsou pouze regiony modelové. Tento fakt dává školám volnost při volbě konkrétních témat a umožňuje učitelům zeměpisu poměrně flexibilně reagovat na aktuální globální a regionální souvislosti. Současně však klade na vyučujícího nároky z pohledu výběru vhodných témat a metod (AUTORSKÝ KOLEKTIV 2021 s. 36).

V kontextu této částečné nejednoznačnosti RVP G je třeba upozornit na publikaci *Koncepce geografického vzdělávání* (MARADA a kol. 2017), na níž se podíleli autoři z Karlovy i Masarykovy univerzity. Tato certifikovaná metodika vychází z platných RVP pro základní i gymnaziální vzdělávání. Jejím cílem je řešit nejasnosti po obsahové i formální stránce kurikulárních dokumentů, které by umožnily efektivně uchopit a naplnit uvedené očekávané výstupy. Pro tento účel používají tematická tvrzení (generalizace), která fungují jako „adaptér“ propojující

uspořádání učiva a klíčové kompetence. Zásadní je dle autorů podporovat a rozvíjet geografické myšlení žáků prostřednictvím pochopení obecných principů a procesů namísto prostého popisu faktů.

Vybraná regionální témata jsou v pojetí autorů k tematickým tvrzením přiřazována tím způsobem, aby zvolený region danou problematiku vhodně reprezentoval a dokládal. Pro oblast Asie, do níž jihovýchodní Asie spadá, uvádí autoři několik tematických tvrzení, kterými lze didakticky uchopit dané téma. Z celkových 11 uvádíme v kontextu našeho zájmového regionu tato tvrzení:

- *Územní rozložení přírodních jevů na Zemi je nerovnoměrné. Přírodní podmínky výhodné pro rozvoj lidských aktivit jsou nerovnoměrně rozložené, proto je nerovnoměrné i územní rozložení osídlení a lidských aktivit.*
- *Proměna přírodních a společenských podmínek v různých částech světa vede ke vzniku či proměně směru a intenzity migračního pohybu obyvatel.*
- *Rozložení obyvatelstva na Zemi je primárně podmíněné přírodními podmínkami (přístup k vodě, mořské pobřeží, nížiny, zdroje surovin). V současnosti zpravidla narůstá vliv společenských faktorů (vzdělanost, dostupnost a propojenost významných center, inovace...), mj. pro výhody z koncentrace.*
- *Katastrofa místního rozsahu může v globalizovaném světě ovlivnit i velmi vzdálená místa.*
- *Některé přírodní procesy jsou v zalidněných oblastech rizikové, protože ohrožují majetek a život člověka. Přírodní katastrofy, plynoucí z těchto rizik, lze předpovídat jen obtížně. Lidé ale většinou znají, ve kterých územích se rizika vyskytují. Rozumná preventivní opatření v místech očekávaného výskytu katastrof mohou jejich dopady na společnost snížit.*

(MARADA a kol. 2017, s. 74)

Celkově lze prohlásit, že tato metodika může významně pomoci k změně přístupu k výuce nejen regionální geografie a poskytuje vyučujícímu konkrétní nástroj pro její didaktické uchopení dle požadavků RVP G.

2.3 Vybraná ŠVP a začlenění zkoumaného tématu

Po vyhodnocení začlenění regionu jihovýchodní Asie v rámci státní úrovně kurikula bylo nutné analyzovat jeho postavení v rámci školní úrovně, prostřednictvím analýzy vybraných ŠVP gymnázií. Celkově bylo vybráno pro analýzu pět gymnaziálních ŠVP, převážně z Jihomoravského kraje. Při výběru jsme vybírali různé studijní plány od osmiletých po čtyřleté pro zajištění větší

diverzity výsledků. Seznam vybraných škol včetně typu studia je zpracován v níže uvedené tabulce (viz Tab. 1).

Tab. 1 Seznam gymnázií pro analýzu ŠVP s vybraným studijním plánem

Název gymnázia	Plán studia
Gymnázium Brno, Vídeňská, příspěvková organizace	čtyřleté
Gymnázium Brno, Slovanské náměstí	čtyřleté
Gymnázium Dr. Karla Polesného Znojmo	šestileté
Gymnázium Židlochovice	osmileté
Sportovní gymnázium Ludvíka Daňka, Brno	čtyřleté

První ŠVP z našeho výběru pochází z brněnského gymnázia na ulici Vídeňská, které kromě analyzovaného čtyřletého studia nabízí i šestileté studium zaměřené na programování. Výuka zeměpisu probíhá pouze po dobu tří let s dvouhodinovou týdenní dotací. Zájemcům o maturitní zkoušku z tohoto předmětu je určen k přípravě volitelný seminář ze zeměpisu ve 4. ročníku. Regionální geografie jihovýchodní Asie se vyučuje dle ŠVP v závěru druhého ročníku, kdy navazuje na výuku fyzické a sociální geografie. V probíraném učivu je tento region jasně vymezený, včetně tématu asijských tygrů, které s regionem úzce souvisí (GVID.CZ 2024).

Druhé analyzované ŠVP pochází rovněž z brněnského gymnázia, tentokrát na Slovanském náměstí. Škola poskytuje čtyřleté a šestileté studium s rozšířenou výukou anglického jazyka. U čtyřletého studia existují tři varianty studijních plánů s odlišnou mírou výuky v anglickém jazyce, přičemž naše pozornost směřovala na studium čtyřleté všeobecné. Ve srovnání s předchozím ŠVP probíhá výuka zeměpisu po celé čtyři roky studia s dvouhodinovou týdenní dotací. K přípravě na maturitní zkoušku ze zeměpisu je ve čtvrtém ročníku určen seminář z geografie. Rozdíl oproti předchozímu ŠVP je též v organizaci učiva. Výuka se v prvních dvou ročnících zaměřuje na regionální geografii a následně přechází na obecnou fyzickou, sociální geografii a kartografii. Region jihovýchodní Asie není v ŠVP v rámci učiva konkrétně specifikován. Očekáváme však, že by měl být součástí učiva o makroregionech světa, které se vyučuje na pomezí druhého a třetího ročníku (SLOVANAK.CZ 2016).

Třetí ŠVP, které jsme zvolili, pochází ze znojemského gymnázia Dr. Karla Polesného. Toto gymnázium nabízí mimo analyzované šestileté dvojazyčné studium též čtyřleté i osmileté studium. Žáci tohoto studijního plánu mají již od 3. ročníku výuku zeměpisu a ostatních předmětů plně v německém jazyce. Výuka zeměpisu probíhá celých šest let převážně s dvouhodinovou týdenní dotací, pouze v druhém a šestém ročníku mají žáci o hodinu týdně méně. Již od pátého ročníku si žáci mohou zapsat volitelný seminář ze zeměpisu, který je určen hlavně jako příprava

na maturitní zkoušku. Učivo regionu jihovýchodní Asie je podobně jako v prvním ŠVP jasně vymezeno a jeho výuka probíhá ve čtvrtém ročníku společně s regiony Austrálie, Oceánie a Evropy (GYMZN.CZ 2022).

Gymnázium v Židlochovicích, jehož ŠVP jsme posuzovali, nabízí pouze *osmileté studium*. Výuka zeměpisu zde probíhá pouze sedm let, s převažující časovou dotací dvou hodin týdně. Výjimku v tomto případě představuje kvarta a septima s časovou dotací pouze jedné hodiny. Stejně jako u dříve zmíněných gymnázií nabízí škola volitelný seminář ze zeměpisu, a to v septimě a oktávě s výraznou týdenní časovou dotací šesti hodin týdně. V rámci septimy jsou vyučovány doplňující témata jako například práce s geodaty, ohniska napětí či aktuální geografická témata. V oktávě jsou žáci připravováni na maturitní zkoušku. Naše zájmové téma se vyučuje v průběhu sexty, avšak v ŠVP není konkrétně uvedeno a předpokládáme, že je součástí tématu makroregionů Asie (GYMNZIDLO.CZ 2023).

Poslední ŠVP k analýze jsme vybrali opět z Brna, konkrétně naše pozornost směřovala na sportovní gymnázium Ludvíka Daňka. Tato škola nabízí čtyřleté a šestileté studijní programy se zaměřením na sportovní přípravu (atletika, fotbal, plavání apod). Pro analýzu jsme vybrali *čtyřleté studium s přípravou – fotbal chlapci, plavání*. Výuka geografie probíhá po celé čtyři roky studia, avšak s odlišnou časovou dotací – v prvním a třetím ročníku dvě hodiny týdně, ve druhém a čtvrtém jednohodinová týdně. Stejně jako u předchozích gymnázií se i zde můžeme setkat s přípravným maturitním seminářem z geografie. Regionální geografie Asie se vyučuje v průběhu 3. ročníku studia, přičemž konkrétně region jihovýchodní Asie není v ŠVP uveden, ale očekáváme, že bude zahrnut v učivu vybraných asijských regionů (SGLDBRNO.CZ 2024).

Na základě prostudovaných ŠVP lze konstatovat, že u všech vybraných škol jsme se setkali s výukou zeměpisu s dvouhodinovou týdenní dotací do předposledního ročníku studia. Zároveň všechny školy nabízí volitelné semináře, které žáky připraví k maturitní zkoušce ze zeměpisu. Zařazení a uvedení regionu jihovýchodní Asie do ŠVP se mezi vybranými školami lišilo. Některá gymnázia, ku příkladu gymnázium Vídeňská či Dr. Karla Polesného, mají tento region výslovně uvedený v probíraném učivu ŠVP. V ostatních gymnáziích není toto zájmové téma přímo uvedeno, ačkoli předpokládáme, že je včleněno do širších tematických celků jako například „makroregiony světa“ či „vybrané asijské regiony“. Tyto zjištěné rozdíly mohou přispívat k tomu, že každá škola přistupuje k výuce regionální geografie jihovýchodní Asie i jiných regionů výrazně odlišně, což může ovlivnit významně znalosti a povědomí žáků o tomto regionu.

3 REGION JIHOVÝCHODNÍ ASIE VE VYBRANÝCH DIDAKTICKÝCH MATERIÁLECH

V této kapitole se budeme věnovat vybraným didaktickým materiálům, se kterými se můžeme setkat v rámci vyučování. Zaměříme se především na učebnice a školní atlasy, které patří k nejdůležitějším didaktickým pomůckám používaných ve výuce zeměpisu. Učebnice představují důležitou pomůcku jak pro žáka, nejčastěji jako forma studijní opory, tak i pro samotného učitele k výběru základního obsahu a organizaci výuky. Důležité si však uvědomit, že učebnice jako didaktická pomůcka by měla být v průběhu výuky využívána aktivněji. V současnosti se často setkáme, že během výuky zeměpisu (i jiných přírodovědných předmětů) stále méně učitelů s učebnicemi pracuje či je zcela nepoužívají. Jedním z faktorů může být nedostatečná úroveň zpracování učebnic po obsahové i didaktické stránce, kdy analýza těchto rozdílů bude součástí této kapitoly (KNECHT, JANÍK 2008, s. 10–14; MÍSAŘOVÁ, HERCIK 2013, s. 46–52).

Samotná analýza učebnic byla rozdělena na dvě části. V první z nich byly učebnice stručně představeny, kdy pozornost byla věnována výkladové složce učebnic se zaměřením na samotnou organizaci učiva a zpracování základního učebního textu včetně doplňujících a vysvětlujících textů. Zaměřili jsme se rovněž na mimotextové složky učebnic (schémata, fotografie, mapy, kartogramy, grafy apod.). V druhé části byly jednotlivé učebnice porovnány na základě analýzy klíčových pojmů a zpracování vybraných témat v kontextu našeho studovaného regionu. U srovnání školních atlasů jsme pracovali obdobným způsobem. Naše zaměření se v tomto případě týkalo především přítomností a zpracováním jednotlivých map pokrývajících náš studovaný region.

V závěru této kapitoly jsme věnovali pozornost různým zdrojům informací z řad webových portálů a dalších publikací, které mohou sloužit pro učitele zeměpisu jako zdroj informací nebo pomůcka k obohacení výuky regionální geografie.

3.1 Učebnice zeměpisu pro střední školy

Na českém trhu existuje řada učebnic a jimi podobných příruček geografie pokrývajících v odlišné míře a kvalitě učivo středoškolského zeměpisu. Pro analýzu jsme se zaměřili a vybírali ty publikace, které zpracovávaly učivo regionální geografie, jejíž součástí je naše studované téma. Celkově byly pro naše srovnání vybrány tyto tři středoškolské publikace, z větší části tvořené učebnicemi:

1. Makroregiony světa. regionální geografie pro gymnázia (BIČÍK a kol. 2020),
2. Geografie 3: Socioekonomická část (DEMEK a kol. 2022),
3. Nový zeměpis II. v kostce pro SŠ: Regionální geografie (BRZÓSKA 2020).

Je důležité na začátek poznamenat, že žádná z vybraných publikací nemá platnou schvalovací doložku od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT). Tato doložka platí po dobu šesti let a slouží především jako informační prvek, který potvrzuje, že daná učebnice byla ministerstvem oficiálně schválena pro výuku. Na základních školách disponuje naprostá většina učebnic platnou schvalovací doložkou, jelikož takto schválené učebnice mohou školy nakoupit za státní prostředky a žákům je tedy poskytovat bezplatně (KLETT.CZ 2023). Na středních školách je již situace odlišná, kdy v současnosti neexistuje na českém trhu žádná středoškolská učebnice zeměpisu, která by disponovala platnou schvalovací doložkou. Je ovšem důležité zdůraznit, že ministerstvo ani Česká školní inspekce nevyžadují od školních vedení, aby používaly pouze učebnice s touto doložkou a ponechávají výběr učebnic zcela na jejich vlastním uvážení (ETA KTİK.CZ 2026).

3.1.1 Makroregiony světa: regionální geografie pro gymnázia

První analyzovaná učebnice pochází z nakladatelství České geografické společnosti a celkově je rozdělena do 12 hlavních kapitol v rozsahu 167 stran ve formátu A4. Ve srovnání s ostatními analyzovanými učebnicemi zde můžeme nalézt zásadní rozdíl v přístupu k regionalizaci světa. Ostatní učebnice využívají při popisu kontinenty, na které vymezují dílčí regiony světa. Tato učebnice místo tohoto způsobu využívá odlišné regionalizační hledisko, kdy svět rozděluje do deseti makroregionů, přičemž některé z nich zasahují na více než dva kontinenty. Tento přístup je v rámci středoškolských učebnic poměrně neobvyklý, jelikož lze žákům na tomto příkladu ukázat, že neexistuje pouze jedna a stálá regionalizace, ale je možné vymezovat svět na základě odlišných kritérií. Kompozičně je členěna na hlavní kapitoly věnované dílčím makroregionům, pro které je hned v úvodu zpracována tabulka obsahující shrnující informace pro daný makroregion. Na tento prvek navazují oddíly věnované přírodním poměrům, historickým souvislostem, hospodářství a obyvatelstvu a osídlení popisující daný makroregion celkově. Po těchto oddílech následují pasáže věnované významným státům konkrétního makroregionu.

Základní výkladový text je psán formou celistvých odstavců s místy tučně vyznačenými klíčovými pojmy. Doplnkový text je v této učebnici zpracován ve formě bílých rámečků s černým okrajem, které jsou zasazené mezi základní text a vhodně rozvíjejí dané učivo. Součástí textu jsou rovněž žluté rámečky s rozvíjejícími otázkami určené pro samostatnou práci žáků. Kladně hodnotíme sekci *Slovníček vybraných pojmů* umístěnou v samotném závěru učebnice. Mimotextová složka této učebnice je dle našeho názoru zpracována na dobré úrovni. Výkladový text je doplněn o celou řadu fotografií doplněných popisky, které vhodně vystihují konkrétní makroregion a nabízejí pro učitele zeměpisu možnost zapojení diskuze s žáky. Text je rovněž vhodně doplněn o řadu tabulek, schémat a grafů, které dokreslují pozici daného makroregionu.

Region jihovýchodní Asie je v této učebnici zpracován v rámci sedmé kapitoly *Indonéský makroregion* v celkovém rozsahu deseti stran. Po úvodních charakteristikách makroregionu

(přírodní poměry, historické souvislosti a hospodářství) byly autory vybrány pro detailní popis Indonésie, Vietnam, Filipíny a Malajsie (BIČÍK a kol. 2020).

3.1.2 Geografie 3: Regionální geografie světa

Druhá analyzovaná učebnice, která byla vypracována kolektivem autorů, pochází z nakladatelství SPN. Jedná se o třetí z celkové čtyřdílné řady učebnic určených pro výuku zeměpisu na gymnáziu. Celkově je rozdělena na devět hlavních kapitol v rozsahu 159 stran ve formátu A4. Kompozičně je učebnice členěna na hlavní kapitoly, dílčí podkapitoly a oddíly zpracovávající učivo politické geografie a regionální geografie světa. V tomto případě není součástí učebnice sekce věnované regionální geografii České republiky, kdy pro toto učivo je vytvořen 4. díl řady.

Základní učební text je psán ve formě souvislejších odstavců oddělených od sebe četnými grafickými vizuáliemi, přičemž důležité pojmy a témata jsou v textu zřetelně tučně vyznačené. Doplnující informace a zajímavosti jsou v textu umístěny po vnějších okrajích stran v barevných rámečcích, jejichž součástí jsou rozvíjející otázky a úkoly pro samostatnou práci žáků. Otázky a úlohy pro zopakování učiva či jako motivační prvek se rovněž vyskytují v úvodu a závěru dílčích podkapitol.

Velmi pozitivně hodnotíme mimotextovou složku této učebnice, která je zde velmi bohatě zastoupena. Každá kapitola je vybavena celou řadou různých fotografií, leteckých snímků a schémat. Kartografické materiály jsou zde zastoupeny celou řadou map, kartogramů a kartodiagramů popisujících vhodně daný region. Učebnice obsahuje četná statistická data ve formě tabulek, grafů, klimadiagramů či věkových pyramid, se kterými lze aktivně pracovat ve výuce.

Tato učebnice byla jediná z našeho výběru, která neměla samostatně vymezený region jihovýchodní Asie. Zmínky o vybraných státech byly zpracovány v rámci podkapitoly *Nově industrializované země* v celkovém rozsahu necelých 2 stran, přičemž pozornost je zde věnována především jejich ekonomické stránce. Informace o přírodních poměrech a dalších socioekonomických charakteristikách jsou velmi okrajově zmíněny v rámci podkapitol věnovaných obecnému popisu celého světa (DEMEK a kol. 2022).

3.1.3 Nový zeměpis II. v kostce: Regionální geografie

Poslední analyzovanou publikací je didaktická příručka pocházející z nakladatelství Fragment. Členěna je do 13 hlavních kapitol v celkovém rozsahu 256 stran a jako jediná publikace z našeho výběru je zpracována ve formátu A5. Z hlediska kompozice je členěna na hlavní kapitoly a prostřednictvím řady barevně značených nadpisů na dílčí podkapitoly a oddíly. Zpracovává učivo politické geografie, regionální geografie jednotlivých světadílů, včetně povrchně zpracované části pro regionální geografii České republiky.

Základní výkladový text je psán stručně ve formě odrážek s krátkými odstavci, kde jsou místy tučně zvýrazněny klíčové pojmy. Doplnující texty jsou zde zpracovány ve formě zeleně

zbarvených rámečků s titulkem *Zajímavosti*, které obsahují rozšiřující informace pro žáky a vhodně prohlubují dané učivo.

Každému světadílu (s výjimkou Austrálie a Oceánie) jsou věnované vždy dvě kapitoly. První z nich představuje obecnou charakteristiku daného kontinentu s pasážemi věnující se vymezení kontinentu, přírodním poměrům, obyvatelstvu a hospodářství. Druhá kapitola následně vymezuje dílčí regiony jednotlivých světadílů a u každého regionu jsou vybrány příklady významných států regionu, které jsou následně více rozvedeny. Popis státu zahrnuje úvodní tabulku se základními údaji a odstavce věnované charakteristice přírodních poměrů, historii, obyvatelstvu a hospodářství. V závěru kapitol je uveden seznam otázek a úloh určených k zopakování probraného učiva. Kladně hodnotíme sekci otázek a úloh pro práci se Školním atlasem světa od nakladatelství Kartografie Praha, které učitel zeměpisu může zahrnout při výuce konkrétního regionu do svého plánu výuky se zaměřením na rozvoj mapových dovedností svých žáků. Na druhé straně zde však postrádáme formu průběžných otázek k zamyšlení, čímž učebnice poměrně ztrácí na aktivním zapojení žáků během výuky. V závěru některých kapitol je uveden seznam užitečných webových odkazů, které vyučující zeměpisu může použít k doplnění svých příprav.

Velké negativum této příručky vidíme zejména v její netextové složce, která je zde velmi slabě zpracována. Kartografické zdroje jsou zde zastoupeny pouze ve formě obrysových map s vyznačeným konkrétním státem, výjimečně jsou uvedené i jiné formy map (například klimatických zón), které jsou nejčastěji součástí úvodních kapitol. S fotografiemi či jinými typy infografik (klimadiagramy či věkové pyramidy) se v rámci této učebnice vůbec nesetkáme. Výjimku představují pouze tabulky obsahující souhrnná data k vybraným státům a regionům, které jsou naopak zastoupeny mezi poměrně hojně.

Jihovýchodní Asie je zpracována v rámci kapitoly Asie – přehled regionů a vybraných států v podkapitole *Jihovýchodní Asie (Zadní Indie)* v rozsahu šesti stran. V úvodu podkapitoly je vymezena poloha a stručně představena fyzickogeografická a socioekonomická charakteristika regionu. Z regionu byly autorem pro detailnější popis vybrány státy Singapur a Indonésie (BRZÓSKA 2020).

3.1.4 Porovnání obsahové stránky učebnic

Tyto učebnice jsme podrobili analýze výskytu námi vybraných klíčových pojmů v kontextu našeho studovaného regionu (viz Tab. 2). Vybraná témata a pojmy (celkově 30) byly rozděleny do čtyřech základních kategorií: Fyzickogeografická charakteristika, Socioekonomická charakteristika, Historický kontext a Významné státy regionu. Pro analýzu jsme používali nejnovější vydání učebnic. Díky tomuto faktu se zde můžeme setkat s mírnými odlišnostmi v porovnání s předchozími vydáními. Tyto rozdíly se týkají především tabulek s demografickými a ekonomickými charakteristikami, které nebyly pro tuto analýzu zásadní.

Tab. 2 Srovnání klíčových pojmů a témat ve vybraných středoškolských učebnicích

Termíny	Makroregiony světa	Geografie 3	Nový zeměpis II.
<i>Fyzickogeografická charakteristika</i>			
Geologie a geomorfologie regionu	ANO	ANO	ANO
Seismická a sopečná činnost (Pacifický ohňový kruh)	ANO	ANO	ANO
Tsunami	ANO	NE	NE
Tropické monzuny	ANO	ANO	ANO
Vodstvo a vodní režimy řek	NE	ANO	ANO
Biota a ochrana přírody	ANO	ANO	ANO
CELKEM	5 A, 1 N	5 A, 1 N	5 A, 1 N
<i>Socioekonomická charakteristika</i>			
Etnická a náboženská různorodost regionu	ANO	NE	ANO
Hustota zalidnění a regionální rozdíly	ANO	NE	ANO
Migrace a pracovní síla	ANO	NE	ANO
Práce v zahraničí a remittance	NE	NE	NE
Zemědělství a jeho důsledky (deforestation)	ANO	ANO	ANO
Zlatý trojúhelník (Golden triangle)	ANO	NE	NE
Těžba nerostných surovin	ANO	NE	ANO
Průmyslové odvětví regionu	ANO	ANO	ANO
Cestovní ruch v regionu	ANO	NE	NE
Urbanizace a megaměsta	ANO	NE	ANO
Mekong a stavba čínských přehrad	NE	NE	NE
Asijští tygři	ANO	ANO	ANO
ASEAN	ANO	ANO	ANO
Geopolitika (např. situace v Jihočínském moři)	NE	NE	NE
CELKEM	11 A, 3 N	4 A, 9 N	9 A, 5 N
<i>Historický kontext</i>			
Počátky a období kolonialismu v regionu	ANO	NE	ANO
Francouzská Indočína	ANO	NE	ANO
Dekolonizace regionu	ANO	NE	ANO
Vietnamská válka	ANO	NE	ANO
Rudí Khmerové a genocida v Kambodži	NE	NE	NE
CELKEM	4 A, 1 N	5 N	4 A, 1 N
<i>Významné státy regionu</i>			
Filipíny	ANO	NE	NE
Indonésie	ANO	ANO	ANO
Malajsie	ANO	NE	NE
Singapur	NE	ANO	ANO
Vietnam	ANO	ANO	NE
CELKEM	4 A, 1 N	3 A, 2 N	2 A, 3 N
Celkový součet	24 A, 6 N	12 A, 18 N	20 A, 10 N

(zdroj dat: BRZÓSKA 2020, BIČÍK 2020, DEMEK 2022)

U fyzickogeografické části nebyly zjištěny podstatné rozdíly mezi vybranými učebnicemi, kdy všechny publikace měly zpracované většinu vybraných témat. Mezi ty zásadní patří například téma tropických monzunů či seismické aktivity, které zásadně ovlivňují přírodu a životy místních obyvatel.

Největší rozdíly se projeví u socioekonomické části, kde jsme do našeho výběru zařadili mimo ekonomické, demografické charakteristiky i aktuální geopolitické problémy regionu, tudíž se jednalo o nejširší kategorii našeho výběru. Zde výrazně zaostala učebnice *Geografie 3*. Tento výsledek souvisí s faktem, kdy učebnice neměla jasně vymezený region a zabírala se pouze ekonomickou charakteristikou (průmysl, zemědělství, asijské tygři). Nejlépe si v této části vedla publikace *Makroregiony světa: regionální geografie pro gymnázia*, která pokryla rovnoměrně většinu námi vybraných témat. Aktuální geopolitická témata regionu, jež jsme se rozhodli zařadit do výběru, se však v žádné z publikací nevyskytovala.

Historický kontext, který považujeme při výuce regionální geografie za velmi důležitý, byl u první a třetí publikace poměrně dobře zpracován. U *Geografie 3* jsme zjistili, že naprosto postrádala jakýkoli historický kontext, což souvisí se zaměřením na ekonomické charakteristiky zmíněné výše. Zároveň ani jedna z vybraných učebnic neobsahovala námi vybrané téma Rudých Khmerů, které považujeme za jednu z významnějších etap historického vývoje regionu.

V poslední zkoumané sekci věnované významným státům regionu byly zjištěny větší rozdíly mezi vybranými publikacemi. Nejvíce charakteristik států nabízí učebnice *Makroregiony světa*, která poměrně detailně a komplexně představuje většinu vybraných států. Příručka *Nový zeměpis II. v kostce* prezentuje pouze dva státy, avšak nabízí poměrně komplexní přehled. *Geografie 3* se sice zmiňovala o vybraných státech (Indonésie, Singapur a Vietnam), avšak informace se týkaly především ekonomické stránky vybraných států.

Na základě celkového zhodnocení považujeme dle našeho názoru za nejvhodnější učebnici pro výuku regionu jihovýchodní Asie *Makroregiony světa: regionální geografie pro gymnázia*. Ve srovnání nabízí odlišný přístup k výuce regionální geografie a oproti předchozím učebnicím obsahuje vyrovnané množství informace z každé analyzované sekce. S přihlédnutím i k ostatním (mimotextovým) složkám učebnic ji považujeme tedy za nejkvalitnější zdroj a pomůcku pro výuku regionální geografie jihovýchodní Asie. Ačkoli příručka *Nový zeměpis II. v kostce* dosáhla druhého nejlepšího výsledku v naší analýze, nepovažujeme ji jako vhodnou variantu do výuky vzhledem k její nedostatečné didaktické stránce. U *Geografie 3* je naopak dle našeho názoru lépe zpracovaná didaktická stránka, avšak náš zájmový region zde byl velmi okrajově zmiňován.

Na závěr tohoto oddílu je třeba zdůraznit, že učebnice regionální geografie nám může sloužit jako velký pomocník při výběru konkrétních témat, kterými se budeme při práci zabývat. To však neznamená, že bychom měli automaticky přebírat vše, co je v učebnicích uvedeno. Vzhledem k faktu, že současný vývoj světa je velmi dynamický, učebnice ztrácí časem na aktuálnosti svých informací zejména z oblasti socioekonomické geografie. Je proto naprosto klíčové se při tvorbě

materiálů a příprav pro výuku regionální geografie vždy opírat o nejnovější data a snažit se zaměřovat na aktuální témata i problémy daného regionu.

3.2 Školní atlasy

Využívání školních atlasů či jiných forem map rozvíjí u žáků mapové kompetence, které považujeme jako jeden ze základních úkolů výuky geografie na středních školách. Jejich používání a práce během výuky by měla být tedy automatická. Celkově byly vybrány tři české a pro srovnání dva zahraniční školní atlasy, jejichž celkový seznam je uveden v níže zpracované tabulce (viz Tab. 3). Každý z atlasů nabízí svůj výběr všeobecných a tematických map, které se liší svým obsahovým, grafickým zpracováním i mírou podrobnosti. Srovnání těchto specifík je předmětem našeho srovnání, kdy budou nejdříve jednotlivé atlasy krátce představeny a následně se věnujeme srovnáním počtu a obsahu jednotlivých map zachycující region jihovýchodní Asie. Oproti učebnicím mají všechny české atlasy platnou schvalovací doložku MŠMT, což souvisí s faktem, že vybrané atlasy se používají i na základních školách.

Tab. 3 Seznam srovnávaných českých a zahraničních školních atlasů

Název atlasu	Nakladatelství	Rok vydání	Specifikace
Školní atlas světa	Kartografie Praha	2023	5. vydání, 4. dotisk
Asie – školní atlas pro základní školy a víceletá gymnázia	Kartografie Praha	2020	5. vydání
Školní atlas dnešního světa	Terra	2019	2. aktualizované vydání
Diercke International Atlas	Westermann	2021	Printing edition A ³ /Year 2023
Philip's modern school atlas	Phillip's	2021	100 th edition

3.2.1 Školní atlas světa

První vybraný atlas pochází z významného nakladatelství Kartografie Praha, přičemž pro analýzu jsme zvolili nejaktuálnější páté vydání. Atlas je strukturován do tří významných částí, kdy v rámci první je uveden obecný popis vesmíru a planety Země. Druhá část obsahuje řadu tematických map světa, které se věnují významným fyzickogeografickým a socioekonomickým charakteristikám. Nejrozsáhlejší třetí část je rozdělena na kapitoly zaměřené na dílčí kontinenty. Jednotlivé mapy jsou zpracovány velmi detailně a ocení je nepochybně učitelé zeměpisu preferující práci s místopisem. Z opačného pohledu tato detailnost může u některých map způsobit komplikovanější orientaci pro žáky.

Mapy týkající se regionu jihovýchodní Asie jsou součástí kapitoly věnované světadílu Asie v celkovém rozsahu 11 stran. Součástí atlasu je jedna obecně zeměpisná mapa pouze pro tento region (KLÍMOVÁ a kol. 2023).

3.2.2 Asie – školní atlas pro základní školy a víceletá gymnázia

Druhý zařazený atlas do výběru pochází rovněž z nakladatelství Kartografie Praha, přičemž se vymezuje pouze na světadílu Asie. Nabízí v celkovém rozsahu 19 stran řadu obecně zeměpisných a tematických map. Svým obsahem je však z naprosté většiny identický oproti *Školnímu atlasu světa*, kdy výjimky představují například přítomnost map červencových a lednových teplot či památek a cestovního ruchu (KOLEKTIV 2020).

3.2.3 Školní atlas dnešního světa

Druhým předním českým nakladatelstvím vydávající školní atlasy je nakladatelství Terra, mezi jehož významné publikace patří i tento školní atlas. Ve srovnání s předchozími atlasy nabízí širší portfolio tematických map celého světa, která jsou uvedené v kapitolách *Člověk a příroda*, *Člověk a společnost* odpovídající názvům vzdělávacích oblastí v RVP G. Specializované mapy pro jednotlivé kontinenty jsou součástí kapitoly *Země na mapách*. Mimo rozdíly v množství tematických map jsou zde patrné rozdíly v detailnosti zpracovaných map. Je zde patrná větší míra generalizace, kdy jednotlivé mapy jsou méně podrobnější a díky tomu působí na první pohled přehledněji. Kladně na tomto atlasu hodnotíme přítomnost rámečků na začátku každého oddílu obsahující základní pojmy, včetně jejich definic, které žákům mohou sloužit k rychlému zopakování vybrané látky.

Specificky pro asijský kontinent byl v tomto atlasu věnován rozsah 12 stran, ačkoli většina tematických map je zhotovena pro celý asijský kontinent. Samostatně pro region jihovýchodní Asie byla zpracována pouze jedna obecně zeměpisná mapa (HANUS, ŠÍDLO 2019).

3.2.4 Diercke International Atlas

Čtvrtým vybraným atlasem se stal zahraniční školní atlas z německého nakladatelství Westermann, který je však kompletně psán v anglickém jazyce. Kromě tištěné verze tohoto atlasu existuje rovněž elektronická verze, která umožňuje snadnější přístup pro učitele zeměpisu v případě jejich zájmu o využití konkrétní mapy do své výuky. Strukturou je velmi podobný *Školnímu atlasu světa*, kdy v první části jsou uvedené různé mapy světa a v druhé již pro jednotlivé kontinenty. Velkou výhodou spatřujeme zejména v přítomnosti speciálních tematických map věnovaných konkrétním geografickým problémům daného regionu (například mapy válečných konfliktů, environmentálních hrozeb apod). Tyto mapy lze tedy vhodně použít při tvorbě aktivit, ku příkladu zaměřené na regionální případové studie. Současně k této řadě atlasů existuje učebnice a metodická příručka, která obsahuje pokyny a konkrétní úlohy pro práci s tímto atlasem.

Pro region jihovýchodní Asie bylo zpracováno celkově pět map v celkovém rozsahu pěti stran. Za zmínku určitě stojí speciální mapy zobrazující osídlení v deltě Mekongu systému přehrad na této řece či podrobná mapa Jihočínského moře s vyznačením teritoriálních hranic (KOLEKTIV 2021).

3.2.5 Philip's modern school atlas

Poslední analyzovaný atlas pochází z britského nakladatelství Philip's. Jedná se o nejdéle vydávanou publikaci z našeho výběru, jejíž vydavatelství má dlouhou tradici. Při rozboru jsme pracovali již se 100. vydáním tohoto atlasu. Jelikož se jedná o školní atlas určený pro žáky britských středních škol, první část atlasu obsahuje mapy věnované pouze Velké Británii. Druhá a nejrozsáhlejší část atlasu zahrnuje mapy věnované jednotlivým kontinentům, přičemž součástí některých regionů jsou menší mapy zobrazující vybrané geografické problémy (války, přírodní katastrofy apod). Třetí část následně obsahuje zpracované tematické mapy světa. Samostatně pro region jihovýchodní Asie jsou v tomto školním atlase vymezené celkově dvě strany, jejichž součástí je speciální mapa věnovaná události zemětřesení a tsunami v Indickém oceánu roku 2004 (RGS 2021).

3.2.6 Zhodnocení obsahové vybavenosti školních atlasů

České školní atlasy se vyznačovaly větší mírou detailnosti svých map a zároveň rozsáhlejším počtem tematických map pokrývajících fyzickogeografické a socioekonomické jevy. Zahraniční atlasy mají však oproti českým atlasům výhodu v nabídce celé řady map vybraných geografických problémů, kde vyniká především atlas *Diercke International Atlas*. Zařazení podobných map do českých školních atlasů by do budoucna mohlo představovat zásadní posun, které by zvýšily možnosti jejich didaktického využití. Při výběru atlasu pro výuku regionální geografie je tedy důležité zohlednit kromě šíře obsahu i zaměření a cílů naší výuky.

3.3 Doplnkové výukové materiály

Mimo učebnice a školní atlasy lze rovněž při výuce regionální geografie světa čerpat informace z řady dalších zdrojů v podobě mapových portálů, informačních webů či odborně naučných časopisů. Tato část byla do práce zařazena i vzhledem k faktu, že přímo s některými zdroji se pracuje při tvorbě vlastních výukových materiálů pro tento region. Vyučující zeměpisu by o nich měl mít základní přehled, přičemž samotný výběr zdroje a způsob jeho využití záleží na uvážení samotného učitele. Z obecného hlediska považujeme práce s reálnými, aktuálními daty a informacemi jeden z předpokladů pro kvalitní výuku regionální geografie, přičemž uvedené zdroje v podobě knih, časopisů nebo datových portálů mohou vyučujícím významně pomoci při výuce nejen jihovýchodní Asie.

3.3.1 Knihy a časopisy

V rámci této části krátce představíme publikace několik příkladů knih či odborně-naučných časopisů z českého prostředí, které vyučující může použít jako zdroj či pomůcku pro výuku regionální geografie.

Atlasy z nakladatelství Linge

Jedná se o speciální historicky a geograficky zaměřené atlasy zpracovávající konkrétní téma, jako například migrace, dekolonizace či globalizace. Atlasy jsou bohaté na detailní mapy a grafy obohacené o doprovodné texty. Pro učitele mohou tedy představovat vhodný zdroj specializovaných map či grafů, které se v klasických školních atlasech nenachází, případně mohou sloužit jako podklad pro případové studie.

Příkladem atlasu využitelným pro výuku regionu jihovýchodní Asie je *Atlas globalizace*, jehož součástí jsou kapitoly věnované přímým zahraničním investicím ve Vietnamu, turistickým „rájům“ v Indonésii či tématu metropolí a metropolizace na příkladu Singapuru (CARROUÉ 2021).

Badatelská učebnice regionální geografie

V říjnu roku 2025 byla vydána první učebnice zeměpisu v České republice zaměřená na využití metody badatelské výuky v zeměpise, konkrétně na regionální geografii. Ve srovnání s „klasickými“ učebnicemi se liší zejména svou strukturou. Tvoří ji 20 lekcí ve formě pracovních listů věnovaných na vybraný stát či skupinu států. V úvodu každé lekce je uvedena stěžejní badatelská otázka, na které navazují různé typy úloh od práce a interpretace dat z obrázku, grafu či tabulky nebo práci s videem. Po každých čtyřech lekcích následuje dvoustrana určená žákům jako prostor na vlastní poznámky.

Z hlediska regionu jihovýchodní Asie nelze opomenout lekci zpracovanou na Indonésii. Autor vytvořil materiál, kde věnuje pozornost především nerovnoměrné distribuci obyvatelstva ve státech, tektonice a vulkanické činnosti, environmentálním problémům státu způsobené rozsáhlou deforestací na ostrově Borneo nebo znečištění plasty (HARÁSEK 2025).

Geografické rozhledy

Mezi pravděpodobně nejvýznamnější odborně-naučné časopisy z českého prostředí vhodné pro výuku zeměpisu patří *Geografické rozhledy*. Vychází pětkrát ročně, kdy každé číslo je věnované jednomu vybranému tématu. Kromě tištěné verze lze získat elektronickou verzi celých čísel či pouze konkrétních článků. Vedle odborných textů v rubrice *Geografie a škola*, určených zejména pro učitele geografie, obsahují jednotlivá čísla velmi kvalitně zpracované rozbory vybraných aktuálních geografických témat či událostí v odlišných regionech. Tyto články mohou učitelé zeměpisu použít při výuce regionální geografie, například v rámci aktivit zaměřené na práci s textem a rozvoji kritického myšlení.

V říjnu roku 2025 vyšlo číslo časopisu zaměřené speciálně na Vietnam. V rámci tohoto čísla jsou obsaženy články věnované problematice delty Mekongu, potomků Vietnamců v Česku, konfliktům v Indočíně nebo současným obchodním vztahům mezi Vietnamem a USA (GEOGRAFICKÉ ROZHLEDY 2025).

Dnešní svět

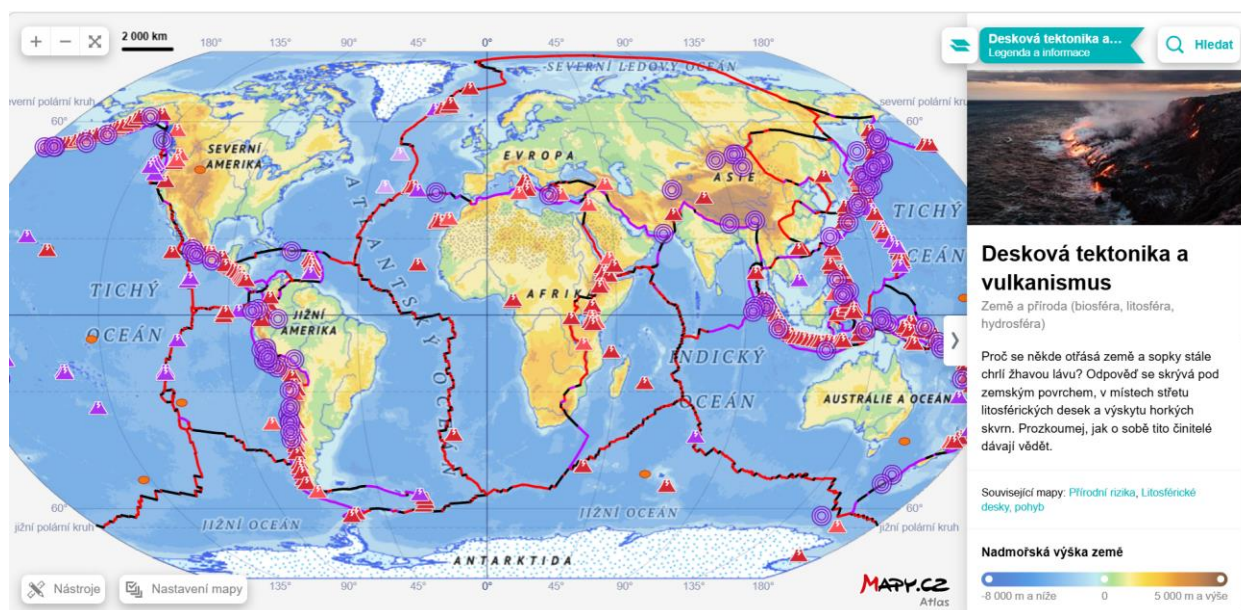
Časopis *Dnešní svět* může vyučující použít jako doplněk či alternativu ke klasickým učebnicím zeměpisu. Vychází vždy šest čísel za období jednoho školního roku, přičemž každé číslo se věnuje vybranému tématu od obecně fyzickogeografického (číslo Reliéf), socioekonomického (číslo Migrace) po zpracování vybraných regionální geografie kontinentů/světadílů (číslo Asie) a České republiky (číslo Jihomoravský a Zlínský kraj). Kompozičně zpracovává časopis vždy téma podobně jako učebnice, kdy na úvodních stranách je obecně popsáno téma a následují regionální příklady. V případě čísel věnovaných celým kontinentům/světadílům je nejprve obsažena fyzickogeografická a socioekonomická charakteristika následovaná vybranými lokálními případovými studii. V druhé polovině čísla jsou vždy uvedeny příklady materiálů pro výuku a úlohy pro geografickou soutěž Eurorebus. Kromě tištěné verze lze získat i elektronickou verzi celých čísel (DNEŠNÍ SVĚT 2026).

3.3.2 Webové a datové portály

Vhodným doplněním výuky zeměpisu je použití obsahu či přímá práce s online datovými zdroji. Některé portály poskytují již graficky zpracované výstupy, jiné poskytují vlastní filtrování a úpravu dat. Níže uvádíme přehled několika takových statistických i mapových portálů.

Atlas.mapy.cz – Školní atlas

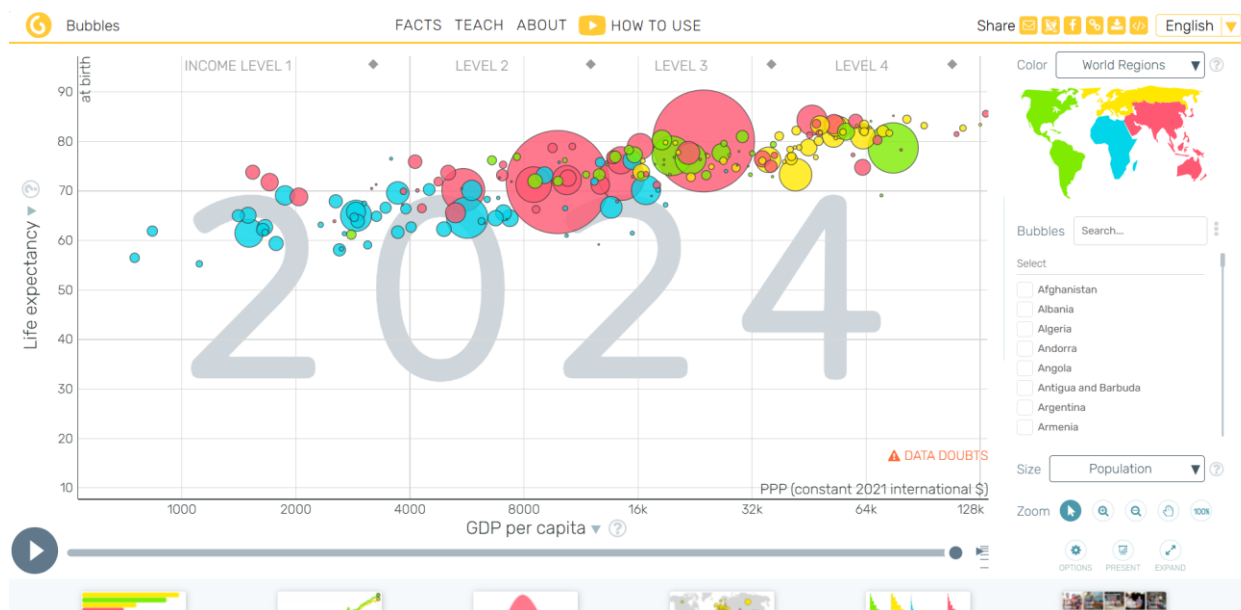
Alternativu ke klasickým školním atlasům mohou představovat interaktivní online atlasy, které zpravidla nabízejí větší míru interaktivity a umožňují rozvíjet digitální kompetence žáků. V České republice je takovým příkladem *Školní atlas* od mapového portálu Mapy.com (viz Obr. 1). Obsahuje v současnosti 87 map od běžných tematických a obecně zeměpisných map (podnebné pásy, jazykové rodiny) po mapy zpracovávající méně tradiční témata, ku příkladu internetoví uživatelé či Big Mac index. Předností tohoto atlasu je bezesporu jednoduchost ovládání či schopnost rychlého porovnání států podle vybrané metriky. Učitelé mohou jednoduše využít tento atlas k rychlé a názorné ukázce vybraných dat či zapojit žáky přímo do aktivní práce s tímto atlasem. Zároveň je však třeba upozornit, že kvalita zpracování map není ve všech případech stejná, kdy některá data u map mohou být zastaralá a zejména u map s bodovými značkami může docházet ke zkreslení (ATLAS.MAPY.CZ 2026).

Obr. 1 Ukázka uživatelského rozhraní online atlasu (zdroj: ATLAS.MAPY.CZ 2026)

Gapminder

Gapminder je komplexní webový portál, jehož dlouhodobým cílem je bojovat proti rozšířeným mylným představám o světě prostřednictvím podložených dat. V rámci služby *The Worldwide Upgrader* si může uživatel identifikovat a opravit své mylné představy o konkrétních státech i světě na všech 17 cílech udržitelného rozvoje OSN. Pravděpodobně největší přínos pro vyučujícího má služba **Gapminder Tools** (viz Obr. 2). Tento nástroj umožňuje sledovat různé statistické ukazatele (HDP na obyvatele, emise CO₂ nebo gramotnost) a vyjádřit je odlišnými grafickými výstupy (bublinový graf, žebříček, graf trendu, kartogram apod). Předností je rovněž přehrávání vývoje dat od roku 1800 až po současnost, kdy můžete sledovat vývoj daného ukazatele nebo porovnávat vybrané státy včetně celých regionů. Součástí tohoto portálu je rovněž projekt **Dollar Street**, který prostřednictvím fotografií domácností rodin z celého světa názorně demonstruje rozdíly v životní úrovni rodin v závislosti na jejich příjmech. Tento portál může vyučující použít jako názornou pomůcku při výkladu dané problematiky nebo vytvořit na jeho podkladě úlohy rozvíjející geografické myšlení žáků (GAPMINDER 2026).

Obr. 3 Ukázka uživatelského rozhraní sekce Gapminder tools – bublinový graf (zdroj: GAPMINDER.COM 2026)

Open Factbook

Open Factbook je online databáze, která převzala data z databáze The World Factbook spravovanou americkou agenturou CIA, jejíž provoz byl ukončen v únoru 2026. Pro každý stát světa i světové oceány je vytvořen komplexní profil obsahující data, která se pravidelně aktualizují. Vedle stručné historie státu zahrnuje do profilu i údaje o fyzickogeografické charakteristice, obyvatelstvu, přírodních zdrojích, politickému zřízení či ekonomice státu. Součástí databáze jsou rovněž sekce *Maps* obsahující letecké snímky, mapy vybraných regionů a sekce *References* s informacemi o vesmírných programech, populačních pyramidách i teroristických organizacích (OPENFACTBOOK 2026).

Our World in Data

Dalším geoportálem, který může učitelů nejen zeměpisu velmi dobře posloužit je webový portál *Our World in Data*, který provozuje univerzita v Oxfordu, což zvyšuje důvěryhodnost poskytovaných dat. Portál v současnosti obsahuje více než 14 tisíc grafů, kartogramů a schémat poskytující aktuální data pro širokou škálu geografických i společenských témat. Velkou výhodou tohoto zdroje je vysoká míra interaktivity, kdy s vybranými grafy či kartogramy lze velmi jednoduše manipulovat. Můžeme nastavit konkrétní rok, časové období i jednotlivé státy, které chceme zobrazit nebo porovnat. Tato míra interaktivity dává portálu značný didaktický potenciál, kdy učitelé mohou jednak čerpat data do svých příprav nebo přímo vytvářet materiály pro žáky s důrazem na rozvoj práce s daty (OUR WORLD IN DATA 2025).

World Population review

Poslední zmiňovaný zdroj pro výuku je datový portál *World Population Review*, který se specializuje na demografická data států a regionů celého světa. Pro každý stát je vytvořen přehledný profil zahrnující údaje o počtu, etnické struktuře i náboženství obyvatel. V sekci *Ranking & Comparison* nabízí celou škálu ukazatelů z oblasti hospodářství, ekonomiky, zdraví či kultury s možností zobrazení kartogramu či tabulky podobně jako *Our World in Data*. Tento portál může učitel zeměpisu použít zejména pro rychlé vyhledání aktuálních demografických údajů při přípravě své výuky, případně jako zdroj dat pro úlohy zaměřené na práci s vybranými ukazateli (WORLD POPULATION REVIEW 2026).

4 ROZHOVORY SE STŘEDOŠKOLSKÝMI UČITELI

S ohledem na zjištění při analýzách kurikulárních dokumentů a didaktických materiálů (učebnic, učebních textů a školních atlasů), bylo dalším cílem naší práce prozkoumat, jak probíhá výuka tohoto regionu v reálném školním prostředí. Bylo třeba zjistit, jak je dané téma vyučováno přímo na konkrétních školách a jak přistupují k výuce jihovýchodní Asie sami učitelé zeměpisu.

Pro získání informací o stavu výuky regionu byla zvolena metoda osobních rozhovorů s vybranými učiteli, která byla vyhodnocena jako vhodná k získání potřebných dat. V porovnání s dotazníkovým šetřením umožňuje větší míru flexibility a možnost doplňujících otázek, kterými lze předejít možnému nepochopení otázky či umožnit rozvinutí odpovědi našeho komunikačního partnera.

Celkem naší žádosti o rozhovor vyhovělo 11 učitelů z devíti gymnázií. Více než polovinu tvořili vyučující z Brna a jeho okolí, avšak pro větší diverzitu výsledků se nám podařilo uskutečnit rozhovory s vyučujícími působící i mimo Jihomoravský kraj. Neuvádíme v textu jména vybraných vyučujících a místo toho používáme označení „vyučující“ či „učitel“. Pro zvýšení transparentnosti výsledků je v níže zpracované tabulce (viz Tab. 4) uveden seznam škol, na kterých vybraní učitelé působí.

Vyučujícím bylo položeno celkově 8 hlavních otázek (okruhů). Před hlavní částí rozhovoru byli zjišťovány učitelské aprobeace, a to, zda jejich výuka převažuje na nižším či vyšším stupni gymnázia. Hlavní otázky (včetně podotázek), jimž je věnována další část kapitoly, se zabývaly podobou výuky regionu jihovýchodní Asie na jejich školách a v jejich samotném podání.

Tab. 4 Seznam dotazovaných vyučujících s uvedením škol

KP (č.)	Název školy	Město
1.	Gymnázium, Praha 10, Omská 1300	Praha
2.	Trojské gymnázium s. r. o.	Praha
3.	Gymnázium, Ústí nad Labem, Jateční 22, příspěvková organizace	Ústí nad Labem
4.	Gymnázium, Ústí nad Labem, Jateční 22, příspěvková organizace	Ústí nad Labem
5.	Gymnázium, Český Krumlov, Chvalšinská 112	Český Krumlov
6.	Gymnázium a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Zlín	Zlín
7.	Gymnázium a ZUŠ Šlapanice, příspěvková organizace	Šlapanice

Tab. 4 Seznam dotazovaných vyučujících s uvedením škol (pokračování)

KP (č.)	Název školy	Město
8.	Gymnázium a ZUŠ Šlapanice, příspěvková organizace	Šlapanice
9.	Gymnázium Brno-Bystrc, příspěvková organizace	Brno
10.	Gymnázium Brno, Slovanské náměstí, příspěvková organizace	Brno
11.	Gymnázium Brno, třída Kapitána Jaroše, příspěvková organizace	Brno

4.1 Výsledky učitelských rozhovorů

Následující část se věnuje odpovědím vyučujících na hlavní otázky. Pod jednotlivými otázkami jsou uvedeny naše souhrnná zjištění. Při prezentaci konkrétních odpovědí používáme čísla daných komunikačních partnerů uvedená v tabulce.

1. *Ve kterém ročníku probíráte s žáky téma regionu jihovýchodní Asie?*

V úvodu rozhovoru bylo zjišťováno, ve kterém období učitelé zařazují daný region do výuky. Odpovědi vykazovaly poměrně rovnoměrné rozložení. Více než polovina vyučujících (šest) uvedla, že výuka tohoto regionu probíhá v rámci třetího roku čtyřletého studia. Zbylí učitelé uvedli, že výuka probíhá ve druhém ročníku. Dva vyučující současně uvedli, že zájmový region vyučují rovněž v rámci volitelných seminářů ve třetím a čtvrtém roku studia (a odpovídajícího ročníku víceletého gymnázia).

Jeden z vyučujících (č. 6) uvedl, že výuka tohoto regionu není součástí povinného kurikula a jeho výuka a obecně regionální geografie je realizována pouze v rámci volitelného semináře ve třetím ročníku čtyřletého studia. Důvodem je skutečnost, že povinná výuka zeměpisu probíhá na tomto gymnáziu pouze dva roky, přičemž výuka se soustředí na obecnou fyzickou a socioekonomickou geografii.

2. *Jak region jihovýchodní Asie vymezujete? Jakou používáte regionalizaci?*

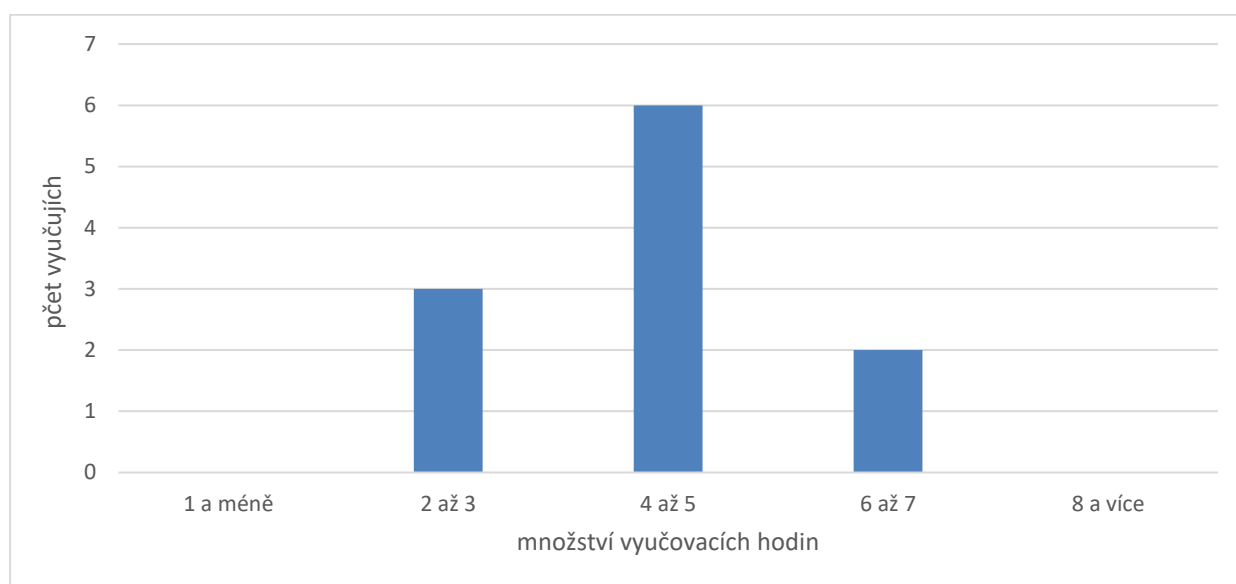
Tato otázka směřovala ke zjištění, jak učitelé na středních školách vymezují region jihovýchodní Asie a zda se jejich regionalizace vzájemně liší. Snahou bylo rovněž zjistit, zda učitelé vymezují region jako ucelený celek s jasně definovanými hranicemi nebo jestli používají odlišný přístup k jeho vymezení.

Sedm vyučujících uvedlo, že tento region vymezují jako samostatný celek, přičemž vycházejí z regionalizace použité v učebnici *Makroregiony světa: regionální geografie pro gymnázia*. Vyučující č. 7 přistupuje k výuce odlišně, kdy jihovýchodní Asii zařazuje do kontextu tzv. asijských tygrů, v jehož rámci se zaměřuje na vybrané státy této skupiny. Někteří učitelé uvedli, že daný region a vybrané státy probírají jednak propojením s dalšími částmi Asie (č. 1) nebo používají komparativní přístup s vybranými asijskými státy například Čína nebo Indie (č.

11). Vyučující č. 5 používá při výuce odlišnou regionalizaci, kdy jihovýchodní Asii zařazuje do širšího regionu jižní Asie, zahrnující i území poloostrova Přední Indie.

3. Kolik vyučovacích hodin výuce tohoto regionu věnujete?

Odpovědi se mezi vyučujícími lišily v závislosti na řadě faktorů, především na odlišné časové dotaci zeměpisu na školách v jednotlivých ročnících. Mimo tento faktor někteří vyučující uvedli, že tomuto regionu je v rámci jejich výuky věnována menší pozornost v porovnání s jinými asijskými regiony, zejména s jihozápadní a východní Asií. Souhrn výsledků je zpracován v níže uvedeném grafu (viz Obr. 3).

Obr. 3 Srovnání počtu vyučovacích hodin na výuku jihovýchodní Asie mezi vyučujícími (zdroj dat: vlastní šetření-rozhovory s vyučujícími)

Z grafu můžeme vyvodit, že více než polovina dotazovaných uvedla, že věnuje výuce regionu rozsah 4 až 5 vyučovacích hodin. Menší část vyučujících uvedla, že pro tuto látku časovou dotaci nižší v řádu 2 až 3 hodin nebo naopak v počtu 6 až 7 hodin. Při rozhovorech jsme se zároveň nesetkali s odpovědí, že by se tématu zcela nevěnoval nebo jen velmi minimálně (0 až 1 vyučovací hodina). Na dotaz, zda toto množství hodin považují za dostačující, většina učitelů poznamenala, že není zcela optimální. Zároveň však poukazovali na širší učiva středoškolského zeměpisu a omezenou hodinovou dotaci předmětu, ke kterým je třeba přihlížet.

4. Která témata (fyzickogeografická i socioekonomická) a které státy do výuky tohoto regionu zařazujete?

U této otázky byla očekávána největší diverzita odpovědí mezi komunikačními partnery. Tato předpověď se potvrdila a z tohoto důvodu jsou zmíněná témata uvedená zvlášť pro každého dotazovaného učitele. Pro přehlednost a srozumitelnost byly získaná data zpracována ve formě níže uvedené tabulky (viz Tab. 5).

Tab. 5 Přehled probíraných témat zjištěných během rozhovorů s vyučujícími

Vyučující č.	Probíraná témata a okruhy
1	monzunová cirkulace, znečištění v Indonésii, zemědělská činnost spojená s pěstováním palmy olejné a dopady na krajinu, Singapur
2	obecná charakteristika regionu (přírodní poměry se zaměřením na monzuny a řeky, demografie a ekonomický rozvoji regionu, těžba nerostných surovin a přírodní hrozby), nově industrializované země (NIZ)
3	přírodní poměry regionu, zemědělská situace ohledně pěstování palmy olejné, Zlatý trojúhelník, vybrané státy (Indonésie, Malajsie, Kambodža a Vietnam)
4	přírodní poměry regionu se zaměřením na monzuny, Indie a historické souvislosti, demografie a hospodářství regionu
5	přírodní poměry (okrajově), demografické a hospodářský poměry regionu
6	poloha regionu, obecná fyzickogeografická a socioekonomická charakteristika regionu
7	přírodní poměry regionu, historicko-ekonomická fakta regionu, asijské tygři, demografie a vývoj obyvatelstva
8	Mekong, asijské tygři, rychlý urbanizmus, turistický boom a trh práce v Thajsku, rychlý proces urbanizace v Hanoji a Bangkoku, oblast rýžové pánve, potravinová bezpečnost
9	fyzickogeografická charakteristika pevninské a ostrovní části, přírodní rizika v regionu (tektonické, meteorologické), Mekong a jeho význam, dopady klimatických změn na region, náboženská rozmanitost v regionu, význam nerostných surovin, pěstování rýže x plantážní zemědělství, odlesňování tropických deštných lesů v regionu, ASEAN a jeho význam, asijské tygři dalších generací
10	monzuny, odlesňování a biodiverzita regionu, znečišťování Mekongu, Zlatý trojúhelník, turismus v Thajsku, Vietnam a kultura, islám v Indonésii
11	přírodní poměry (monzuny a řeky), historický vývoj území od období kolonialismu po ekonomickou stabilitu

(zdroj dat: vlastní šetření-rozhovory s vyučujícími)

Z uvedeného přehledu je patrné, že výběr témat se mezi vyučujícími liší a do určité míry lze prohlásit, že odráží jejich osobní pojetí regionu jihovýchodní Asie, zároveň však lze identifikovat určité shody v tématech. Mezi nejčastěji uváděnými tématy se objevovaly monzuny (monzunová cirkulace), environmentální témata spojená s pěstováním palmy olejné a odlesňováním, Zlatý trojúhelník nebo problematika asijských tygrů, u které učitelé zmiňovali propojení s výukou regionu východní Asie.

5. Využíváte při výuce regionální geografie některou z dostupných učebnic?

Osm z 11 vyučujících uvedlo, že při svých hodinách mají žáci k dispozici učebnici *Makroregiony světa: regionální geografie pro gymnázia* z nakladatelství ČGS. Zároveň však většina poznamenala, že s učebnicí v hodinách aktivně nepracují a slouží žákům převážně ve formě studijní opory jako zdroj základního přehledu o daném regionu. Zbylí vyučující uvedli, že učebnice ve svých hodinách nepoužívají a pro své žáky si vytvářejí své vlastní materiály, kdy nejčastěji čerpají z internetových zdrojů včetně geoportálů a dalších učebnic. Jako důvod nepoužívání učebnic uvedli rychlé zastarávání dat či malé zařazování praktických úloh.

6. Používáte při výuce některý ze školních atlasů?

Při této otázce všichni dotazovaní vyučující uvedli, že ve svých hodinách ve výuce daného regionu pracují se školními atlasy. Naprostá většina uvedla *Školní atlas světa* z nakladatelství Kartografie Praha, v menší míře i *Školní atlas dnešního světa* z nakladatelství Terra, zejména pro práci na úkolech v pracovních listech a obrysovými mapami. Někteří rovněž zmínili používání online atlasů (Atlas od mapy.com) či zahraničních atlasů (například *Diercke International Atlas*).

7. Jaké výukové metody a aktivity nejčastěji používáte při výuce regionu jihovýchodní Asie?

Mimo výběr samotných témat při výuce o daném regionu je též důležité i jako formou jsou poznatky žákům předávány. Touto otázkou jsme zjišťovali, zda vyučující při probírání jihovýchodní Asie preferují spíše pasivní nebo aktivní metody výuky a zařazování různých aktivit. Je však třeba upozornit na fakt, že naprostá většina vyučujících uvedla, že v průběhu výuky jednotlivé metody kombinují a výuka tudíž není jednotvárná.

Nejrozšířenější formou je frontální výklad s různou mírou využití dialogických prvků, které se řadí spíše mezi pasivní metody výuky. Jeho výhoda spočívá pro vyučujícího především v časové úspornosti, kdy hlavní kontrolu nad hodinou má učitel, zatímco žáci zaujímají pasivní roli (MAŇÁK, ŠVEC 2003, s.133–136). Tuto formu výuky uvedli celkem z našeho vzorku přímo čtyři vyučující, kteří ji dávali do spojitosti s omezenou časovou dotací.

Vedle toho existuje celá řada aktivních metod výuky, při kterých vyučující do větší míry umožňují žákům větší zapojení a vlastní aktivitu v průběhu hodiny. Mezi nejčastěji zmiňovanou formou výuky učitelé zmiňovali dialogické vyučování a zařazování různých aktivit v průběhu hodin určených pro individuální či skupinovou práci.

Jako nejčastěji zařazovanou aktivitu uvedli vyučující práci s atlasem, již učitelé zařazují pro žáky při práci s obrysovými mapami regionu nebo řešení úloh s obrysovými mapami. Velmi často zmiňovanými aktivitami se rovněž stala práce s textem, videem či interpretace dat zejména v podobě grafů. Zařazování skupinové práce ve smyslu tvorby společné prezentace či posteru uvedli dva vyučující. Méně často zmiňovanou, avšak významnou metodou jsou případové studie na vybraná témata. Ty umožňují žákům představit daný problém a rozvíjet jejich kritické myšlení,

analytické schopnosti nebo schopnost spolupráce. Dle zjištění využívají tuto metodu při výuce regionu tři vyučující.

8. O která konkrétní témata nebo typy výukových materiálů/metod byste měl/a zájem, pokud by byly zpracovány přímo pro tento region?

Tato otázka byla zařazena na samotný závěr rozhovoru vzhledem k faktu, že hlavním cílem této práce bylo třeba vytvořit soubor výukových materiálů, které by byly použitelné do výuky zeměpisu. Jejím prostřednictvím bylo zjišťováno, po jakých tématech nebo formách výukových materiálů by učitelé měli zájem. Vzhledem k značné rozdílnosti odpovědí mezi jednotlivými vyučujícími jsme se obdobně jako u čtvrté otázky rozhodli zpracovat výsledná data formou tabulky uvedené níže (viz Tab. 6).

Tab. 6 Přehled odpovědí vyučujících na závěrečnou otázku

Vyučující č.	Návrhy vyučujících ohledně témat a forem výuky
1	odlesňování, ochrana přírody, námořní doprava, Východní Timor
2	náboženství a skladba obyvatelstva, vztah obyvatelstva k prostředí, obchodní vazby v rámci regionu nebo s Českou republikou
3	materiály podporující u žáků kritické myšlení a aktivní zapojení žáků - diskuze, zpráva, propojování souvislostí
4	historické památky v regionu, overturismus, pěstování palmy olejné
5	pracovní listy s odkazy na webové stránky či geoportály, cestovní ruch v regionu, materiály „ukazující region v odlišném světle“
6	případové studie na aktuální téma v regionu
7	demografický vývoj, práce s aktuálními daty, srovnání demografického vývoje států v porovnání s ekonomickým rozvojem, geopolitická situace v regionu
8	materiály zaměřené na různé výukové metody (kombinace individuální a skupinové práce), případové studie na konkrétní aktuální téma
9	megaměsta – jejich rozvoj a problém, vliv cestovního ruchu na ekonomiku států, ohrožení míst klimatickou změnou
10	materiály s využitím pro práci v geografických informačních systémech (GIS) a geoportálech
11	pracovní list na výuku polohopisu, případové studie na vybraná témata z regionu

(zdroj dat: vlastní šetření (rozhovory s vyučujícími)).

4.2 Závěrečné shrnutí učitelských rozhovorů

Prostřednictvím rozhovorů bylo cílem zjistit, jakým způsobem přistupují vyučující na gymnáziích k výuce regionální geografie jihovýchodní Asie, a to z pohledu probíraných témat, vymezení regionu, časové dotaci či nejčastěji používaných metodách a aktivit v průběhu hodiny.

Z hlediska časového zařazení učiva bylo zjištěno, že nejčastěji probíhá výuka našeho zájmového regionu ve druhém či třetím ročníku čtyřletého studia gymnázia, kdy u dotazovaných vyučujících mírně převažoval třetí ročník studia.

V rámci druhé otázky týkající se vymezení a regionalizaci se ověřilo, že většina vyučujících přistupuje k regionu jihovýchodní Asie jako samostatně vymezenému. Nejčastěji vycházejí z regionalizace uvedené ve středoškolských učebnicích, specificky v *Makroregiony světa: regionální geografie pro gymnázia*, kde je území jihovýchodní Asie součástí *Indonéského makroregionu*. Na základě i tohoto zjištění pracujeme v praktické části této práce právě s touto regionalizací. Menší část vyučujících uvedla odlišný přístup, kdy se při výuce zaměřují zejména na státy ze skupiny tzv. asijských tygrů, případně využívají srovnávací přístup s jinými částmi a státy Asie.

Časová dotace výuky byla v rámci vzorku vyučujících od dvou do osmi vyučovacích hodin. Více než polovina vyučujících věnuje výuce o jihovýchodní Asii minimálně 4 vyučovací hodiny. Rozdílnost v počtu hodin úzce souvisí s hodinovými dotacemi zeměpisu na jednotlivých školách.

Největší různorodost odpovědí byla zjištěna v otázce probíraných témat při výuce jihovýchodní Asie. Z oblasti fyzické geografie byly nejčastěji uváděna témata monzunů, Mekongu či tektonickým poměrům. Někteří vyučující však zmínili, že problematice přírodních poměrů se při probírání regionu věnují spíše okrajově nebo je pouze krátce zopakují. Hlavní pozornost na tyto přírodní fenomény je při výuce obecné fyzické geografie. Výrazně zastoupena byla též environmentální témata, zejména v problematice odlesňování spojené s pěstováním palmy olejné. Ze socioekonomických témat byly mezi vyučujícími nejčastěji uváděny kulturní a náboženské rozdíly v regionu, urbanizační vývoj a ekonomické poměry, problematika oblasti Zlatého trojúhelníku či cestovní ruch v regionu (nejčastěji na příkladu Thajska). Tématu historického vývoje území je u dotazovaných učitelů věnována menší pozornost.

Učebnice mají žáci k dispozici během výuky u většiny vyučujících (nejvíce *Makroregiony světa: regionální geografie pro gymnázia*), avšak aktivní práce s ní je minimální, kdy pro žáky představuje primárně studijní oporu. Část vyučujících uvedla, že se opírá o tvorbu svých vlastních materiálů, které poskytují žákům. Školní atlasy využívají při výuce regionu všichni vybraní učitelé, přičemž nejpoužívanějším atlasem je *Školní atlas světa* z nakladatelství Kartografie Praha.

Z pohledu výukových forem převažuje u vybraných vyučujících frontální výklad učiva z důvodu časové efektivity. Někteří vyučující uvedli rovněž aktivnější formy výuky, ku příkladu dialogické vyučování.

Nejčastěji zmiňované aktivity byly zaměřené na práci s atlasem, práci s textem, novinovým článkem či videem i aktivity na interpretaci dat. V menší míře vyučující bylo uváděno použití skupinové práce a případových studií.

Prostřednictvím závěrečné otázky bylo cílem zjistit, po jakých tématech či konkrétních výukových metodách je mezi vyučujícími zájem. Na poskytnuté návrhy jsme brali zřetel při tvorbě vlastních výukových materiálů pro zájmový region. Odpovědi vyučujících se daly rozdělit do dvou skupin, kdy u první skupiny byly uváděny konkrétní témata v regionu jihovýchodní Asie. Mezi těmito návrhy se objevovaly nejčastěji témata odlesňování, cestovní ruch v regionu či urbanizační vývoj, megaměsta, jejich rozvoj a související problémy. Druhá skupina zmiňovala především metody zpracování materiálů, kdy dle jejich názoru úplně není klíčové zvolené téma, avšak je třeba dbát na to, aby výsledný materiály byly kvalitní s dobrými metodickými pokyny. Nejčastěji byly uváděny pracovní listy, které by obsahovaly odkazy na různé webové stránky či geoportály, případové studie na aktuální témata regionu.

5 NÁVRHY VÝUKOVÝCH MATERIÁLŮ

Tato kapitola reprezentuje hlavní část diplomové práce, jejímž cílem bylo vytvořit pět výukových materiálů zaměřených na vybraná témata z regionu jihovýchodní Asie. Pro každé vybrané téma bylo zpracováno kompletní portfolio materiálů, které zahrnuje: výukové prezentace, metodické pokyny pro vyučující, pracovní listy pro žáky a jejich autorské řešení. Při tvorbě materiálů jsme se snažili zohlednit jejich možné využití v různých formách výuky zeměpisu na gymnáziu. Některé z vytvořených návrhů jsou vhodné pro zařazení do běžných hodin zeměpisu, zatímco jiné materiály jsou uzpůsobeny spíše pro zeměpisné semináře. Z hlediska obsahového zaměření byla snaha o pokrytí jak fyzickogeografických, tak i socioekonomických charakteristik regionu.

Výběr konkrétních témat a okruhů vycházel jednak z analýzy vybraných didaktických prostředků, poznatků získaných z rozhovorů se středoškolskými učiteli a v neposlední řadě ze studia domácí a zahraniční odborné literatury. Zároveň bylo snahou pro každý materiál použít odlišnou výukovou metodu, což umožňuje vyučujícím větší různorodost a možnosti práce s žáky. Celkově byla zpracována následující témata/okruhy, kterým se detailněji věnujeme v níže uvedených podkapitolách:

1. Přírodní poměry jihovýchodní Asie
2. Případová studie: Potápějící se Jakarta a projekt Nusantara
3. Migrační situace v jihovýchodní Asii pohledem dat
4. Singapur aneb asijský hospodářský zázrak
5. Cestovní ruch v jihovýchodní Asii (skupinová práce)

5.1 Přírodní poměry jihovýchodní Asie

První zvoleným tématem je fyzickogeografická charakteristika regionu, která slouží k úvodnímu seznámení s regionem a je prostorem upozornit na významné přírodní fenomény regionu. Hlavní pozornost je především směřována na geologii a tektonické poměry se zaměřením na cirkumpacifický pás („Ring of fire“). Dále se zaměřujeme na klima regionu, konkrétně na monzunovou cirkulaci, výskyt tropických bouří (tajfunů) a jejich dopady na obyvatelstvo. Navazuje se vodstvím regionu se zaměřením na Mekong a materiál uzavírají biotické poměry.

Hlavní výukovou metodou se stala v tomto případě práce s atlasem. Výukový materiál je navržen pro práci se *Školním atlasem světa* (KLÍMOVÁ a kol. 2023), nicméně je zde zahrnuta i práce s online atlasem od portálu Mapy.com. S jejichž pomocí si klademe za cíl rozvíjet mapové a digitální dovednosti žáků. Součástí pracovního listu jsou rovněž úlohy na rozvoj analýzy a interpretace dat prostřednictvím klimadiagramů či grafů ročního odtoku řeky. Detailnější instrukce pro práci s materiálem jsou zpracovány v níže uvedeném metodickém listu (viz Tab. 7) a organizačních pokynech (Tab. 8).

Tab. 7 Metodický list pro výukový materiál Přírodní poměry jihovýchodní Asie

Název	Přírodní poměry jihovýchodní Asie
Předmět	zeměpis (geografie)
Cílová skupina	žáci 2. nebo 3. ročníku čtyřletých gymnázií a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií
Časová dotace	1 vyučovací hodina (45 minut)
Klíčové pojmy	tektonika a vulkanická činnost, pacifický ohňový kruh, monzunové a tropické klima, tajfuny, Mekong a monzunový režim odtoku, půdní a biotické poměry regionu, odlesňování
Návaznost na RVP G	zeměpis – vzdělávací obsah Regiony
Mezipředmětové vztahy	biologie (ekologie a biota deštných pralesů)
Výuková metoda	práce se školním atlasem, analýza klimatických a hydrologických dat (klimadiagramy, grafy ročníku odtoku)
Klíčové kompetence	kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence digitální
Cíle výuky	• Popsat a vysvětlit tektoniku regionu v kontextu častých přírodních katastrof (zemětřesení, vulkanická činnost). • Charakterizovat klima jihovýchodní Asie, včetně interpretace klimadiagramů. • Popsat vodní režim řek na základě práce s grafem ročního odtoku. • Shrnout základní půdní a vegetační poměry regionu. • Rozvíjet u žáků práci s atlasem a interpretaci dat z klimadiagramů a grafů ročního odtoku.
Očekávané výstupy (OVU)	Žák: • Lokalizuje a popíše hlavní litosférické desky, včetně oblastí tektonicky rizikových (pacifický ohňový kruh). • Srovná klimatické charakteristiky vybraných míst a uvede vybrané klimatotvorné faktory pro dané lokality. • Charakterizuje vodní režim místních řek na základě interpretace dat. • Určí s pomocí atlasu půdní typy a vegetaci v daném regionu.
Pomůcky	učitel: vytištěný pracovní list pro žáky s autorským řešením, prezentace, projektor, Školní atlas světa žák: psací potřeby, mobilní telefon, Školní atlas světa
Poznámky	• Pracovní list a úlohy byly vytvořené na podkladu Školního atlasu světa (KLÍMOVÁ a kol. 2023) a Atlasu od Mapy.com – potřeba zajistit, aby byl minimálně vždy jeden do dvojice. • Součástí prezentace jsou poznámky pro vyučující, které mohou využít při svém výkladu a popisu některých fotografií.
Možnost diferenciac	zvětšená velikost písma pro žáky se speciálními potřebami, předvyplněné části některých úloh, doplňující a rozvíjející otázky /úkoly pro nadané žáky

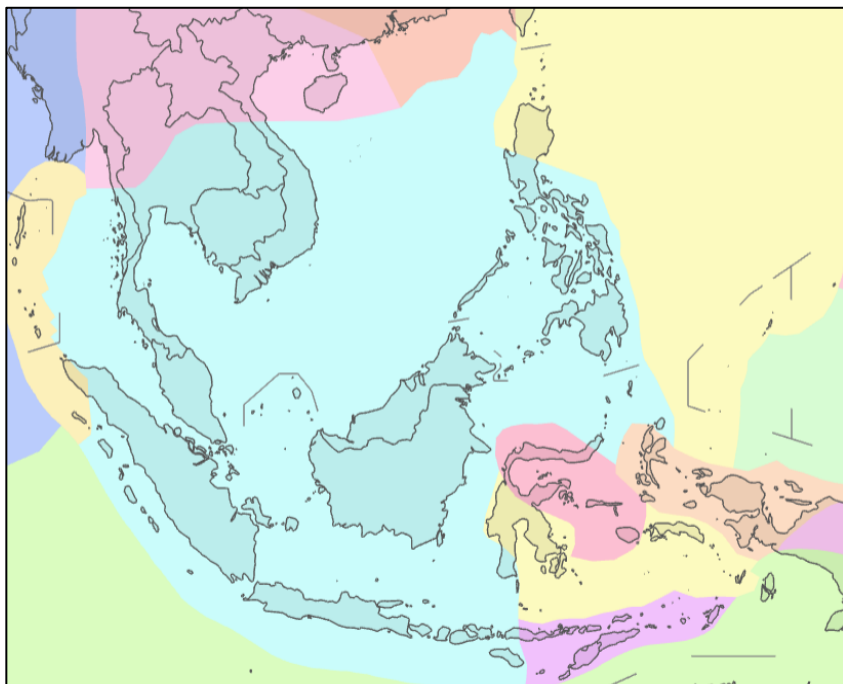
Tab. 8 Organizační pokyny a časový harmonogram pro výukový materiál Přírodní poměry jihovýchodní Asie

Fáze hodiny	Popis činnosti	Odhadovaný čas
Úvod	Učitel provede úvodní administrativu a spustí si připravenou prezentaci.	2 min
Motivace	Vyučující promítne první snímek prezentace obsahující 4 fotografie bez popisu a položí žákům otázku: „Co mají tyto fotografie společné?“. Žáci uvažují samostatně a sdílí své odpovědi. Následuje shrnutí, kdy vyučující zmíní, že všechny fotografie odkazují na region jihovýchodní Asie a postupně s žáky projdou všechny 4 sekce (georeliéf a tektonika, klima, vodstvo, biota a její změny).	3 min
Vlastní výklad	Vyučující s žáky vymezí polohu regionu a projde s nimi základní přírodní celky (moře, souostroví apod.) – snímek 2. Žáci vyhledávají a pracují se školním atlasem, učitel používá Atlas od Mapy.com.	5 min
Individuální práce žáků – tektonika	Žáci plní úlohu 1 v pracovním listu s využitím Atlasu od Mapy.com na mobilních telefonech. Po dokončení proběhne společná kontrola (snímek 3) a následně učitel se více zaměří na problematiku pacifického ohňového kruhu a zmíní krátce a významné tsunami z roku 2004.	10 min
Individuální práce žáků – klima	Žáci plní úlohu 2 s využitím školního atlasu včetně přiřazení klimadiagramu k uvedeným lokalitám, následně proběhne společná kontrola včetně komentáře vyučujícího (snímky 6-9).	10 min
Individuální práce žáků – vodstvo	Žáci plní úlohu 3 zaměřenou na interpretaci grafu ročního odtoku řeky Iravádí a následně doplní s pomocí atlasu chybějící informace do textu týkající se Mekongu, následně proběhne společná kontrola.	7 min
Individuální práce – půda a biota	Žáci plní úlohu 4 s pomocí atlasu rozhodují o pravdivosti/nepravdivosti uvedených tvrzení. Následuje proběhne krátká kontrola a učitel zmíní významný problém regionu – odlesňování a rozsáhlé pěstování palmy olejné.	5 min
Závěr	Na konci hodiny budou zodpovězeny případné dotazy žáků a hodina bude zakončena opakováním formou otázek – snímek 13.	3 min

Přírodní poměry jihovýchodní Asie

1. Geologie a tektonika regionu

S pomocí Atlasu od portálu Mapy.com splňte dílčí úkoly a odpovězte na jednotlivé otázky.

a) Vyznačte do obrysové mapy hlavní litosférické desky, které náležejí do daného regionu a zaznačte směr jejich pohybu.

b) Zakreslete do mapy oblast tzv. pacifického ohňového kruhu. Které oblasti regionu jsou nejvíce rizikové. Čím je tato oblast specifická?

c) Ve kterém roce došlo k nejničivějšímu tsunami regionu? Zakreslete si do mapy polohu epicentra.

2. Klima regionu

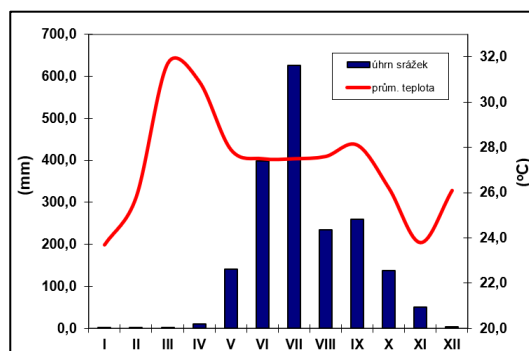
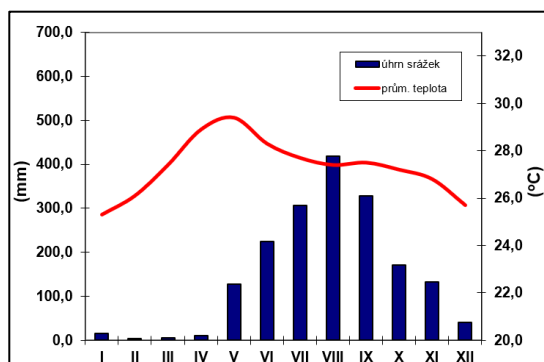
Využijte Školní atlas světa a odpovězte na uvedené otázky.

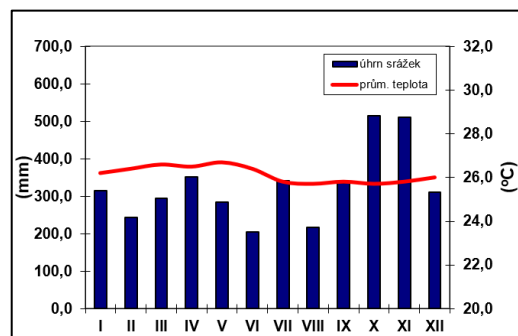
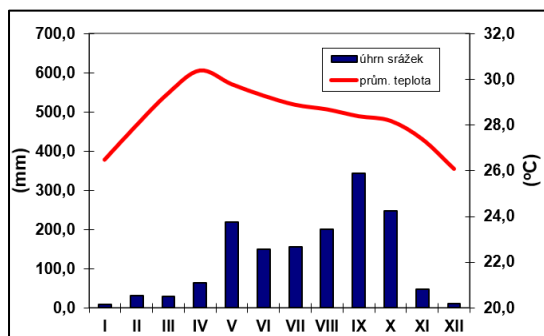
a) Zjistěte hodnoty lednových a červencových teplot pro vybrané lokace (Školní atlas světa, str. 18-19).

- Singapur: leden _____; červenec: _____; rozdíl: _____
- Manila: leden _____; červenec: _____; rozdíl: _____
- Jaké faktory přímo ovlivňují místní klima a přispívají k rozdílům mezi lokalitami regionu?

b) Přiřaďte k uvedeným lokalitám daný klimadiagram.

Nay Pyi Taw (Myanmar) – Padang (Sumatra) – Manila – Bangkok

c) BONUS: Jaké výhody a nevýhody přináší různorodost klimatu pro místní obyvatele?

+

-

3. Vodstvo regionu

a) Napište maxima a minima (měsíce) průtoků dle grafu.

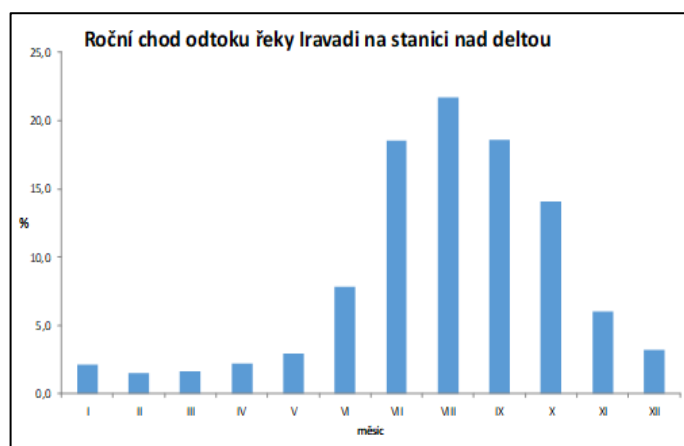
MAX: .....

MIN: .....

b) Režim odtoku: .....

c) Čím je ovlivněn roční chod odtoku?

.....
.....

d) Doplňte si na základě školního atlasu chybějící informace do textu.

Nejvýznamnější řekou regionu je ..... Tento veletok pramení na území ..... a protéká celkově ..... státy. Jeho vodní režim je spjat s ..... klimatem, kdy nejvyšší průtoky jsou během ..... měsíců.

V současnosti je Mekong předmětem mezinárodních sporů, kdy hlavním problémem spočívá ve stavbě přehrad vlastníci zejména ....., především v ..... toku řeky. Přehrady zadržují ....., které jsou klíčové pro zemědělství. Nejvíce je nedostatkem ohroženo území delty této řeky nacházející se na území ....., kde ústí do ..... moře.

4. Půdy a biota regionu (Školní atlas světa, str. 20-21)

Rozhodněte o pravdivosti (P) a nepravdivosti (N) následujících tvrzení. Chybná tvrzení opravte.

a. Převažujícím půdním typem regionu jsou ferralitické a laterické půdy.

P x N

.....

b. Celý region jihovýchodní Asie tvoří bez výjimky tropické deštné lesy.

P x N

.....

c. Tropické lesy jv. Asie ubývají především kvůli těžbě dřeva a zakládání rýžových plantáží.

P x N

.....

5.2 Případová studie: Potápějící se Jakarta a projekt Nusantara

Tento materiál si klade za cíl seznámit žáky s jedním z aktuálních problémů regionu, kdy zvolená téma se zaměřuje na situaci ohledně indonéské metropole Jakarty. Jakarta, která patří z hlediska počtu obyvatel k nejlidnatějším aglomeracím na světě, čelí zásadním problému v podobě rizika zatopení. Toto téma je modelový příklad neudržitelného rozvoje a jeho dopadech na místní obyvatele. V Jakartě především v důsledku nadměrného čerpání podzemní vody dochází k výraznému poklesu podloží. V kontextu klimatických změn a zvyšující se hladiny oceánské vody stojí Jakarta a její obyvatelstvo před velmi závažným problémem. Indonéská vláda se snaží tento problém řešit různými cestami včetně velmi ambiciózního projektu výstavby nového hlavního města Nusantara na ostrově Borneo. Tento projekt však s sebou přináší celou řadu kontroverzních témat včetně otázky financování či osudu původních domorodých obyvatel na ostrově Borneo, kde nové hlavní město vzniká (NIELSON 2025; RENALDI 2022; ŠTOS 2024).

Pro představení této problematiky byla zvolena výuková metoda případové studie. Žáci na základě předloženého textu a videí kriticky pracují s informacemi a následně hodnotí existující řešení v podobě nového hlavního města. Případové studie se řadí do kategorie aktivizačních metod a lze je charakterizovat jako detailní popis reálné nebo fiktivní situace, pro kterou mají žáci na základě podkladů analyzovat nebo navrhnout vlastní řešení. Nespornou výhodou této metody je rozvoj kritického myšlení u žáků a schopnost uvažovat v souvislostech (KOTRBA, LACINA 2011, s. 101–104; SIEGLOVÁ 2019, s. 289–291). Ačkoliv se tato metoda postupně zapracovává do českého vzdělávání, v českých učebnicích zeměpisu se s touto metodou nesetkáte, v porovnání se zahraničními učebnicemi. Toto zjištění potvrdila i analýza didaktických prostředků v teoretické části práce. Z rozhovorů se středoškolskými vyučujícími však vyplynulo, že část učitelů tuto metodu aktivně používají do své výuky. Zároveň byl zjištěn zájem o materiály zpracované touto metodou mezi vyučujícími, které by se věnovaly aktuálním problémům a tématům jihovýchodní Asie.

Inspirací pro tvorbu tohoto materiálu se staly případové studie uvedené v zahraničních odborných publikacích (HOBBS 2022; MARSTON 2017; PULSIPHER 2020), závěrečných pracích (TRKANOVÁ 2021) a v článcích uvedených v časopisech *Geografické rozhledy* a *Dnešní svět*. Detailnější instrukce pro práci s materiálem jsou zpracovány v níže uvedeném metodickém listu (viz Tab. 9) a organizačních pokynech (Tab. 10).

Tab. 9 Metodický list pro výukový materiál Případová studie: Potápějící se Jakarta a projekt Nusantara

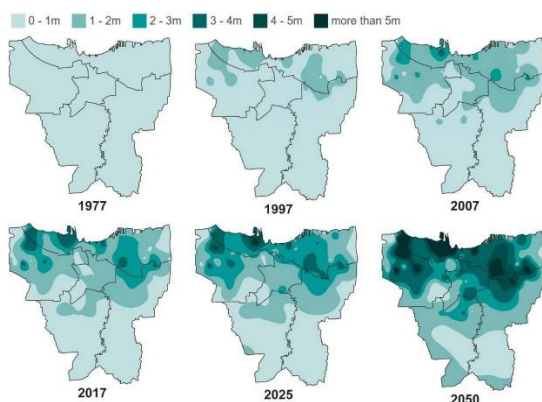
Název	Případová studie: Potápějící se Jakarta a projekt Nusantara
Předmět	zeměpis (geografie)
Cílová skupina	žáci 2. nebo 3. ročníku čtyřletých gymnázií a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií
Časová dotace	1 vyučovací hodina (45 minut)
Klíčové pojmy	potápějící se města (sinking cities), Jakarta, Nusantara, udržitelný rozvoj, ekologické dopady, přesídlení obyvatelstva
Návaznost na RVP G	zeměpis – vzdělávací obsah Regiony
Mezipředmětové vztahy	základy společenských věd, biologie (ekologie, udržitelný rozvoj), dějepis (kolonialismus)
Výuková metoda	případová studie, práce s textem
Klíčové kompetence	kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní
Cíle výuky	• Uvést žáky do problematiky potápějících se metropolí („sinking cities“) jako významného geografického problému. • Vysvětlit hlavní příčiny problému poklesu v Jakartě. • Představit a kriticky zhodnotit navrhované možnosti řešení problému. • Rozvíjet u žáků analytické schopnosti prostřednictvím práce s textem.
Očekávané výstupy (OVU)	Žák: • Popíše konkrétní příčiny problému „potápějící“ se Jakarty. • Lokalizuje na mapě Jakartu a Nusantara a popíše jejich geografické rozdíly. • Zhodnotí dopady tohoto problému na místní obyvatele. • Analyzuje a předkládá výhody a nevýhody přesunu hlavního města z různých perspektiv.
Pomůcky	učitel: vytištěný pracovní list s případovou studií pro žáky včetně autorského řešení, prezentace, projektor nebo interaktivní tabule s připojením k internetu žák: psací potřeby, mobilní telefon, školní atlas
Poznámky	• Součástí prezentace jsou odkazy na videa (ikona filmu), které mají za cíl více představit/rozšířit povědomí o problematice (snímky 2 a 4). ○ Snímek 2 – po kliknutí na obrázek (odkaz https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=hLIFR4ShUGQ) – stačí pustit do času 1:08. ○ Snímek 4 – po kliknutí na obrázek (odkaz: https://www.ceskatelevize.cz/porady/10316155327-horizont-ct24/219411058050904/cast/717037/). • Snímek 6 obsahuje satelitní snímky Nusantara s rozdílem 2 let. Možnost pro vyučujícího položit otázku: „Jaké jsou mezi těmito 2 snímky rozdíly?“.
Možnosti diferenciac	zvětšená velikost textu pro žáky se zrakovým znevýhodněním nebo případné zkrácení textu případové studie, rozšiřující úkoly pro nadané žáky

Tab. 10 Organizační pokyny a časový harmonogram pro výukový materiál Případová studie: Potápějící se Jakarta a projekt Nusantara

Fáze hodiny	Popis činnosti	Odhadovaný čas
Úvod	Učitel provede úvodní administrativu a představí žákům hlavní téma vyučovací hodiny.	2 min
Motivace	Hodina je uvedena krátkou ukázkou z videa popisující hlavní problém (stačí pustit do času 1:08). Cílem je krátké nastínění problematiky a vzbuzení zájmu o dané téma.	3 min
Individuální práce	Žákům je rozdán pracovní list s textem případové studie a navazujícími úkoly a otázkami. Žáci si text pozorně přečtou a následně se snaží odpovědět a vyplnit související úkoly. Zde je na některé úkoly žáci najdou odpovědi přímo v textu (úkol 1 a 3), naopak pro zbylé je třeba využít školní atlas (úkol 2) nebo případně s pomocí internetových zdrojů (2 a 5).	15 min
Společná kontrola - Reflexe	Následně proběhne společná kontrola jednotlivých úkolů s pomocí prezentace (snímky 3 až 10). Během úkolu 3 může učitel pustit žákům video (viz Poznámky) k Nusantaraě k doplnění přehledu.	10 min
Diskuze	Úkol 4 proběhne formou diskuzní aktivity „Dáblův advokát“, kdy bude jedna polovina třídy obhajovat názor přesunutí hlavního města, zatímco druhá hledat negativa, následně si vymění role.	10 min
Závěr	Na konci hodiny budou zodpovězeny případné dotazy žáků a hodina bude zakončena zodpovězením žáků na 2 otázky formou tzv. exit karty.	3–5 min

Případová studie: Potápějící se Jakarta projekt Nusantara

Jakarta je v dnešní době jedním z nejvýznamnějších center jihovýchodní Asie, ačkoli čelí závažným problémům v podobě přelidnění či zhoršujícím se životním prostředím. Tím nejzávažnějším je fakt, že patří k nejrychleji se potápějícím městům na světě. V některých částech metropole klesá podloží každoročně až o 25 centimetrů. Tento dramatický pokles je výsledkem kombinace historických zásahů do krajiny a současného neudržitelného hospodaření s vodou.

Počátky těchto problémů zasahují hluboko do minulosti. Již od nizozemské koloniální éry v 17. století byla místní krajina přetvářena budováním kanálů a odvodňovacích systémů. Původní mangrovové porosty, které chránily pobřeží, byly vykáceny a tok řek upravován, což narušilo přirozené nanášení sedimentů. Výsledkem je, že nívní (aluviální) půda pod městem postupně sedá a propadání Jakarty se neustále zrychluje.

Dalším zásadním faktorem je masivní čerpání podzemní vody. Městský vodovodní systém slouží méně než 1 milionu domácností, což odpovídá okolo ¼ celkového počtu obyvatel města. Na základě tohoto faktu je proto většina obyvatel závislá na soukromých studnách a hlubokých vrtech, které dramaticky snižují hladinu podzemní vody a urychlují pokles půdy. Místní orgány vydaly zákaz čerpání podzemní vody pro majitele budov větších než 5 000 m² a zároveň byl dán příslib k rozšíření vodovodní sítě, situace zůstává kritická.

Díky těmto faktorům dochází k poklesu půdy v Jakartě mnohonásobně rychleji než stoupání hladiny moře způsobené změnou klimatu. Kombinace těchto jevů má ničivé důsledky, kdy záplavy jsou častější, závažnější a zasahují stále větší plochy města. Části severní Jakarty, kde žije mnoho chudších obyvatel, pravidelně zaplavuje moře. Příkladem může být čtvrť Muara Baru, která byla kdysi živou rybářskou vesnicí s plážemi, kde si děti hrály. Dnes zde lidé přežívají za mohutnou betonovou zdí, která však stále častěji selhává. Povodně v roce 2007 a 2020 způsobily rozsáhlé škody a desítky úmrtí. Podobnou situaci zažívají další chudinské čtvrti jako jsou Muara Angke a Muara Baru, kde situace rovněž zůstává problematická. Lidé se sami snaží čelit záplavám, kdy například zvyšují úroveň silnic a domů, někdy pomocí nasbíraných mušlových skořápek.

V reakci na kritickou situaci v roce 2019 oznámila indonéská vláda plán na přesun hlavního města z Jakarty na ostrov Borneo (ztráta statusu hlavního města v roce 2024). Nové hlavní město Nusantara má odlehčit přelidněné a ekologicky znečištěné Jakartě a nabídnout moderní, udržitelnou infrastrukturu (byla slíbena uhlíková neutralita). Předpokládá se přesun zhruba 2,5 milionu obyvatel. Tento rozsáhlý projekt financovaný z veřejných, ale z velké části ze soukromých zdrojů (80 %), má podporu zahraničních investorů (Čína, UAE či Jižní Korea). Odpor a kritika přichází z různých stran včetně místních domorodých komunit, které se obávají ztráty svých domovů a tradičního způsobu života a současně environmentálního problému v podobě úbytku biodiverzity.

Zatímco se Nusantara postupně vystavuje, Jakarta stále čelí svým neodkladným problémům. Vláda buduje pobřežní zeď o délce 47 km a plánuje vystavit tzv. Giant Sea Wall, jehož součástí má být i umělý ostrov ve tvaru mytického ptáka Garudy, který má sloužit jako obrana před přílivovými vlnami. Kritici však upozorňují na finanční stránku projektů a zároveň na fakt, že tyto megaprojekty neřeší hlavní příčinu, tedy pokračující čerpání podzemní vody a mohou přinést nové ekologické problémy, jako je zpomalení toku řek a zvýšené znečištění.

Jakarta je celkově ukázkovým příkladem a varováním, co může nastat, když se zrychlený urbanizační vývoj spojí s neudržitelným využíváním přírodních zdrojů a klimatickou změnou. Přesun hlavního města nabízí vizi lepší budoucnosti, ale zároveň vyvolává řadu otázek pro miliony obyvatel, kteří v Jakartě zůstanou.

Otázky a úkoly:

1. Jaké jsou hlavní příčiny poklesu podloží Jakarty a jak tento proces ovlivňuje každodenní život obyvatel?

---

2. Jakými možnými řešeními se snaží indonéská vláda vyřešit/snížit následky tohoto problému? Jaké výzvy/problémy by mohly nastat při realizaci těchto projektů?

---

3. Vyznačte na mapě Jakartu a místo, kde vzniká nové hlavní město Nusantara. Využijte atlas či letecké snímky a srovnajte, jak se geografická poloha těchto dvou míst liší.

---

4. Diskutujte o přesunu hlavního města do Nusantara. Jaké jsou výhody a nevýhody tohoto kroku? Jaké dopady může mít na obyvatele Jakarty a domorodé komunity přesun obyvatel na ostrov Borneo? Svá zjištění si запиšte.

---

5. Vyhledejte informace o dalších městech ve světě, která čelí podobným problémům. Porovnejte, jak tato města řeší problémy se záplavami a klesáním podloží oproti opatřením v Jakartě.

5.3 Migrační situace v jihovýchodní Asii pohledem dat

Téma migrace v jihovýchodní Asii bylo vybráno především na základě studia literatury, která tuto problematiku uváděla jako jeden z nejvýznamnějších procesů v regionu. Jihovýchodní Asie je historicky charakteristická svými rozsáhlými pohyby obyvatelstva, a to jak na vnitrostátní úrovni (zejména Indonésie), tak i na úrovni mezinárodní, kde významnou roli hraje migrace pracovní. Hlavní hybné síly (push faktory) představuje chudoba venkovských oblastí, časté přírodní katastrofy (zemětřesení, vulkanická činnost, povodně) či politická nestabilita (MIGRATION DATA PORTAL 2025).

Pro tento region je specifická tzv. feminizace migrace, kdy v řadě států migrují převážně ženy. Tato problematika je spojena velmi negativně s fenoménem tzv. Maid Trade, kdy dochází k „obchodování“ s ženami v roli domácích pomocnic z chudých zemí regionu (Myanmar, Filipíny) do bohatších částí regionu a světa. Tento fenomén je spojen často s vykořisťováním těchto pomocnic v podobě nízkých mezd a dlouhé pracovní doby (až 18 hodin) (MIGRATION DATA PORTAL 2025; THE WORLD 2017). Tyto dílčí témata jsou napojeny na téma remitencí. Ty představují finanční prostředky, které posílají migranti pracující v zahraničí zpět do své mateřské země a v řadě států jihovýchodní Asie představují významnou část příjmů a HDP.

Pro tento výukový materiál byla zvolena metoda práce s daty a geoportály, konkrétně *Our World in Data* a *Migration Data Portal*. Zaměřuje se na problematiku migračních toků v regionu (imigraci a emigraci), dále je pozornost je věnována výše zmíněnému fenoménu Maid Trade a nelegální migraci, z ekonomického hlediska i problematice remitencí. Žáci sami získávají potřebná data, se kterými následně pracují a analyzují. Potřeba rozvíjet u žáků práci s daty a digitální dovednosti je ukotvena v kurikulárních dokumentech včetně dokumentu MŠMT *Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+* (též známá jako *Strategie 2030+*). Jednou z klíčových oblastí této strategie je rozvoj digitálních dovedností napříč všemi předměty u žáků i samotných vyučujících (FRYČ a kol. 2020). Tento materiál byl navržen vzhledem k náročnosti, práce s daty a potřebného času jako vhodný materiál pro zeměpisné semináře. Testování tohoto materiálu je předmětem následující kapitoly. Podrobnosti k tomuto výukovému materiálu je zpracované v níže uvedeném metodickém listu (Tab. 11) a organizačních pokynech (Tab. 12).

Tab. 11 Metodický list pro výukový materiál Migrační situace v jihovýchodní Asii pohledem dat

Název	Migrační situace v jihovýchodní Asii pohledem dat
Předmět	zeměpis (geografie)
Cílová skupina	žáci 2. nebo 3. ročníku čtyřletých gymnázií a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií
Časová dotace	2 vyučovací hodiny (90 minut), vhodné pro zeměpisné semináře
Klíčové pojmy	imigrace, emigrace, push a pull faktory, migrační saldo, ženská emigrace, Maid Trade, nelegální obchod s lidmi, remitence a jejich dopady
Návaznost na RVP G	zeměpis – vzdělávací obsah Regiony
Mezipředmětové vztahy	matematika, informatika (vyhledávání a práce s daty, portály)
Výuková metoda	práce s geoportály, daty a jejich analýza
Klíčové kompetence	kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence digitální
Cíle výuky	• Vytvořit hypotézy ohledně migrační situace v jihovýchodní Asii. • Interpretovat výsledky a porovnávat státy na základě jejich migrační situace. • Vysvětlit význam remitencí včetně jejich pozitivních a negativních dopadů. • Rozvíjet u žáků práci se statistickými daty a geoportály.
Očekávané výstupy (OVU)	Žák: • Formuluje hypotézy ohledně migrační situace v jihovýchodní Asii. • Uvede příklady push a pull faktorů. • Vypočítá a interpretuje vybraná migrační data v kontextu jihovýchodní Asie. • Analyzuje negativní jevy spojené s migrací (Maid Trade, nelegální obchod s lidmi). • Vysvětlí roli remitencí a uvede jejich pozitivní a negativní dopady.
Pomůcky	Učitel: třída s interaktivní tabulí, připojení k wifi, vytištěné pracovní listy s autorským řešením Žák: psací potřeby, kalkulačka, mobilní telefon
Poznámky	• Pracovní list a některé úlohy jsou určeny pro práci žáků ve dvojicích, konkrétně úloha 3 a 4. • V prezentacích pod snímky jsou uvedené poznámky pro vyučující, kterými mohou doplnit souvislosti.
Možnost diferenciac	předvyplněné části některých úloh nebo zkrácení některých úkolů, doplňující otázky pro nadané žáky

Tab. 12 Organizační pokyny a časový harmonogram pro výukový materiál Migrační situace v jihovýchodní Asii pohledem dat

Fáze hodiny	Popis činnosti	Odhadovaný čas
Úvod	Učitel provede úvodní administrativu a představí žákům hlavní téma vyučovací hodiny.	2 min
Motivace	Žákům je rozdán pracovní list. Hodina začíná pro žáky v podobě tvorby vlastních hypotéz ohledně migrace v regionu s pomocí návodných otázek (viz prezentace) – úkol 1.	3 min
Vlastní výklad	Učitel s žáky krátce zopakuje základní fakta a terminologii týkající se migrace s pomocí prezentace (snímky 3 a 4). Žáci si zapisují informace do pracovního listu.	15 min
Praktická část I	Žáci v úkolu 3 získávají data o imigraci a emigraci z portálu <i>Our World in Data</i> . V této části je třeba věnovat důkladný čas vysvětlení práce s portálem a ukázat žákům jeden modelový příklad (vybrat si 1 stát). V ideálním případě žáci pracují na tomto úkolu ve dvojicích a rozdělí si svou práci. Následuje společná kontrola dat.	20 min
	Po dokončení tabulky mají žáci za úkol spočítat migrační saldo ze získaných dat z předchozí úlohy, následně společná kontrola.	5 min
PŘESTÁVKA		
Praktická část II	Žáci využívají data získaná data z předchozí úlohy a spočítají procentuální podíl ženské emigrace v daném státu, následně společná kontrola a diskuze nad důvody. Žáci s využitím internetu vyhledají informace o fenoménu Maid Trade.	10 min
Diskuze	Žáci s pomocí odkazu analyzují graf uvedený v článku a splní dílčí úkol 4, následně společná kontrola a krátká diskuze.	5 min
Vlastní výklad	Učitel s žáky probere téma remitencí (definice) a objasní společně jejich dopady (pozitivní i negativní) – snímek 15.	10 min
Praktická část III	Žáci s pomocí odkazu pracují na úkolu 5 a analyzují graf remitencí a s ním související úkoly, následně společná kontrola.	13–15 min
Závěr hodiny	Na konci hodiny budou žáci mít za úkol na základě získaných dat v průběhu hodiny shrnout migrační situaci v regionu a porovnat je s hypotézami v úvodu hodiny.	5 min

Migrační situace v jihovýchodní Asii pohledem dat

1. Pokuste se vytvořit hypotézy ohledně migrační situace v tomto regionu.

---

2. Migrace bývá ovlivňována tzv. tlakovými (_____) faktory, které přispívají k odlivu obyvatelstva a tzv. tahovými (_____), které naopak přitahují obyvatele do zemí. Uveďte pro každý typ faktoru 3 příklady pro region jihovýchodní Asie.

Tlakové: .....

Tahové: .....

3. Migrace v jihovýchodní Asii: Our World in Data

Imigrace =

Emigrace =

Na základě uvedeného QR kódu doplňte chybějící údaje do tabulky a splňte dílčí úkoly.

Stát	Imigrace 2024 - celková (mil.)	Hlavní stát původu	Emigrace 2024 - celková (mil.)	Hlavní cílový stát
Brunej				
Filipíny				
Indonésie				
Kambodža				
Laos				
Malajsie				
Myanmar				
Singapur				
Thajsko				
Vietnam				

- a) Ze získaných dat vypočtete **migrační saldo** (imigrace – emigrace) pro každý stát. Které státy mají saldo pozitivní a které naopak negativní.

Brunej: _____

Malajsie: _____

Filipíny: _____

Myanmar: _____

Indonésie: _____

Singapur: _____

Kambodža: _____

Thajsko: _____

Laos: _____

Vietnam: _____

- Celkově bylo zjištěno za rok 2024 pro jihovýchodní Asii migrační saldo _____ mil., které je *pozitivní/negativní*.

b) ŽENSKÁ EMIGRACE: Na základě zjištěných dat o celkové emigraci vypočtete hodnoty **relativního** podílu ženských emigrantů pro jednotlivé státy a zapíše je do prázdných polí.

Stát	Brunej		Filipíny		Indonésie		Kambodža		Laos	
Emigrace (mil./%)	0,027		3,98		1,46		0,39		0,38	
Stát	Malajsie		Myanmar		Singapur		Thajsko		Vietnam	
Emigrace (mil./%)	1,38		1,65		0,14		0,74		1,94	

- Které státy mají nejvyšší hodnotu? Pokuste se zdůvodnit, proč zejména v těchto státech.

- Jedním z významných fenoménů v tomto regionu je tzv. **MAID TRADE**. S využitím internetových zdrojů se pokuste tento termín stručně vysvětlit a zjistěte s tím spojené problémy.

---

4. Výrazným negativním jevem spojeným s migrací v tomto regionu je NELEGÁLNÍ OBCHOD S LIDMI (HUMAN TRAFFICKING).

- a) S pomocí odkazu vyčtete a zapíše 2 státy, které tento problém aktivně řeší a 2 státy, kde restrikce proti ilegální migraci nepřináší zásadní výsledky.

---

5. Remittance v jihovýchodní Asii – Migration Data Portal

Remittance = _____

- a) Jaké výhody a nevýhody mohou přinášet remittance do těchto států?

Výhody: .....

Nevýhody: .....

- b) S pomocí uvedeného QR kódu pracujte s daty (podíl na remitencích na celkovém HDP) uvedených v tabulce přiřaďte k hodnotám státy z nabídky. Dále se pokuste splnit níže uvedené úkoly.

Filipíny – Vietnam – Malajsie – Indonésie – Thajsko

Stát										
Roky	2000	2021	2005	2019	2007	2023	2002	2022	2001	2020
Hodnoty (%)	4,3	3,5	0,6	1,5	1,4	1,1	11,5	9,4	0,4	0,4

- Stát s nejvyšší hodnotou podílu remitencí na HDP za sledované období (rok, stát a hodnota):
_____
- Stát s největší změnou hodnoty v procentních bodech během sledovaného období.
_____
- U kterých států lze pozorovat dlouhodobý pokles podílu remitencí?
_____
- U kterých států lze pozorovat dlouhodobý růst podílu remitencí?
_____
- Jaký může být vztah mezi migrací obyvatelstva a podílem remitencí na HDP?
_____
_____

ZÁVĚR: Na základě získaných dat se pokuste krátce shrnout migrační situaci v tomto regionu. Shodují se výsledky s vašimi teoriemi z úvodu?

5.4 Singapur aneb asijský hospodářský zázrak

Předchozí témata se zaměřovala na spíše na problémové aspekty regionu jako migrační toky v regionu či problém v podobě potápějící se Jakarty. Výběr Singapuru jako téma má za cíl naopak žákům představit socioekonomický potenciál regionu a seznámit je s příkladem úspěšné ekonomické transformace. Díky ní se Singapur stal jedním z nejvýznamnějších globálních obchodních a finančních center. V mezinárodním srovnání na příkladu ukazatelů jako je HDP na obyvatele na světě i index lidského rozvoje (HDI) zaujímá přední pozice. Tento hospodářský „zázrak“ je v materiálu zasazen do širšího historického kontextu od zisku nezávislosti v roce 1965. Hlavním strůjcem této transformace byl první premiér země Lee Kuan Yew. Ten dokázal realizovat celou řadu opatření zahrnující ku příkladu extrémní otevřenost vůči globálnímu trhu, nízké korporátní daně, výrazné investice do vzdělání či nulovou toleranci vůči korupci. Tyto podmínky pomohly přilákat nadnárodní korporace a zahraniční kapitál (HUSSAIN 2015; WEIGHTMAN 2011). Výukový materiál se zaměřuje nejen na výše zmíněné faktory tohoto úspěchu, ale přibližuje i podmínky života pro místní obyvatele. Zejména jsme se zaměřili na otázky vysokých životních nákladů a přísného dodržování místních pravidel a zákonů, přičemž vycházíme z aktuálních dostupných dat.

Pro zpracování tohoto výukového materiálu byla použita metoda práce se zdroji a určité prvky badatelsky orientovaného vyučování (dále jen BOV). Tato metoda představuje vyučovací proces, při kterém si žáci vytvářejí své poznatky prostřednictvím řešení konkrétního problému, analýzou důkazů a formulací vlastních závěrů. V českém prostředí se nesetkáme s jednotnou definicí a její výklad se liší mezi autory. BOV se liší i úrovní bádání, kdy v materiálu se jedná o formu tzv. strukturujícího bádání, při kterém je badatelská otázka i zdroje žákům poskytnuty, avšak samostatně získávají a interpretují data (DOSTÁL 2015). Inspirací při tvorbě tohoto materiálu a úloh se stala *Badatelská učebnice regionální geografie pro střední školy* (HARÁSEK 2025) nebo typologie úlohy používaná v rámci *Geografické olympiády* (DATABASE.ZEMEPISNAOLYMPIADA 2026). Pracovní list obsahuje sérii pěti úloh založených na práci s videem, infografikou nebo práci s vybranými portály. Cílem je u žáků rozvíjet digitální dovednosti, přemýšlení v souvislostech a obecně kritické myšlení. Hlavním pojítkem tohoto materiálu je v úvodu hodina stanovená badatelská otázka, na kterou se žáci na konci hodiny pokusí odpovědět na základě zjištěných poznatků. Podrobnější informace jsou zpracovány v rámci metodického listu (viz Tab. 13) a organizačních pokynů pro tento výukový materiál (viz Tab. 14).

Tab. 13 Metodický list pro výukový materiál Singapur aneb asijský hospodářský zázrak

Název	Singapur aneb asijský hospodářský zázrak
Předmět	zeměpis (geografie)
Cílová skupina	žáci 2. nebo 3. ročníku čtyřletých gymnázií a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií
Časová dotace	1 vyučovací hodina (45 minut)
Klíčové pojmy	Singapur, životní náklady, hospodářský vzestup, exportní komodity, dodržování pravidel
Návaznost na RVP G	zeměpis – vzdělávací obsah Regiony
Mezipředmětové vztahy	informatika (práce s daty), dějepis
Výuková metoda	badatelsky orientovaná výuka, práce s geoportály a daty
Klíčové kompetence	kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence digitální
Cíle výuky	• Objasnit faktory vedoucí k proměně Singapuru na ekonomickou velmoc. • Analyzovat skladbu obyvatelstva Singapuru a roli zahraničních pracovníků. • Srovnat životní náklady v Singapuru a v ČR (Brno) na základě reálných dat. • Rozvíjet u žáků analytické schopnosti a rozvíjet kritické myšlení.
Očekávané výstupy	Žák: • Uvede na základě videa konkrétní kroky, které přispěly k posunu Singapuru. • Interpretuje vybraná data o složení obyvatelstva a exportu. • Zhodnotí přínosy i rizika vysokého podílu zahraničních pracovníků. • Formuluje vlastní odpověď na badatelskou otázku.
Pomůcky	Učitel: prezentace, vytištěné pracovní listy a autorské řešení, počítač s připojením k internetu Žák: psací potřeby, mobilní telefon
Poznámky	• Ústředním motivem hodiny je badatelská otázka: „<i>Může se stát světovou velmocí země, která nemá ani vlastní pitnou vodu a je menší než okres Brno-venkov?</i>“. • Součástí prezentace jsou odkazy na videa nebo webové stránky ○ Snímek 4 – po kliknutí na obrázek (odkaz: https://www.youtube.com/watch?v=YSMWN8VpY6A). ○ Snímek 8 – časosběrný snímek Singapuru, spuštění po kliknutí (odkaz: https://www.youtube.com/watch?v=3YrcblQqJog). ○ Snímek 14 – ikona informace (odkaz: https://www.numbeo.com/cost-of-living/compare_cities.jsp?country1=Singapore&country2=Czech+Republic&city1=Singapore&city2=Brno). • Úlohu 5 lze místo práce s textem v případě nedostatku času zkrátit a učitel žákům krátce představí nejvýznamnější zákazy a pokuty.
Možnosti diferenciac	zvětšená velikost písma pro žáky se zrakovým znevýhodněním, předvyplněné části některých úloh

Tab. 14 Organizační pokyny a časový harmonogram pro výukový materiál Singapur aneb asijský hospodářský zázrak

Fáze hodiny	Popis činnosti	Odhadovaný čas
Úvod	Na úvod hodiny proběhne úvodní administrativa hodiny a spuštění prezentace.	2 min
Motivace	Žákům bude promítnut úvodní snímek, kdy budou mít za úkol odhalit, o jakou metropoli/stát se jedná. Následně bude představena hlavní badatelská otázka pro hodinu, ke které bude prostor se dostat na konci hodiny.	3 min
Práce s videem – úkol 1	Učitel spustí video o vzestupu Singapuru (AJ) a žáci současně řeší otázky. Po skončení videa proběhne kontrola odpovědí doplněná o komentář vyučujícího (snímky 5 – 9). Součástí snímku 8 je krátké video zachycující rozšiřování Singapuru, v případě nedostatku času lze přeskočit.	13–15 min
Individuální práce – úloha 2	Žáci samostatně řeší úlohu 2 s pomocí uvedené infografiky a doplní si chybějící údaje do textu. Součástí úlohy je i diskuzní otázka týkající se přínosů a rizik obyvatelstva bez občanství pro chod státu.	7 min
Práce ve dvojicích – úloha 3	Žáci ve dvojici pracují s portálem atlasu ekonomické komplexity a každý z dvojice zapíše hlavní exportní komodity pro daný rok. Následně se pokusí formulovat odpověď na otázku týkající změny v exportních surovinách, poté krátká kontrola výsledků.	5 min
Individuální práce – úloha 4	Žáci si s pomocí QR kódu pracují s portálem Numbeo, vyplní tabulku srovnávající životní náklady Singapuru a Brna, následně proběhne krátká kontrola výsledků.	5–7 min
Individuální práce – úloha 5	Žáci si s pomocí QR kódu přečtou krátký článek o pravidlech a jejich dodržování v Singapuru a některý z nich si zapíše do pracovního listu. Učitel doplní úlohu o kontext na snímku 15 s fotografiemi zákazníků.	5 min
Závěr hodiny	Žáci se vrací k úvodní badatelské otázce na začátku hodiny a na základě svých zjištění si zapíše své shrnutí, proběhne krátká sdílení odpovědí.	3-5 min

Singapur aneb asijský hospodářský zázrak

1. Co stojí za hospodářským vzestupem Singapuru?

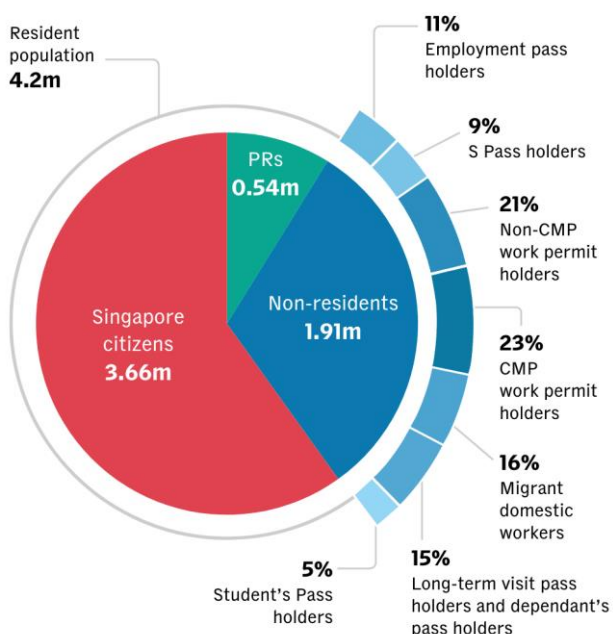
Úkol: Pozorně poslouchejte video a pokuste se odpovědět na uvedené otázky

- Kdy získal Singapur nezávislost a kdo byl prvním premiérem? _____
- Jaký ekonomický problém musel řešit Singapur po své nezávislosti?
_____
- Jaké výhody má Singapur z hlediska své polohy?
_____
- Jaké klíčové kroky vláda podnikla pro přilákání zahraničních investic a zvýšení životní úrovně obyvatelstva?
_____
_____
- Která odvětví se stala pilířem singapurské ekonomiky vedle námořního obchodu?
_____
- Jak Singapur řeší svůj extrémní nedostatek pevniny?
_____
- Jaké problémy a výzvy stojí před Singapurem?
_____

2. Jaká je skladba obyvatelstva Singapuru?

Singapore's total population: 6.11m

As at June 2025

Graphic: Clara Ho

Source: National Population and Talent Division, Prime Minister's Office

Úkol: Prostudujte si uvedenou infografiku a doplňte chybějící informace do volných polí textu.

Obyvatelstvo Singapuru lze rozdělit do 3 skupin:

a nerezidenti. Tato skupina tvoří _____ % populace, přičemž hlavní 2 skupiny tvoří:

Singapur tvoří z velké části lidé bez občanství. Je to pro stát riziko nebo nezbytnost pro přežití?

3. Singapur jako exportní stát

Úkol: Zapište si hlavní exportní komodity Singapuru ze dvou uvedených období a pokuste se odpovědět na otázku.

1995: _____

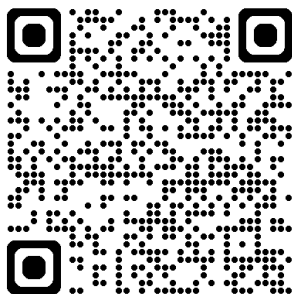
2024: _____

- K jaké došlo změně z hlediska exportu v průběhu let v Singapuru? Co nám to říká o vyspělosti země?

_____

4. Jak se žije v Singapuru – Životní náklady

Úkol: S pomocí uvedeného QR kódu si doplňte tabulku životních nákladů (v Kč) ve srovnání Singapuru a Brna.

Služba	Singapur (Kč)	Brno (Kč)
Jídlo pro 1 osobu, normální restaurace		
1 kg rýže		
Měsíční jízdenka		
Mobilní tarif s 10 GB dat		
Měsíční poplatek za posilovnu pro 1 dospělého		
Apartmán se 3 pokoji v centru (měsíční nájem)		
Průměrný měsíční plat		

5. Jak se žije v Singapuru? - Dodržování místních pravidel

Úkol: Singapur je známý svými přísnými autoritářskými zákony/pravidly. S pomocí QR kódu si přečtete uvedený článek a zapište si příklady pravidel platných pro návštěvníky Singapuru.

_____
_____

ZÁVĚR – ZODPOVĚZENÍ BADATELSKÉ OTÁZKY

Na základě dnešních zjištění si zapište 'recept na zázrak'. Které kroky byly pro Singapur nejdůležitější?

5.5 Cestovní ruch v jihovýchodní Asii (skupinová práce)

Jako poslední téma pro zpracování výukového materiálu se stal cestovní ruch v jihovýchodní Asii. Tento region navštívilo dle oficiálních dat za rok 2024 necelých 100 miliónů mezinárodních návštěvníků, což z něj činí nejnavštěvovanější region v rámci Asie a v rámci celosvětového srovnání se řadí k předním regionům (WTO 2024). Jihovýchodní Asie může nabídnout široké spektrum destinací od přírodních krás, například zátoky Halong Bay nebo národního parku Komodo, přes kulturně-historické památky (Angkor Wat či Borobudur) po moderní metropole, což nám umožňuje dobře pracovat s různými formami turismu.

Zvolenou vyučovací metodou se stala skupinová práce. Zpracování touto formou částečně vychází z výsledků učitelských rozhovorů, kdy bylo zjištěno, že učitelé používají metod skupinové práce při svých hodinách minimálně. Žáci budou mít za úkol vytvořit komplexní návrh itineráře dovolené v konkrétním místě tohoto regionu.

Náročnost úkolu je zvýšena tím, že každá skupina (ideálně 4 až 5 žáků) dostane vlastní specifický profil návštěvníka (například rodina s dětmi, luxusní klient nebo senioři). Tyto profily návštěvníků se liší svými preferencemi nebo finančními možnostmi. Materiál je navržen pro standartní výuku zeměpisu na gymnázium s větším množstvím žáků, ale po úpravě (snížení počtu profilů) se dá se s tímto materiálem pracovat i v zeměpisných seminářích. Žákům bude dána částečná volnost ve formě zpracování, kdy mohou zpracovat výsledný projekt jako poster v aplikaci Canva nebo krátké prezentaci rovněž v programu Canva nebo MS Powerpoint. Zároveň však žákům budou poskytnuty přesné instrukce, které budou uvádět povinné prvky itineráře a další pokyny. Detailnější pokyny a podrobnosti jsou zpracovány v rámci metodického listu (viz Tab. 15) a organizačních pokynů pro tento materiál (viz Tab. 16).

Pro tento materiál byla rovněž pro učitele navržena k hodnocení finálního výstupu kritériální tabulka, jež je součástí příloh této práce (viz Příl. 5b). Obsahuje požadavky, co mají žáci do svých návrhů zařadit a podle čeho mají jednat. Zároveň tato část bude sloužit vyučujícímu pro hodnocení těchto návrhů při závěrečné prezentaci žáků.

Tab. 15 Metodický list k výukovému materiálu Cestovní ruch v jihovýchodní Asii (skupinová práce)

Název	Cestovní ruch v jihovýchodní Asii (skupinová práce)
Předmět	zeměpis (geografie)
Cílová skupina	žáci 2. nebo 3. ročníku čtyřletých gymnázií a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií
Časová dotace	3 vyučovací hodiny
Klíčové pojmy	cestovní ruch, cestovní itinerář a jeho plánování, víza a vstupní podmínky, skupinová práce, kriteriální hodnocení
Návaznost na RVP G	zeměpis – vzdělávací obsah: Regiony
Mezipředmětové vztahy	informatika a ICT (hledání informací, práce s daty, tvorba prezentace/posteru)
Výuková metoda	skupinová práce
Klíčové kompetence	kompetence k učení, kompetence komunikativní, kompetence k řešení problémů, kompetence digitální
Cíle výuky	• Prohloubit znalosti žáků o regionu jihovýchodní Asie. • Podpořit týmovou spolupráci a práci v rámci skupiny. • Vytvořit komplexní cestovní itinerář pro specifického klienta. • Rozvíjet digitální kompetence – vyhledávání, třídění a citování informací a dat.
Očekávané výstupy	Žáci: • Vyhledají a ověří informace o přidělené destinaci ze zadaných zdrojů. • Sestaví ve skupině realistický cestovní itinerář odpovídající profilu přiděleného klienta. • Řádně odcitují minimálně 3 relevantní zdroje. • Prezentují výsledky své práce a reaguje na dotazy spolužáků.
Pomůcky	učitel: vytištěné pokyny pro žáky a kriteriální tabulku, prezentace, projektor nebo interaktivní tabule s připojením k internetu, žák: psací potřeby, mobilní telefon, notebook/tablet
Poznámky	• Profily klientů jsou záměrně různorodé a každá skupina tak pracuje s odlišnými požadavky, aby výsledné práce byly pestré. • Učitel může žáky rozdělit dle potřeby nebo mohou žáci losovat. • V ideálním případě je třeba zajistit pro tento projekt, aby žáci měli k dispozici notebooky nebo výuka probíhala přímo v počítačové učebně.
Možnosti diferenciac	zjednodušení profilů pro některé skupiny, snížení povinných prvků itineráře a hodnotících kritérií, pro zdatnější žáky lze do popisu zařadit větší množství destinací

Tab. 16 Organizační pokyny a časový harmonogram pro výukový materiál Cestovní ruch v jihovýchodní Asii (skupinová práce)

Fáze hodiny	Popis činnosti	Odhadovaný čas
1. vyučovací hodina		
Úvod	Na úvod hodiny proběhne administrativa hodiny a učitel spustí výukovou prezentaci.	2 min
Motivace	Žákům bude promítnut úvodní snímek, kdy jsou představeny základní informace o cestovním ruchu v jihovýchodní Asii a pro inspiraci ukázány významné turistické atrakce regionu.	3–5 min
Skupinová práce	Učitel představí žákům hlavní náplň skupinové práce a dojde k rozdělení žáků do skupin (po 4-5 žácích na skupinu) a rozdělení profilů. Učitel rozdává každé skupině list s pokyny a profilem. Zde je potřeba jasně vysvětlit pokyny a projít s žáky instrukce k materiálu. Následně je třeba rovněž představit formu hodnocení pomocí kritériální tabulky.	10 min
	Žáci si rozdělí role v týmu a postupně vyhledávají informace potřebné k sestavení itineráře.	25–30 min
2. vyučovací hodina		
Skupinová práce	Žáci ve svých týmech pokračují ve vyhledávání informací a sestavování itineráře. Tvoří postupně finální výstup. Učitel průběžně skupiny obchází a kontroluje jejich práci, případně poradí a konzultuje.	45 min
3. vyučovací hodina		
Prezentace výsledků	Každá skupina prezentuje svůj návrh itineráře (5–7 min na skupinu). Spolužáci i učitel mohou klást doplňující otázky. Vyučující hodnotí práci na základě kritériální tabulky.	35–40 min
Závěr hodiny	V závěru tohoto bloku žáci zhodnotí svou práci a proběhne společná reflexe.	5 min

CESTOVNÍ RUCH V JIHOVÝCHODNÍ ASII

Skupinová práce – plánování dovolené

Pokyny pro skupinovou práci:

Vášim úkolem je jako tým vytvořit **cestovní itinerář** pro přiděleného klienta a výsledek prezentovat formou **digitálního posteru (např. v Canvě)** nebo **krátké prezentace (např. Canva nebo MS Powerpoint)**, která klienta provede jeho cestou. Výsledný itinerář musí obsahovat tyto povinné sekce:

CESTOVNÍ ITINERÁŘ	
Příprava před cestou	• Víza a měna: Potřebuje klient víza? Kolik stojí a jak se vyřizují? Zjistěte a uveďte aktuální kurz měny daného státu. • Zdraví a bezpečnost: Povinné a doporučené očkování, zdravotní pojištění a případně čemu se má klient v dané zemi vyhnout.
Doprava a klima	• Letenky: Najděte konkrétní spojení z/do ČR v daném období (cena a letecká společnost). • Doprava v regionu: Konkrétní možnosti přepravy v daném státě (vlaky, autobus, ...). • Klima: Vložte klimadiagram daného území, upozorněte na předpokládané počasí v době cesty.
Pobyt a program	• Ubytování: Konkrétní typ ubytování (hotel, hostel nebo jiný typ ubytování (název + cena), musí odpovídat rozpočtu! • Aktivita: Konkrétní návrhy a výlety/zážitků se zaměřením klienta, vyberte na základě požadavku klienta.

Doporučené zdroje:

Při práci využívejte reálná data. V závěru uveďte a řádně odcitujte minimálně 3 zdroje.

- **Zákony a víza:** Ministerstvo zahraničních věcí ČR - mzv.gov.cz (sekce Cestujeme).
- **Ubytování:** Booking.com, Hostelworld.com, Trivago nebo TripAdvisor.
- **Doprava v regionu:** 12go.asia (vlaky, autobusy, trajekty).
- **Klima:** Climate-data.org nebo Klimadiagramme.de.
- **Letenky:** Skyscanner.cz nebo Google Flights.

Profil klienta: Anna K. (22 let) – studentka

Popis klienta:

Anna bude dokončovat v červnu bakalářské studium environmentálních věd a před nástupem do magisterského studia by si ráda splnila sen a „podniknout“ cestu do jihovýchodní Asie. Ráda by během července v rozsahu 10 dnů poznala Laos. Její finanční možnosti jsou spíše omezené, kdy celkový rozpočet má stanoven na 50 000 Kč a denní rozpočet by ráda měla stanovený na 600 Kč. Z hlediska ubytování preferuje spaní v hostelech a stravuje se především formou street foodu.

Specifický požadavek: Minimálně dva dny strávit dobrovolnickou činností nebo návštěvou lokální komunity (např. ekofarma) a zahrnout ji do itineráře.

6 TESTOVÁNÍ VÝUKOVÝCH MATERIÁLŮ

Po fázi tvorby vlastních výukových materiálů následovalo praktické ověření vytvořených materiálů. Hlavním cílem této části bylo otestovat minimálně 1 z navržených materiálů v reálné výuce na jedné z klinických škol Masarykovy univerzity. Pilotáž je klíčový krok při tvorbě didaktických materiálů, neboť jejím prostřednictvím lze odhalit a následně opravit případné nedostatky, které mohly vzniknout během navrhování materiálu. Zároveň poskytuje zpětnou vazbu pro úpravu časového harmonogramu nebo metodických pokynů pro vyučující.

Pro tento účel se podařilo se otestovat materiál *Migrační situace v jihovýchodní Asii pohledem dat*. Pilotáž proběhla 27. února 2026 na Gymnáziu a ZUŠ Šlapanice v rámci souvislé pedagogické praxe (viz Obr. 4). Vzhledem k povaze a časové náročnosti tohoto materiálu byl otestován v rámci zeměpisného semináře *Současný svět*, který je určený pro žáky septimy. Výuky se zúčastnili 4 žáci z celkového počtu 5 zapsaných. Tento seminář je realizován jako dvouhodinový blok (90 minut). Před uskutečněním pilotáže byl vypracován podrobný časový plán (viz Tab. 17), který vycházel z odhadu náročnosti jednotlivých úkolů a snažili jsme se jej dodržovat.

Obr. 4 Testování výukového materiálu (foto autor, 27. 2. 2026)

Tab. 17 Časový harmonogram hodiny pro pilotáž výukového materiálu

Fáze hodiny	Popis činnosti	Odhadovaný čas
Úvod	Úvodní administrativa, představení tématu	2 min
Motivace	Formulace hypotéz o migraci v jihovýchodní Asii: úkol 1	3 min
Vlastní výklad	Rozdání pracovního listu, teoretický úvod (úkol 2)	13 min
Praktická část I	Data o imigraci/emigraci (Our World in Data): úkol 3, společná kontrola, diskuze	20 min
	Výpočet migračního salda– úkol 3a, společná kontrola	7 min
PŘESTÁVKA		
Praktická část II	Ženská emigrace (úkol 3b) a fenomén Maid Trade	10 min
Diskuze	Nelegální migrace v regionu: úkol 4	5 min
Vlastní výklad	Remittance – vysvětlení a dopady (úkol 5a)	10 min
Praktická část III	Remittance v jihovýchodní Asii – práce s daty (Migration Data Portal) – úkol 5b	10 min
Závěr hodiny	Sepsání shrnutí, vlastní závěr hodiny	5 min
Reflexe	Vyplnění zpětné vazby (dotazník)	5 min

Úvodní část semináře proběhla bez komplikací. Žáci dokázali přijít s velmi relevantními hypotézami, které si zapsali do připravených pracovních listů a staly se základem pro jejich další práci. Menší problémy se objevily u první praktické úlohy zaměřené na práci s geoportálem *Our World in Data*, kterou měli za úkol zpracovávat ve dvojicích. Ačkoli žáci v úvodu semináře uvedli, že během klasických hodin i semináře s geoportály a daty často pracují, bylo zřejmé, že zejména z počátku jim orientace a vlastní práce v portálu činila potíže. Přestože byl před úlohou věnován krátký čas na vysvětlení práce s portálem, na základě této zkušenosti se ukázalo jako nezbytné věnovat pokynům delší časový prostor. Při společné kontrole výsledků jsme zjistili, že někteří žáci se dopustili chyb při získávání dat. Jednalo se především o chybné nastavení roku nebo záměny dat týkající se emigrace/imigrace u vybraných států.

Následující část semináře proběhla bez větších problémů. Pozitivně byla přijata především část věnovaná problematice ženské emigrace a fenoménu Maid Trade. Zde žáci projeví největší zájem, kdy většina z nich se s touto problematikou setkala poprvé a projevilo se to především aktivním zájmem během diskuze. Část a související úkol věnovaný remitencím a práci s portálem

Migration Data Portal žáci zvládli výrazně rychleji, než byl původní odhad, čímž v závěru semináře vznikla výraznější časová rezerva.

V závěrečné části semináře byli žáci požádáni o sepsání krátkého shrnutí, kdy konfrontovali své původní hypotézy s nově nabytými poznatky a následně odevzdali kompletní pracovní list. Vzorová verze vyplněného pracovního listu jednoho žáků je součástí příloh této práce (viz Příl. 3b). Seminář byl uzavřen anonymním dotazníkem (8 otázek), který sloužil jako zpětná vazba k výukovému materiálu i samotnému průběhu výuky. Dotazník byl rozdělen na dvě části, první z nich tvořilo pět uzavřených otázek. Žáci měli na škále ohodnotit srozumitelnost zadání, práci s grafy a tabulkami, porozumění migrační situaci v jihovýchodní Asii, schopnost nacházet souvislosti mezi daty a reálnými problémy a obecně přínosnost materiálu. Ve všech otázkách uvedli všichni dotazovaní žáci výhradně kladná hodnocení. Zbylé tři otevřené otázky se zaměřovaly na časovou dotaci, subjektivní hodnocení náročností úloh a návrhům na vylepšení. Většina žáků uvedla, že stanovený čas byl dostatečný na splnění úloh, případně by ocenili mírné navýšení (o 1-2 minuty). Dle očekávání byla nejnáročnější úlohou první praktická úloha, při které žáci pracovali s velkým objemem dat. Mezi podněty k vylepšení jeden z dotazovaných uvedl, že by uvítal možná vyšší zastoupení nečíselných otázek. Ačkoliv byla tato připomínka zaznamenána, celková struktura materiálu byla ponechána v původní formě, jelikož hlavním cílem materiálu je rozvíjet digitální gramotnost žáků na konkrétním příkladu migrace v jihovýchodní Asii.

Mimo zpětné vazby od žáků byla získána reflexe i od přísedícího vyučujícího Mgr. Daniela Bačovského, který zhodnotil průběh semináře jako zdařilý a výukový materiál hodnotil kladně. Pozitivně bylo z jeho strany hodnoceno zvolené téma a metoda práce s daty, která má dle jeho názoru v moderní výuce zeměpisu určitě své místo. Zároveň vyzdvihl celkovou strukturu semináře, přičemž kladně hodnotil úvodní motivaci v podobě tvorby hypotéz a závěr prostřednictvím shrnutí a konfrontace s původními teoriemi.

Na základě vlastní reflexe a zpětné vazby od žáků a vyučujícího můžeme považovat pilotáž tohoto materiálu za úspěšnou, neboť potvrdila, že materiál je vhodný pro výuku do zeměpisných seminářů a jeho rozsah odpovídá dotaci dvou vyučovacích hodin. Následně jsme u materiálu provedli korekturu u úlohy č. 5, kde v tabulce remitencí byly změněny roky za účelem mírného zvýšení náročnosti. Vzhledem k faktu, že používání a práce s portály není v běžné výuce zeměpisu obvyklá, byla metodika pro vyučující rozšířena o speciální přílohu s návodem pro práci s vybranými geoportály, která je rovněž součástí příloh (viz Příl. 3c). Tato příloha by měla vyučujícím pomoci při orientaci s portálem a zároveň efektivně řídit práci žáků na daných úkolech.

7 ZÁVĚR

Tato diplomová práce si kladla za svůj cíl zjistit, jakým způsobem je region jihovýchodní Asie pojat a zastoupen ve vybraných kurikulárních dokumentech, didaktických materiálech a přímo v reálné gymnaziální výuce zeměpisu. Na základě výsledků této části bylo hlavním cílem práce vytvořit sérii výukových materiálů vhodných pro výuku gymnaziálního zeměpisu a zároveň minimálně jeden z návrhů pilotně otestovat v reálné výuce. Tyto cíle byly naplněny.

Při analýze kurikulárních dokumentů bylo zjištěno, že RVP G z hlediska regionální geografie ponechává výběr konkrétních světových regionů do značné míry v kompetenci škol, přičemž jihovýchodní Asie není výslovně v tomto dokumentu uvedena. Na školní úrovni při analýzách konkrétních ŠVP gymnázií se potvrdilo, že zařazení tohoto regionu do výuky zeměpisu významně liší. Některé školy mají jihovýchodní Asii jasně vymezenou v požadovaném učivu, jiné ji nepřímě zahrnují pod širší tematické celky. Tato rozdílnost může přispívat k tomu, že znalosti žáků o daném regionu se mezi různými školami výrazně odlišují.

Hodnocení obsahové vybavenosti vybraných didaktických materiálů ukázalo, že z vybraných publikací poskytuje nejkomplexnější pohled na region publikace *Makroregiony světa: regionální geografie pro gymnázia* z nakladatelství České geografické společnosti. Jako jediná dokázala vyrovnaně pokrýt fyzickogeografické, socioekonomické charakteristiky regionu včetně historického kontextu, který je při výuce regionální geografie zásadní. Ostatní publikace zaostávaly zejména právě v sekci historického kontextu a obecně aktuálních geografických témat a problémům pro daný region. Tyto informace byly ve vybraných publikacích zahrnuty ve velmi malé míře. Toto zjištění naznačuje potřebu doplňovat obsah průběžně didaktických materiálů o vybrané datové či informační zdroje, případně na ně vhodně v publikacích přidat odkazy (například ve formě QR kódů). Srovnání školních atlasů zjistilo, že zahraniční atlasy (zejména Diercke International Atlas) mají výhodu oproti českým školním atlasům v podobě speciálních map věnovaných vybraným geografickým problémům (ku příkladu teritoriální spory v Jihočínském moři či situace přehrad na řece Mekong). Zařazení těchto materiálů do výuky může podstatně obohatit práci žáků.

Rozhovory s jedenácti středoškolskými vyučujícími potvrdily naše původní očekávání, že region jihovýchodní Asie je do výuky zeměpisu na gymnáziu zařazován, ačkoli s výraznou odlišností. Více než polovina dotazovaných učitelů věnuje regionu rozsah minimálně 4 až 5 vyučovacích hodin, ačkoli toto množství většina nepovažuje za dostačující vzhledem k šíři tématu. Za zmínku rovněž stojí fakt, že u výběru probíraných témat se odráží osobní zájem jednotlivých učitelů. Ačkoli se mezi vyučujícími objevují témata monzunů, asijských tygrů či problematika odlesňování, řada aktuálních témat klíčových pro region (migrační situace nebo ohroženost místních megaměst klimatickou změnou) zůstává spíše na okraji výuky nebo mimo ni. Rozhovory

mimo jiné ukázaly zájem vyučujících o materiály, které upozorňují na aktuální situaci a problémy v regionu, pracují s geografickými daty a podporují aktivní zapojení žáků.

Na podkladě těchto zjištění bylo vypracováno pět návrhů výukových materiálů pokrývajících fyzickogeografická a socioekonomická témata regionu a vhodné jak do klasické výuky zeměpisu, tak i do zeměpisných seminářů. Každý návrh tvoří komplexní portfolio materiálů obsahující výukovou prezentaci, metodický list a organizační pokyny s časovým plánováním hodiny pro vyučujícího, pracovní list pro žáky s autorským řešením a případně další podklady potřebné pro jejich úspěšnou realizaci. Pro tyto materiály byly záměrně zvoleny odlišné výukové metody (práce s atlasem, případová studie, práce s daty, badatelsky orientovaná výuka, skupinová práce), které podporují rozvoj odlišných klíčových kompetencí a dovedností žáků.

Pilotní testování výukového materiálu *Migrační situace v jihovýchodní Asii pohledem dat* potvrdila jeho použitelnost v reálné gymnaziální výuce zeměpisu. Žáci i vyučující pozitivně hodnotili propojení aktuálního tématu regionu s prací s geografickými daty, se kterou měli v počátcích hodiny menší potíže, avšak po chvíli dokázali pracovat s vybranými geoportály a daty bez větších komplikací. Pilotáž zároveň přispěla k úpravě časového harmonogramu a zkvalitnění metodických pokynů pro vyučující.

Závěrem lze prohlásit, že region jihovýchodní Asie skrývá mimořádný didaktický potenciál. Předkládaný soubor výukových materiálů zahrnuje klíčové aspekty regionu a zároveň podporuje rozvoj geografického myšlení či práci s daty. Vzhledem k dynamice regionu je však zřejmé, že proces jeho poznávání tímto nekončí. Snahou vyučujících by mělo být poskytovat žákům takové informace a materiály, které budou rozvíjet jejich uvažování o současném, neustále se měnícím světě.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knihy a časopisy

ANDĚL, J., BIČÍK, I., BLAHA, J. D. (2019): Makroregiony světa: nová regionální geografie. Karolinum, Praha.

ANDĚL, J., BIČÍK, I., MATĚJČEK, T. (2019): Makroregiony světa: regionální geografie pro gymnázia. Nakladatelství ČGS, Praha.

BRZÓSKA, M. (2020): Nový zeměpis II. v kostce pro SŠ. Fragment, Praha.

CARROUÉ, L. (2021): Atlas globalizace: jedna Země, mnoho světů. Lingea, Brno.

DEMEK, J. a kol. (2022): Geografie 3: regionální geografie světa pro střední školy. SPN - pedagogické nakladatelství, Praha.

DOSTÁL, J. (2015): Badatelsky orientovaná výuka: pojetí, podstata, význam a přínosy. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc.

FICEK, F. (2019): Jak a podle čeho vymezit jižní a jihovýchodní Asii? Geografické rozhledy, 28(4), 4–7.

FINLAYSON, C. (2019): World Regional Geography. University of Mary Washington, Fredricksburg. <https://caitiefinlayson.com/WRGTextbook.pdf> (14. 4. 2026)

FRYČ, J., MATUŠKOVÁ, Z., KATZOVÁ, P., KOVÁŘ, K., BERAN, J., VALACHOVÁ, I., SEIFERT, L., BĚŤÁKOVÁ, M., HRDLÍČKA, F. (2020): Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Praha.

GVID.CZ (2024): Školní vzdělávací program – Gymnázium – všeobecné 4L, <https://www.gvid.cz/wp-content/uploads/2024/08/Gymnazium-vseobecne-4L-2024-web.pdf> (15. 7. 2025)

GYMNZIDLO.CZ (2023): Školní vzdělávací program, <https://gymnzidlo.cz/wp-content/uploads/2023/09/vp-gz-2023-sekunda-oktava.pdf> (15. 7. 2025)

GYMZN.CZ (2022): ŠVP šestiletého (dvojjazyčného) studia, <https://www.gymzn.cz/zobraz-soubor/YUhGcDVyejMvT2F0bDJtRVJlb3VGbENHVHpGdDMlOTdBUFQwOTBQcHJiaHQwQUR1ZVJLdjBDbHp4M2tpY25ycklENU55eU5FU2lXVWNza2lkakU4RkJrQWw5ZHhKN0Fz> (15. 7. 2025)

HANUS, M., ŠÍDLO, L. (2019): Školní atlas dnešního světa. 2. aktualizované vydání. Terra, Praha.

HARÁSEK, M. (2025): Badatelská učebnice regionální geografie. Martin Harásek, Brno.

- HERCIK, J., DANIEL, J., TLÁSKAL M. (2013): Regionální geografie Asie. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc.
- HOBBS, J. J. (2022): World regional geography. Seventh edition. MA: Cengage, Boston.
- KLÍMOVÁ, E. a kol. (2023): Školní atlas světa. 5. vydání. 4. dotisk. Kartografie Praha, Praha.
- KNECHT, P., JANÍK T. a kol. (2008): Učebnice z pohledu pedagogického výzkumu. Paido, Brno. <https://www.ped.muni.cz/weduresearch/publikace/pvtp11.pdf> (20. 7. 2025)
- KOLEKTIV (2020): Asie – školní atlas pro základní školy a víceletá gymnázia. 5. vydání. Kartografie Praha, Praha.
- KOLEKTIV (2021): Diercke international atlas: geography, history, economics, politics, sciences. Braunschweig, Westermann Bildungsmidien Verlag.
- KOTRBA, T., LACINA, L. (2011): Aktivizační metody ve výuce: příručka moderního pedagoga. Druhé, přepracované a doplněné vydání. Barrister & Principal, Brno.
- MAŇÁK, J., ŠVEC, V. (2003): Výukové metody. Edice pedagogické literatury. Paido, Brno.
- MARADA, M., ŘEZNÍČKOVÁ, D., HANUS, M., MATĚJČEK, T., HOFMANN, E., SVATOŇOVÁ, H., KNECHT, P. (2017): Koncepce geografického vzdělávání: certifikovaná metodika: www.eGeografie.cz. Univerzita Karlova, Praha. <https://www.egeografie.cz/egeografie/metodika.pdf> (20. 7. 2025)
- MARSTON, S. A.; KNOX, P. L., LIVERMAN, D.; DEL CASINO, V. J., ROBBINS, P. F. (2017): World regions in global context: peoples, places, and environments. Sixth edition. Pearson, Boston.
- MÍSAŘOVÁ, D., HERCIK, J. (2013): Kapitoly z didaktiky geografie 1. Studijní opory. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc.
- PULSIPHER, L. M., PULSIPHER, A., JOHANSSON, O. (2020): World regional geography: global patterns, local lives. Eight edition. Macmillan international, higher education, New York.
- RGS (2021): Philip's modern school atlas: Key stage 4, GCSE, A-level: ages 14-18. Philip's, London.
- SIEGLOVÁ, D. (2019): Konec školní nudy. Didaktické metody pro 21. století. Grada, Praha.
- SGLDBRNO.CZ (2024): Školní vzdělávací program – čtyřleté studium, <https://www.sglbrno.cz/sites/default/files/dokumenty-ke-stazeni/svp-4lete-2025.pdf> (15. 7. 2025)
- SLOVANAK.CZ (2016): Školní vzdělávací program – Gymnázium se sportovní přípravou – fotbal chlapci, plavání, <https://www.slovanak.cz/wp-content/uploads/2022/07/svpB.pdf> (15. 7. 2025)

TRKANOVÁ, P. (2021): Případové studie z humánní geografie pro gymnaziální vzdělávání. Online. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, Brno.

WEIGHTMAN, B. A. (2011): Dragons and tigers: a geography of South, East and Southeast Asia. Third edition. John Wiley & Sons, Hoboken.

WTO (2024): International Tourism Highlights, 2024 Edition. UN Tourism, Madrid.
<https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284425808> (2. 4. 2026)

Elektronické zdroje

ATLAS.MAPY.CZ (© 2026): Povrch Země, <https://atlas.mapy.cz/?p=000101&id=povrch-zeme&n=m&z=2.2&x=0.000&y=0.000&m=m> (14. 4. 2026)

DATABAZE.ZEMEPISNAOLYMPIADA.CZ (2026): Zeměpisná olympiáda – databáze úloh, <https://databaze.zemepisnaolympiada.cz/> (30. 3. 2026)

DNEŠNÍ SVĚT (2026): Časopis – Archiv, <https://www.dnesni-svet.cz/casopis/archiv/> (16. 4. 2026)

ETAKTIK.CZ [2026]: Schvalovací doložky, <https://www.etaktik.cz/casto-kladene-dotazy/schvalovaci-dolozky/> (18. 7. 2025)

GAPMINDER (2026): About Gapminder, <https://www.gapminder.org/about/about-gapminder/> (25. 4. 2026)

GEOGRAFICKÉ ROZHLEDY (2025): O časopisu, <https://www.geograficke-rozhledy.cz/o-casopisu> (20. 7. 2025)

HUSSAIN, Z. (2015): How Lee Kuan Yew engineered Singapore's economic miracle, <https://www.bbc.com/news/business-32028693> (30. 3. 2026)

KLETT.CZ (2023): Schvalovací doložky MŠMT a zákonná úprava nákupu učebnic, https://klett.cz/blog/wp-content/uploads/01_Letak-ONIV_A4.pdf (17. 7. 2025)

MIGRATIONDATAPORTAL (© 2025): Migration data in South-eastern Asia, <https://www.migrationdataportal.org/regional-data-overview/south-eastern-asia> (18. 8. 2025)

MŠMT ČR (2024): MŠMT schválilo nové Rámcové vzdělávací programy pro předškolní a základní vzdělávání, <https://msmt.gov.cz/ministerstvo/novinar/msmt-schvalilo-nove-ramcove-vzdelavaci-programy-pro> (16. 7. 2025)

NIELSON, M. (2025): Indonesia's new capital, Nusantara, in danger of becoming a 'ghost city', <https://www.theguardian.com/world/2025/oct/29/indonesia-new-capital-city-nusantara> (15. 4. 2026)

OPENFACTBOOK (© 2026): Country Data & Statistics, <https://openfactbook.org/> (22. 3. 2026)

OUR WORLD IN DATA (2025): About us, <https://ourworldindata.org/about> (20. 7. 2025)

RENALDI, A. (2022): Indonesia's giant capital city is sinking. Can the government's plan save it?, <https://www.nationalgeographic.com/environment/article/indonesias-giant-capital-city-is-sinking-can-the-governments-plan-save-it> (6. 9. 2025)

ŠTOS, J. (2024): Jakarta čelí katastrofě. Indonésie přesouvá hlavní město do džungle, <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-jakarta-celi-katastrofe-indonesie-presouva-hlavni-mesto-do-dzungle-257873> (15. 4. 2026)

THEWORLD (2017): Southeast Asia: migrant maids as modern day slaves, <https://theworld.org/stories/2017/05/13/southeast-asia-migrant-maids-modern-day-slaves> (16. 3. 2026)

WORLD POPULATION REVIEW (© 2026): About World Population Review, <https://worldpopulationreview.com/about> (25. 4. 2026)

PŘÍLOHY

SEZNAM PŘÍLOH

- Příl. 1 Autorské řešení pracovního listu – Přírodní poměry jihovýchodní Asie
- Příl. 2 Autorské řešení pracovního listu – Potápějící se Jakarta a projekt Nusantara
- Příl. 3a Autorské řešení pracovního listu – Migrační situace v jihovýchodní Asii pohledem dat
- Příl. 3b Vzorové řešení pracovního listu – Migrační situace v jihovýchodní Asii pohledem dat
- Příl. 3c Pokyny pro práci s geoportály – Migrační situace v jihovýchodní Asii pohledem dat
- Příl. 4 Autorské řešení pracovního listu – Singapur aneb asijský hospodářský zázrak
- Příl. 5a Profily klientů a podklady pro skupinovou práci – Cestovní ruch v jihovýchodní Asii
- Příl. 5b Kriteriační tabulka k hodnocení – Cestovní ruch v jihovýchodní Asii
-

Elektronické přílohy (viz Archiv závěrečné práce)

- Příl. 6 Přírodní poměry jihovýchodní Asie
- Presentace
  - Pracovní list pro žáky
  - Autorské řešení pracovního listu
- Příl. 7 Potápějící se Jakarta a projekt Nusantara
- Presentace
  - Pracovní list pro žáky
  - Autorské řešení pracovního listu
- Příl. 8 Migrační situace v jihovýchodní Asii pohledem dat
- Presentace
  - Pracovní list pro žáky
  - Autorské řešení pracovního listu
  - Pokyny pro práci s geoportály
- Příl. 9 Singapur aneb asijský hospodářský zázrak
- Presentace
  - Pracovní list pro žáky
  - Autorské řešení pracovního listu

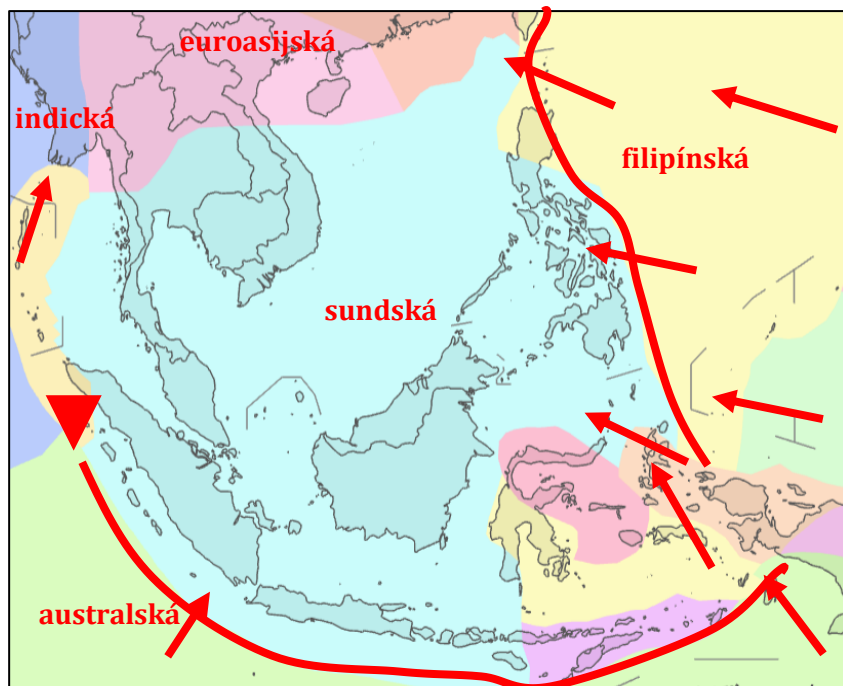
Příl. 10 Cestovní ruch v jihovýchodní Asii (skupinová práce)

- Presentace
- Profily klientů a podklady pro žáky ke skupinové práci
- Kriteriační tabulka k hodnocení výsledné práce žáků

Přírodní poměry jihovýchodní Asie

1. Geologie a tektonika regionu

S pomocí Atlasu od portálu Mapy.com splňte dílčí úkoly a odpovězte na jednotlivé otázky.

a) Vyznačte do obrysové mapě hlavní litosférické desky, které náležejí do daného regionu a zaznačte směr jejich pohybu.

b) Zakreslete do mapy oblast tzv. pacifického ohňového kruhu. Které oblasti regionu jsou nejvíce rizikové. Čím je tato oblast specifická?

Rizikové jsou zejména oblasti Indonésie a Filipín. Jedná se o oblast výrazným počtem aktivních sopek. Díky tomu dochází k četným zemětřesením, tsunami, které ohrožují miliony místních obyvatel.

c) Ve kterém roce došlo k nejničivějšímu tsunami regionu? Zakreslete si do mapy polohu epicentra.

2004, epicentrum blízko Sumatry

2. Klima regionu

Využijte Školní atlas světa a odpovězte na uvedené otázky.

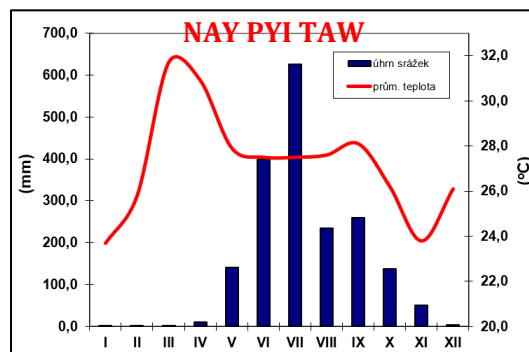
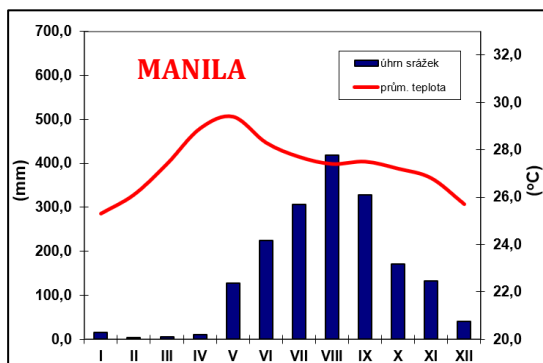
a) Zjistěte hodnoty lednových a červencových teplot pro vybrané lokace (Školní atlas světa, str. 18-19).

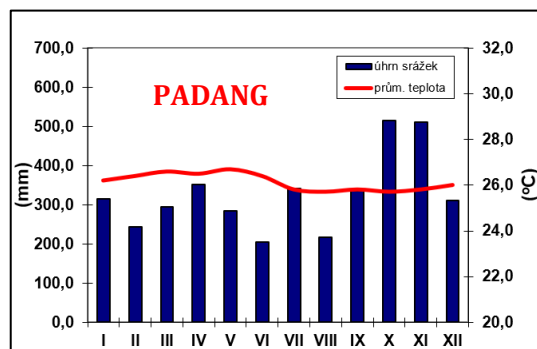
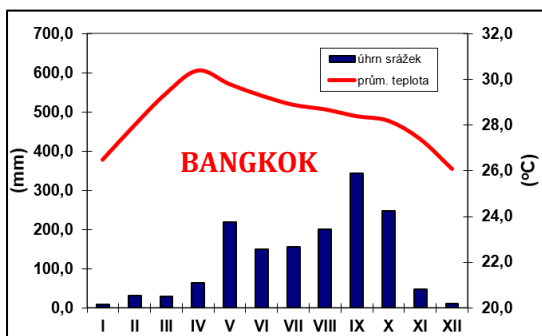
- Singapur: leden **26,1 °C**; červenec: **27,4 °C**; rozdíl: **1,3 °C**
- Manila: leden **25,4 °C**; červenec **27,9 °C**; rozdíl: **2,5 °C**
- Jaké faktory přímo ovlivňují místní klima a přispívají k rozdílům mezi lokalitami regionu?

všeobecná cirkulace atmosféry, monzunová cirkulace, reliéf (závětrná a návětrná strana), oceánské proudy (např. teplý rovníkový protiproud), zeměpisná šířka, vegetace

b) Přiřad'te k uvedeným lokalitám daný klimadiagram.

Nay Pyi Taw (Myanmar) – Padang (Sumatra) – Manila – Bangkok

c) BONUS: Jaké výhody a nevýhody přináší různorodost klimatu pro místní obyvatele?

- + větší biodiverzita, podmínky pro zemědělství, turismus
- přírodní katastrofy, větší riziko nemocí, komplikace v dopravě a infrastruktuře

3. Vodstvo regionu

a) Napište maxima a minima (měsíce) průtoků dle grafu.

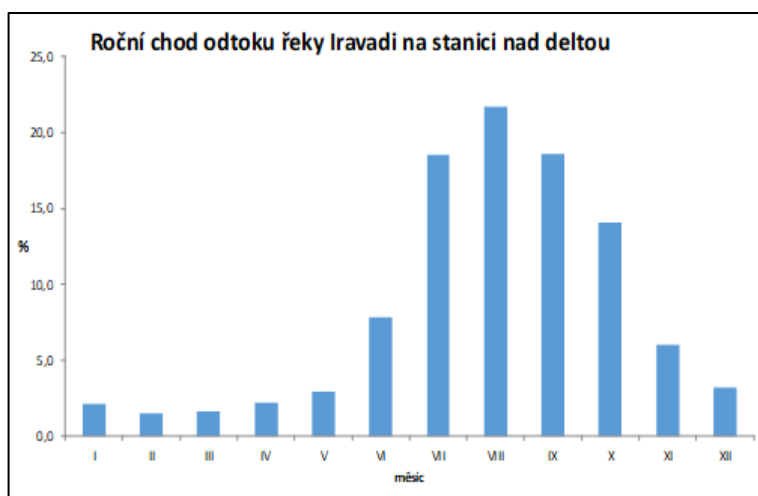
MAX: **srpen**

MIN: **únor**

b) Režim odtoku: **monzunový**

c) Čím je ovlivněn roční chod odtoku?

monzunová cirkulace, tání sněhu v Himalájích, tropické cyklony

d) Doplňte si na základě školního atlasu chybějící informace do textu.

Nejvýznamnější řekou regionu je **Mekong**. Tento veletok pramení na území **Číny (Tibetská vysočina)** a protéká celkově **5** státy. Jeho vodní režim je spjat s **monzunovým** klimatem, kdy nejvyšší průtoky jsou během **letních** měsíců.

V současnosti je **Mekong** předmětem mezinárodních sporů, kdy hlavním problémem spočívá ve stavbě přehrad vlastníci zejména **Čína**, především v **horním** toku řeky. Přehrady zadržují **sedimenty**, které jsou klíčové pro zemědělství. Nejvíce je nedostatkem ohroženo území delty této řeky nacházející se na území **Vietnamu**, kde ústí do **Jihočínského** moře.

4. Půdy a biota regionu (Školní atlas světa, str. 20-21)

Rozhodněte o pravdivosti (P) a nepravdivosti (N) následujících tvrzení. Chybná tvrzení opravte.

a. Převažujícím půdním typem regionu jsou ferralitické a lateritické půdy. **P x N**

b. Celý region jihovýchodní Asie tvoří bez výjimky tropické deštné lesy. **P x N**

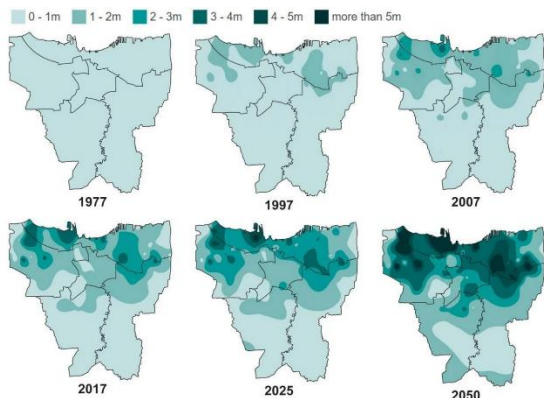
Region jv. Asie je pokryt **savanami, opadavými vlhkými lesy** a nejvíce tropickými deštnými lesy.

c. Tropické lesy jv. Asie ubývají především kvůli těžbě dřeva a zakládání rýžových plantáží. **P x N**

Tropické lesy jv. Asie ubývají především kvůli těžbě dřeva a zakládání **palmových** plantáží.

Případová studie: Potápějící se Jakarta projekt Nusantara

Jakarta je v dnešní době jedním z nejvýznamnějších center jihovýchodní Asie, ačkoli čelí závažným problémům v podobě přelidnění či zhoršujícím se životním prostředím. Tím nejzávažnějším je fakt, že patří k nejrychleji se potápějícím městům na světě. V některých částech metropole klesá podloží každoročně až o 25 centimetrů. Tento dramatický pokles je výsledkem kombinace historických zásahů do krajiny a současného neudržitelného hospodaření s vodou.

Počátky těchto problémů zasahují hluboko do minulosti. Již od nizozemské koloniální éry v 17. století byla místní krajina přetvářena budováním kanálů a odvodňovacích systémů. Původní mangrovové porosty, které chránily pobřeží, byly vykáceny a tok řek upravován, což narušilo přirozené nanášení sedimentů. Výsledkem je, že nívní (aluviální) půda pod městem postupně sedá a propadání Jakarty se neustále zrychluje.

Dalším zásadním faktorem je masivní čerpání podzemní vody. Městský vodovodní systém slouží méně než 1 milionu domácností, což odpovídá okolo 1/4 celkového počtu obyvatel

města. Na základě tohoto faktu je proto většina obyvatel závislá na soukromých studnách a hlubokých vrtech, které dramaticky snižují hladinu podzemní vody a urychlují pokles půdy. Místní orgány vydaly zákaz čerpání podzemní vody pro majitele budov větších než 5 000 m² a zároveň byl dán příslib k rozšíření vodovodní sítě, situace zůstává kritická.

Díky těmto faktorům dochází k poklesu půdy v Jakartě mnohonásobně rychleji než stoupání hladiny moře způsobené změnou klimatu. Kombinace těchto jevů má ničivé důsledky, kdy záplavy jsou častější, závažnější a zasahují stále větší plochy města. Části severní Jakarty, kde žije mnoho chudších obyvatel, pravidelně zaplavuje moře. Příkladem může být čtvrť Muara Baru, která byla kdysi živou rybářskou vesnicí s plážemi, kde si děti hrály. Dnes zde lidé přežívají za mohutnou betonovou zdí, která však stále častěji selhává. Povodně v roce 2007 a 2020 způsobily rozsáhlé škody a desítky úmrtí. Podobnou situaci zažívají další chudinské čtvrti jako jsou Muara Angke a Muara Baru, kde situace rovněž zůstává problematická. Lidé se sami snaží čelit záplavám, kdy například zvyšují úroveň silnic a domů, někdy pomocí nasbíraných mušlových skořápek.

V reakci na kritickou situaci v roce 2019 oznámila indonéská vláda plán na přesun hlavního města z Jakarty na ostrov Borneo (ztráta statusu hlavního města v roce 2024). Nové hlavní město Nusantara má odlehčit přelidněné a ekologicky znečištěné Jakartě a nabídnout moderní, udržitelnou infrastrukturu (byla slíbena uhlíková neutralita). Předpokládá se přesun zhruba 2,5 milionu obyvatel. Tento rozsáhlý projekt financovaný z veřejných, ale z velké části ze soukromých zdrojů (80 %), má podporu zahraničních investorů (Čína, UAE či Jižní Korea). Odpor a kritika přichází z různých stran včetně místních domorodých komunit, které se obávají ztráty svých domovů a tradičního způsobu života a současně environmentálního problému v podobě úbytku biodiverzity.

Zatímco se Nusantara postupně vystavuje, Jakarta stále čelí svým neodkladným problémům. Vláda buduje pobřežní zeď o délce 47 km a plánuje vystavit tzv. Giant Sea Wall, jehož součástí má být i umělý ostrov ve tvaru mytického ptáka Garuda, který má sloužit jako obrana před přílivovými vlnami. Kritici však upozorňují na finanční stránku projektu a zároveň na fakt, že tyto megaprojekty neřeší hlavní příčinu, tedy pokračující čerpání podzemní vody a mohou přinést nové ekologické problémy, jako je zpomalení toku řek a zvýšené znečištění.

Jakarta je celkově ukázkovým příkladem a varováním, co může nastat, když se zrychlený urbanizační vývoj spojí s neudržitelným využíváním přírodních zdrojů a klimatickou změnou. Přesun hlavního města nabízí vizi lepší budoucnosti, ale zároveň vyvolává řadu otázek pro miliony obyvatel, kteří v Jakartě zůstanou.

Otázky a úkoly:

1. Jaké jsou hlavní příčiny poklesu podloží Jakarty a jak tento proces ovlivňuje každodenní život obyvatel?

Příčiny: masivní čerpání podzemních vod, odvodňovací kanály, kácení mangrovových porostů, úprava řek

Dopady na obyvatele: ztráty domovů (zejména sever Jakarty), škody na majetku, opakované záplavy domů, ztráty na životech

2. Jakými možnými řešeními se snaží indonéská vláda vyřešit/snížit následky tohoto problému? Jaké výzvy/problémy by mohly nastat při realizaci těchto projektů?

Přímo v Jakartě – zákazy čerpání podzemní vody, rozšíření vodovodní sítě, stavba pobřežní zdi, v projekci tzv. Giant Sea Wall

Stavba nového hlavního města Nusantara

Problémy: velké projekty neřeší hlavní příčinu problémů, finanční náročnost, ekologické škody a sociální dopady

3. Vyznačte na mapě Jakartu a místo, kde vzniká nové hlavní město Nusantara. Využijte atlas či letecké snímky a srovnajte, jak se geografická poloha těchto dvou míst liší.

Jakarta – SZ ostrova Jáva, leží přímo u Jávského moře, v deltě řady řek, nízko položené

Nusantara – východní pobřeží Bornea, přímo v deštném pralese („na zelené louce“), členitý a kopcovitý reliéf

4. Diskutujte o přesunu hlavního města do Nusantara. Jaké jsou výhody a nevýhody tohoto kroku? Jaké dopady může mít na obyvatele Jakarty a domorodé komunity přesun obyvatel na ostrov Borneo? Svá zjištění si запиšte.

Výhody: „odlehčení“ znečištěné a přelidněné Jakartě, nové příležitosti pro obyvatele (pracovní místa), možnost vybudovat moderní a udržitelné město

Nevýhody: ohrožení tradičních komunit na Borneu, environmentální škody (kácení lesů, snížení biodiverzity), masivní finanční náklady a závislost na zahraničních investorech, miliony obyvatel zůstane na Jakartě

5. Vyhledejte informace o dalších městech ve světě, která čelí podobným problémům. Porovnejte, jak tato města řeší problémy se záplavami a klesáním podloží oproti opatřením v Jakartě.

Benátky: pokles půdy a nestabilní podloží, řešení: systém pohyblivých bariér MOSE proti přílivu

New Orleans: leží pod úrovní moře, ohrožení hurikány, řešení: stavba hrází, modernizace infrastruktury

Amsterdam: velká část města pod úrovní mořské hladiny, řešení: systém hrází, čerpacích stanic (Delta Works)

Migrační situace v jihovýchodní Asii pohledem dat

1. Pokuste se vytvořit hypotézy ohledně migrační situace v tomto regionu.

Nejvíce budou lidé migrovat z chudých států regionu. Ženy budou migrovat více než muži.

2. Migrace bývá ovlivňována tzv. tlakovými (**PUSH**) faktory, které přispívají k odlivu obyvatelstva a tzv. tahovými (**PULL**), které naopak přitahují obyvatele do zemí. Uved'te pro každý typ faktoru 3 příklady pro region jihovýchodní Asie.

Tlakové: **válečné konflikty, chudoba, přelidněnost, přírodní katastrofy**

Tahové: **lepší finanční možnosti, zdravotní péče, vzdělávání, náboženská a politická svoboda**

3. Migrace v jihovýchodní Asii: Our World in Data

Imigrace = **příchod/přistěhování obyvatel do nové země**

Emigrace = **odchod obyvatel z mateřské země**

Na základě uvedeného QR kódu doplňte chybějící údaje do tabulky a splňte dílčí úkoly.

Stát	Imigrace 2024 - celková (mil.)	Hlavní stát původu	Emigrace 2024 - celková (mil.)	Hlavní cílový stát
Brunej	0,12	Malajsie	0,05	Indie
Filipíny	0,07	Čína	6,99	USA
Indonésie	0,42	Malajsie	3,76	Malajsie
Kambodža	0,08	Vietnam	0,78	Thajsko
Laos	0,05	Vietnam	0,66	Thajsko
Malajsie	3,57	Indonésie	2,43	Singapur
Myanmar	0,07	Čína	4,32	Thajsko
Singapur	2,71	Malajsie	0,27	Malajsie
Thajsko	2,91	Myanmar	1,18	USA
Vietnam	0,20	Čína	3,69	USA

- a) Ze získaných dat vypočtete **migrační saldo** (imigrace – emigrace) pro každý stát. Které státy mají saldo pozitivní a které naopak negativní.

Brunej	0,07 mil.	POZITIVNÍ	Malajsie	1,14 mil.	POZITIVNÍ
Filipíny	- 6,92 mil.	NEGATIVNÍ	Myanmar	- 4,25 mil.	NEGATIVNÍ
Indonésie	- 3,34 mil.	NEGATIVNÍ	Singapur	2,44 mil.	POZITIVNÍ
Kambodža	- 0,7 mil.	NEGATIVNÍ	Thajsko	1,73 mil.	POZITIVNÍ
Laos	- 0,61 mil.	NEGATIVNÍ	Vietnam	- 3,49 mil.	NEGATIVNÍ

- Celkově bylo zjištěno za rok 2024 pro jihovýchodní Asii migrační saldo **-13,93** mil., které je pozitivní/negativní.

b) **ŽENSKÁ EMIGRACE:** Na základě zjištěných dat o celkové emigraci vypočtete hodnoty relativního podílu ženských emigrantů pro jednotlivé státy a запиšte je do prázdných polí.

Stát	Brunej		Filipíny		Indonésie		Kambodža		Laos	
Emigrace (mil./%)	0,027	54,0	3,98	56,9	1,46	38,8	0,39	50,0	0,38	59,0
Stát	Malajsie		Myanmar		Singapur		Thajsko		Vietnam	
Emigrace (mil./%)	1,38	56,8	1,65	38,2	0,14	51,8	0,74	62,7	1,94	52,6

- Které státy mají nejvyšší hodnotu? Pokuste se zdůvodnit, proč zejména v těchto státech.

Nejvyšší hodnoty byly zjištěny na Filipínách Thajsku, důvod: nízké mzdy v daných státech, potřeba zabezpečit rodinu, poptávka na zahraničních trzích, ...

- Jedním z významných fenoménů v tomto regionu je tzv. **MAID TRADE**. S využitím internetových zdrojů se pokuste tento termín stručně vysvětlit a zjistěte s tím spojené problémy.

„Obchodování“ s domácími pomocnicemi z chudých zemí do bohatých, součást pracovní migrace, problémy: vykořisťování, nízké finanční ohodnocení, dlouhá pracovní doba

4. Výrazným negativním jevem spojeným s migrací v tomto regionu je **NELEGÁLNÍ OBCHOD S LIDMI (HUMAN TRAFFICKING)**.

- a) S pomocí odkazu vyčtete a запиšte 2 státy, které tento problém aktivně řeší a 2 státy, kde restrikce proti ilegální migraci nepřináší zásadní výsledky.

Aktivně: Filipíny, Thajsko, Singapur

Neúspěšně: Myanmar, Laos, Malajsie

5. **Remittance v jihovýchodní Asii: Migration Data Portal**

Remittance = finanční či jiné prostředky, které migranti pracující v zahraničí posílají zpět do své domovské země

- a) Jaké výhody a nevýhody mohou přinášet remittance do těchto států?

Výhody: **zvýšování příjmů, snižování chudoby, nové pracovní příležitosti**

Nevýhody: **inflace, přílišná závislost na příjmech z remitencí, zvyšování, prohlubování sociálních rozdílů ve společnosti**

- b) Na základě dat (podíl na remitencí na celkovém HDP) uvedených v tabulce přiřaďte k hodnotám státy z nabídky a odpovězte na dílčí úkoly.

Filipíny – Vietnam – Malajsie – Indonésie – Thajsko

Stát	Vietnam		Thajsko		Indonésie		Filipíny		Malajsie	
Roky	2000	2021	2005	2019	2007	2023	2002	2022	2001	2020
Hodnoty (%)	4,3	3,5	0,6	1,5	1,4	1,1	11,5	9,4	0,4	0,4

- Stát s nejvyšší hodnotou podílu remitencí na HDP za sledované období (stát, rok a hodnota): **Filipíny, 2005, 12,8 %**
- Stát s největší změnou hodnoty v procentních bodech během sledovaného období: **Vietnam**
- U kterých států lze pozorovat dlouhodobý pokles podílu remitencí? **Filipíny, Vietnam**
- U kterých států lze pozorovat dlouhodobý růst podílu remitencí? **Thajsko**
- Jaký může být vztah mezi migrací obyvatelstva a podílem remitencí na HDP?

Migrace (zejména emigrace) má přímý vztah s podílem remitencí, kdy u států s vysokou mírou emigrace je tendence vyššího podílu remitencí na HDP.

ZÁVĚR: Na základě získaných dat se pokuste krátce shrnout migrační situaci v tomto regionu. Shodují se výsledky s vašimi teoriemi z úvodu?

Lidé nejvíce emigrovalo z chudších států či států s vnitřními problémy na základě negativního migračního salda (Vietnam, Filipíny) na rozdíl od států s pozitivním migračním saldem. Tento výsledek může ukazovat ekonomickou nerovnováhu v regionu. Významnou část migrace zde tvoří ženská emigrace zejména s Filipín a Thajska spojenou s maid trade a nelegálním obchodem s lidmi. Remitence pro řadu zemí (Filipíny) představují zásadní zdroj příjmů.

Jméno a příjmení:

Datum: 24.2.20

Migrační situace v jihovýchodní Asii pohledem dat

1. Pokuste si vytvořit hypotézy ohledně migrační situace v tomto regionu.

Nejméně lidí migrovat z Vietnamu

(Muzi)

Nejméně z Singapuru

2. Migrace bývá ovlivňována tzv. tlakovými (push) faktory, které přispívají k odlivu obyvatelstva a tzv. tahovými (pull), které naopak přitahují obyvatele do zemí. Uveďte pro každý typ faktoru 3 příklady pro region jihovýchodní Asie.

Tlakové: ...chudoba, nebezpečí, války

Tahové: HDI+, HDP+, práce

3. Migrace v jihovýchodní Asii: Our World in Data

Imigrace = do státu - příchod obyvatel

Emigrace = ze státu - odchod obyvatel

Na základě uvedeného QR kódu doplňte chybějící údaje do tabulky a splňte dílčí úkoly.

Stát	Imigrace 2024 - celková (mil.)	Hlavní stát původu	Emigrace 2024 - celková (mil.)	Hlavní cílový stát
Brunej	0,11	Malajsie	0,05	Indie
Filipíny	0,06	Čína	4	USA
Indonésie	0,32	Malajsie	3,75	Malajsie
Kambodža	0,08	Vietnam	0,8	Thajsko
Laos	0,05	Vietnam	0,66	Thajsko
Malajsie	3,57	Indonésie	2,43	Singapur
Myanmar	0,07	Čína	4,32	Thajsko
Singapur	2,71	Malajsie	0,27	Malajsie
Thajsko	2,9	Myanmar	1,18	USA
Vietnam	0,2	Čína	5,70	USA

- a) Ze získaných dat vypočtete **migrační saldo** (imigrace – emigrace) pro každý stát. Které státy mají saldo pozitivní a které naopak negativní.

Brunej: 40 k

Malajsie: 1,14 mil

Filipíny: -6,93 mil.

Myanmar: -4,25 mil

Indonésie: -3,33 mil

Singapur: 2,44 mil.

Kambodža: - 724 Thajsko: 1.72 mil.
 Laos: negativní -3,34 mil. Vietnam: -3.68 mil.

- Celkově bylo zjištěno za rok 2024 pro jihovýchodní Asii migrační saldo 16 mil., které je pozitivní/negativní.

b) **ŽENSKÁ EMIGRACE:** Na základě zjištěných dat o celkové emigraci vypočítejte hodnoty relativního podílu ženských emigrantů pro jednotlivé státy a запиšte je do prázdných polí.

Stát	Brunej		Filipíny		Indonésie		Kambodža		Laos	
Emigrace (mil./%)	0,27	54	3,98	56	1,46	39	0,39	50	0,38	58
Stát	Malajsie		Myanmar		Singapur		Thajsko		Vietnam	
Emigrace (mil./%)	1,38	56,8	1,65	38,2	0,14	57,9	0,74	62,7	1,94	53

• Které státy mají nejvyšší hodnotu? Pokuste se zdůvodnit, proč zejména v těchto státech.

Thajsko a Laos

- Jedním z významných fenoménů v tomto regionu je tzv. **MAID TRADE**. S využitím internetových zdrojů se pokuste tento termín stručně vysvětlit a zjistíte s tím spojené problémy.

Ženy z této části světa jsou najímány jako "maids"

↳ - nelegální - therefore časté vykořisťování - nemohou s tím nic dělat

4. Výrazným negativním jevem spojeným s migrací v tomto regionu je **NELEGÁLNÍ OBCHOD S LIDMI (HUMAN TRAFFICKING)**.

- a) S pomocí odkazu vyčtete a запиšte 2 státy, které tento problém aktivně řeší a 2 státy, kde restrikce proti ilegální migraci nepřinášejí zásadní výsledky.

1. Filipíny (Singapur/Thajsko)

2. Myanmar, Laos

5. Remittance v jihovýchodní Asii - Migration Data Portal

Remittance = jedinec v zahraničí posílá vydělané peníze domů

- a) Jaké výhody a nevýhody mohou přinášet remittance do těchto států?

Výhody: nižší chudoba, stabilita ekonomiky

Nevýhody: inflace, závislost na odlivu lidí

- b) S pomocí uvedeného QR kódu pracujte s daty (podíl na remitenci na celkovém HDP) uvedených v tabulce přiřaďte k hodnotám státy z nabídky. Dále se pokuste splnit níže uvedené úkoly.

Filipíny – Vietnam – Malajsie – Indonésie – Thajsko

Stát	Vietnam		Thajsko		Indonésie		Filipíny		Malajsie	
Roky	2000	2023	2000	2023	2000	2023	2000	2023	2000	2023
Hodnoty (%)	4,3	3,2	1,3	1,9	0,7	1,1	8,3	9	0,4	0,4

- a) Stát s nejvyšší hodnotou podílu remitencí na HDP za sledované období (rok, stát a hodnota):

Filipíny - 105 12.8 %

- b) Stát s největší změnou hodnoty v procentních bodech během sledovaného období Vietnam

- c) U kterých států lze pozorovat dlouhodobý pokles podílu remitencí? Vietnam

- d) U kterých států lze pozorovat dlouhodobý růst podílu remitencí? Thajsko, Indonésie, Filipíny

- e) Jaký může být vztah mezi migrací obyvatelstva a podílem remitencí na HDP?

Čím více emigruje, tím vyšší je remitence.

ZÁVĚR: Na základě získaných dat se pokuste krátce shrnout migrační situaci v tomto regionu. Shodují se výsledky s vašimi teoriemi v úvodu?

Velké odlisky do jiných zemí. Fenoménu Maid-trade a remitence.

Mylně jsem se domníval, že je větší procento migrantů mužů, ale ve skutečnosti neaplik. Správně jsem odhadnul státy, odkud

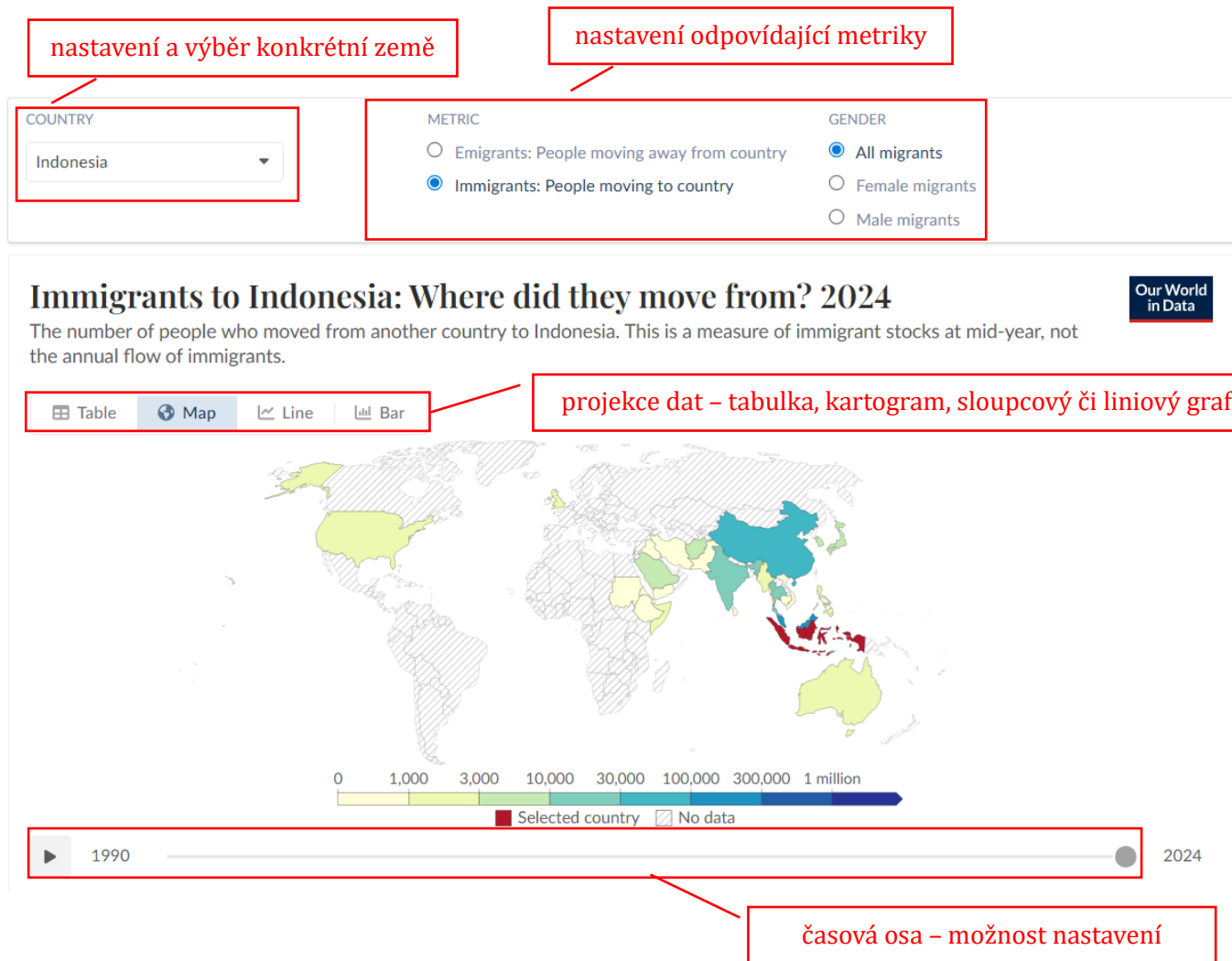
odléví více emigruje - Filipíny, Vietnam, také jsem správně určil, odkud lidé emigruje nejmenší - Singapur, Brunej

Pokyny pro vyučující – práce s geoportály

Tyto pokyny slouží vyučujícím pro snadnější pochopení práce s vybranými geoportály (zejména s portálem *Our World in Data*), které následně mohou řádně předat žákům při řešení konkrétních úloh.

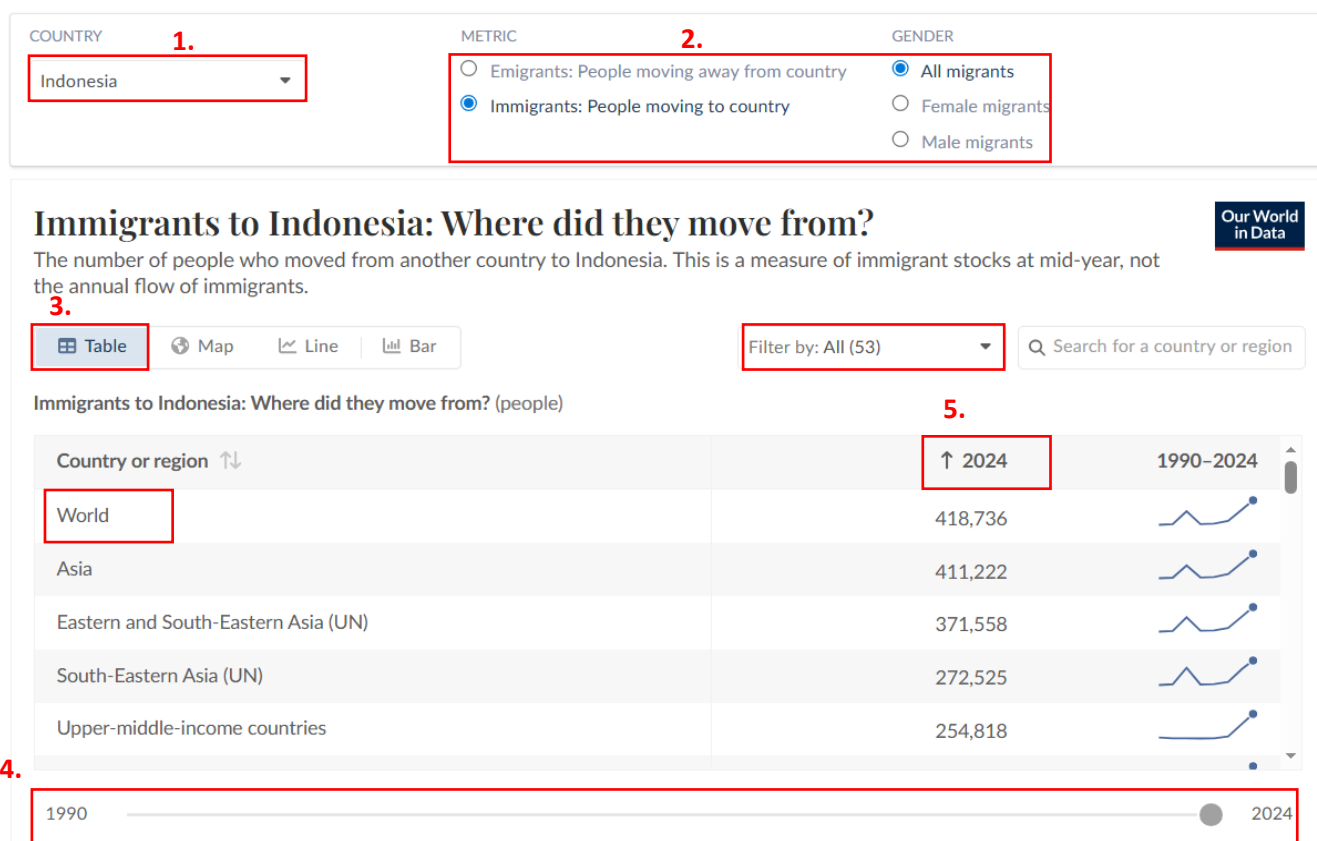
Úloha 3 (Our World in Data: zisk dat imigrace a emigrace)

Uživatelské rozhraní

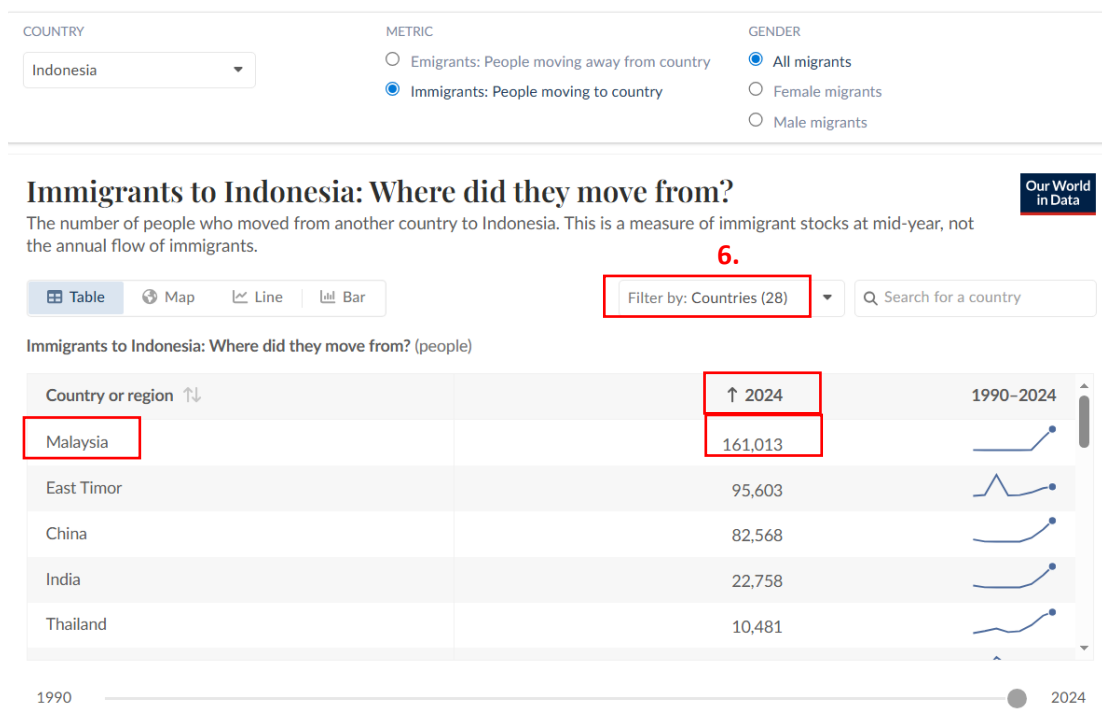

Pokyny pro práci

1. Žáci se pomocí QR kódu dostanou na webový portál Our World in Data, konkrétně na graf pohybu obyvatelstva zahrnující období od roku 1990 do nejnovějšího dostupného roku (v době zpracování materiálu 2024). Pokud budou žáci plnit úkol na mobilních telefonech, doporučte žákům pracovat ve **vodorovné poloze** kvůli lepšímu rozlišení a ovládání portálu.
2. Žáci si v sekci výběru země nastaví **stát (1.)**, pro který chtějí získávat data. Následně vyberou, zda budou získávat data o **emigraci/imigraci (2.)**. V tomto úkolu pracují žáci s daty pro všechny migranty, tudíž v sekci Gender si zkontrolují, že mají vybraný parametr pro všechny migranty (**All migrants**) (2.). V ideálním případě žáci na pracují na tomto úkolu ve dvojici, doporučte žákům, ať jeden žák ze dvojice získává data pro daný stát za emigraci a druhý za imigraci a následně si výsledky sdílí.

1. Žáci si následně přepnou zobrazení dat z původního grafu do **tabulky (1.)**. Následně si na časové ose nastaví posunutí ikony **konkrétní rok (2.)** (v našem případě 2024).
2. Ponechají si filtr pro všechny oblasti (All) a kliknutím na daný rok si nastaví, aby uvedená data byla zobrazena v **sestupném pořadí (3.)**. Zapiší si hodnotu emigrace/imigrace za celý svět do prac. listu.
3. Poté si upraví filtr vyhledávání na konkrétní země (**Countries**) (4.) a opět si nastaví, aby uvedená data byla zobrazena v sestupném pořadí. Zapiší si stát (včetně hodnoty) s nejvyšší mírou emigrace/imigrace.
4. Tento postup opakují pro všechny zbylé státy a následně z těchto dat spočítají migrační saldo pro stát.

Úloha 5 (Migration Data Portal: analýza dat remitencí)

Uživatelské rozhraní

Pokyny pro práci

1. Žáci se pomocí QR kódu dostanou na geoportál Migration Data Portal, konkrétně na graf zahrnující období přísunu remitencí (v %) od roku 2000 do nejnovějšího dostupného roku (v době zpracování materiálu 2023). Žáci u tohoto úkolu pracují již s předpřipraveným grafem, avšak lze dle potřeby změnit parametry. Zároveň je však třeba poznamenat, že pro některé státy regionu nejsou dostupná data. Pokud budou žáci plnit úkol na mobilních telefonech, doporučte žákům pracovat ve **vodorovné poloze** kvůli lepšímu rozlišení a ovládání portálu.
2. Žáci si pozorně prohlédnou uvedený liniový graf, při zamíření na konkrétní bod v grafu se jim zobrazí dané hodnoty. Na základě těchto dat splní dílčí úkoly v úloze 5b pracovního listu.

Singapur aneb asijský hospodářský zázrak

1. Co stojí za hospodářským vzestupem Singapuru?

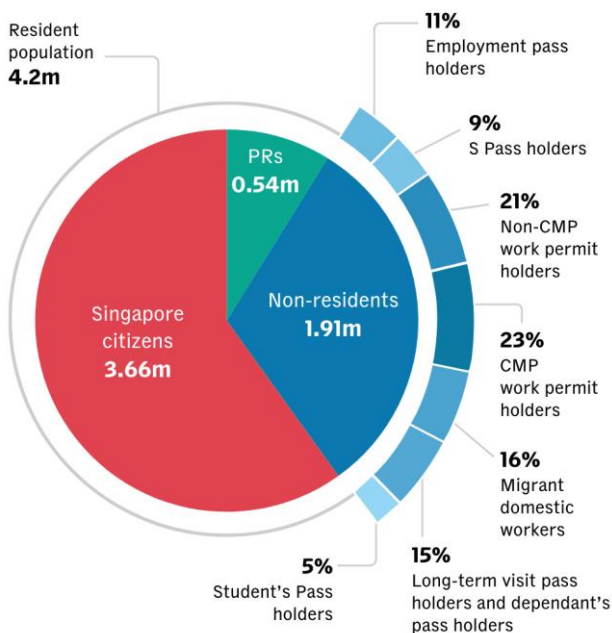
Úkol: Pozorně poslouchejte video a pokuste se odpovědět na uvedené otázky

- a) Kdy získal Singapur nezávislost a kdo byl prvním premiérem? **1965, Lee Kuan Yew**
- b) Jaký ekonomický problém musel řešit Singapur po své nezávislosti?
nedostatek přírodních zdrojů a pitné vody, vysoká nezaměstnanost, sociální problémy, slumy
- c) Jaké výhody má Singapur z hlediska své polohy?
stojí na významné dopravní křižovatce (Malacký průliv, Jihočínské moře, Indický oceán)
- d) Jaké klíčové kroky vláda podnikla pro přilákání zahraničních investic a zvýšení životní úrovně obyvatelstva?
otevřenost zahraničním firmám, daňové pobídky (nízké daně), minimum korupce, výstavba veřejných bytů, podpora exportu, investice do vzdělání
- e) Která odvětví se stala pilířem singapurské ekonomiky vedle námořního obchodu?
finančnictví a bankovníctví, výroba elektroniky
- f) Jak Singapur řeší svůj extrémní nedostatek pevniny?
rozšiřování území (Land reclamation) a navážení písku, výstavba mrakodrapů (do výšky)
- g) Jaké problémy a výzvy stojí před Singapurem?
vysoké životní náklady - rostoucí ekonomická nerovnoměrnost obyvatelstva, stárnutí obyvatelstva

2. Skladba obyvatelstva Singapuru

Singapore's total population: 6.11m

As at June 2025

Graphic: Clara Ho Source: National Population and Talent Division, Prime Minister's Office

Úkol: Prostudujte si uvedenou infografiku a doplňte chybějící informace do volných polí textu.

Obyvatelstvo Singapuru lze rozdělit do 3 skupin: **občané se singapurským občanstvím, trvalí rezidenti** a 3. skupinu tvoří nerezidenti. Tato skupina tvoří **31,3 %** populace, přičemž hlavní 2 skupiny tvoří: **lidé s i bez pracovního povolení pro CMP (stavebnictví, výroba, námořní loděnice)**

Singapur tvoří z velké části lidé bez občanství. Je to pro stát riziko nebo nezbytnost pro přežití?

Nedostatek vlastních obyvatel

Sociální nerovnost – odlišné příjmy

Přliv kvalifikované pracovní síly (S Pass holders)

Závislost na okolních státech

3. Singapur jako exportní stát

Úkol: Zapište si hlavní exportní komodity Singapuru ze dvou uvedených období a pokuste se odpovědět na otázku.

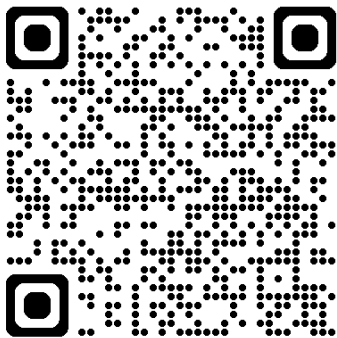
1995: počítače, elektronické integrované obvody (čipy), rafinované ropné oleje, nákladní doprava

2024: nákladní doprava, obchod, pojišťovnictví a bankovnictví, elektronické integrované obvody (čipy)

- K jaké došlo změně z hlediska exportu v průběhu let v Singapuru? Co nám to říká o vyspělosti země?
Přechod z výroby počítačů a součástek na sektor služeb (bankovnictví, doprava), vzrůst příjmů z exportu a vyšší přidaná hodnota

4. Jak se žije v Singapuru? – Životní náklady

Úkol: S pomocí uvedeného QR kódu si doplňte tabulku životních nákladů (v Kč) ve srovnání Singapuru a Brna.

Služba	Singapur (Kč)	Brno (Kč)
Jídlo pro 1 osobu, normální restaurace	207,33	200,00
1 kg rýže	51,32	48,27
Měsíční jízdenka	2 123,06	550,00
Mobilní tarif s 10 GB dat	268,96	525,91
Měsíční poplatek za posilovnu pro 1 dospělého	2 225,23	1 180,00
Apartmán se 3 pokoji v centru (měsíční nájem)	119 111,14	32 944,00
Průměrný měsíční plat	88 740	41 404

5. Jak se žije v Singapuru? – Dodržování místních pravidel

Úkol: Singapur je známý svými přísnými autoritářskými zákony/pravidly. S pomocí QR kódu si přečtete uvedený článek a zapište si příklady pravidel platných pro návštěvníky Singapuru.

žvýkání žvýkaček na veřejnosti, připojení k nezabezpečené wifi, kouření a odhazování nedopalků na veřejnosti, přebíhání silnic mimo přechody, konzumace jídla a nápojů ve veřejné dopravě, malování graffiti

ZÁVĚR – ZODPOVĚZENÍ BADATELSKÉ OTÁZKY

Na základě dnešních zjištění si zapište 'recept na zázrak'. Které kroky byly pro Singapur nejdůležitější?

Singapur dokázal během relativně krátkého období se stát světovou velmocí díky strategickému plánování, kdy velkou roli zde sehrála otevřenost světu podpořenou přísným dodržováním disciplíny. Díky tomu se ze Singapuru mohlo stát globální centrum financí a technologií. Tento vzestup je však negativně spojen s vysokými životními náklady a závislostí na zahraničních pracovnících.

CESTOVNÍ RUCH V JIHOVÝCHODNÍ ASII

Skupinová práce – plánování dovolené

Pokyny pro skupinovou práci:

Vášim úkolem je jako tým vytvořit **cestovní itinerář** pro přiděleného klienta a výsledek prezentovat formou **digitálního posteru (např. v Canvě)** nebo **krátké prezentace (např. Canva nebo MS Powerpoint)**, která klienta provede jeho cestou. Výsledný itinerář musí obsahovat tyto povinné sekce:

CESTOVNÍ ITINERÁŘ	
Příprava před cestou	• Víza a měna: Potřebuje klient víza? Kolik stojí a jak se vyřizují? Zjistěte a uveďte aktuální kurz měny daného státu. • Zdraví a bezpečnost: Povinné a doporučené očkování, zdravotní pojištění a případně čemu se má klient v dané zemi vyhnout.
Doprava a klima	• Letenky: Najděte konkrétní spojení z/do ČR v daném období (cena a letecká společnost). • Doprava v regionu: Konkrétní možnosti přepravy v daném státě (vlaky, autobus, ...). • Klima: Vložte klimadiagram daného území, upozorněte na předpokládané počasí v době cesty
Pobyt a program	• Ubytování: Konkrétní typ ubytování (hotel, hostel nebo jiný typ ubytování (název + cena), musí odpovídat rozpočtu! • Aktivita: Konkrétní návrhy a výlety/zážitků se zaměřením klienta, vybírejte na základě požadavku klienta.

Doporučené zdroje:

Při práci využívejte reálná data. V závěru uveďte a řádně odcitujte minimálně 3 zdroje.

- **Zákony a víza:** Ministerstvo zahraničních věcí ČR - mzv.gov.cz (sekce Cestujeme).
- **Ubytování:** Booking.com, Hostelworld.com, Trivago nebo TripAdvisor
- **Doprava v regionu:** 12go.asia (vlaky, autobusy, trajekty).
- **Klima:** Climate-data.org nebo Klimadiagramme.de.
- **Letenky:** Skyscanner.cz nebo Google Flights.

Klient: **Klára V. (29 let) - foodbloggerka**

Popis klienta:

Klára se specializuje se na poznávání lokálních kuchyní po celém světě a jako úspěšná foodbloggerka chce nyní vytvořit obsah z **Vietnamu (od Hanoje po deltu Mekongu)**. Potřebuje naplánovat cestu na **14 dní během května**. Díky spolupracím má celkový rozpočet stanovený na 120 000 Kč a jejím cílem je ochutnat místní ikonická jídla, chce objevovat malé rodinné podniky, street food, místní trhy, ale nebrání se i luxusnějším restauracím. Nevyžaduje luxusní ubytování a preferuje spíše menší hotely nebo hostely s dobrými recenzemi.

Specifický požadavek: Přeje si zúčastnit se autentického vaření (cooking class) a přidat do itineráře tipy na místní tržnice ve všech lokalitách.

CESTOVNÍ RUCH V JIHOVÝCHODNÍ ASII

Skupinová práce – plánování dovolené

Pokyny pro skupinovou práci:

Vášim úkolem je jako tým vytvořit **cestovní itinerář** pro přiděleného klienta a výsledek prezentovat formou **digitálního posteru (např. v Canvě)** nebo **krátké prezentace (např. Canva nebo MS Powerpoint)**, která klienta provede jeho cestou. Výsledný itinerář musí obsahovat tyto povinné sekce:

CESTOVNÍ ITINERÁŘ	
Příprava před cestou	• Víza a měna: Potřebuje klient víza? Kolik stojí a jak se vyřizují? Zjistěte a uveďte aktuální kurz měny daného státu. • Zdraví a bezpečnost: Povinné a doporučené očkování, zdravotní pojištění a případně čemu se má klient v dané zemi vyhnout.
Doprava a klima	• Letenky: Najděte konkrétní spojení z/do ČR v daném období (cena a letecká společnost). • Doprava v regionu: Konkrétní možnosti přepravy v daném státě (vlaky, autobus, ...). • Klima: Vložte klimadiagram daného území, upozorněte na předpokládané počasí v době cesty
Pobyt a program	• Ubytování: Konkrétní typ ubytování (hotel, hostel nebo jiný typ ubytování (název + cena), musí odpovídat rozpočtu! • Aktivita: Konkrétní návrhy a výlety/zážitků se zaměřením klienta, vybírejte na základě požadavku klienta.

Doporučené zdroje:

Při práci využívejte reálná data. V závěru uveďte a řádně odcitujte minimálně 3 zdroje.

- **Zákony a víza:** Ministerstvo zahraničních věcí ČR - mzv.gov.cz (sekce Cestujeme).
- **Ubytování:** Booking.com, Hostelworld.com., Trivago nebo TripAdvisor
- **Doprava v regionu:** 12go.asia (vlaky, autobusy, trajekty).
- **Klima:** Climate-data.org nebo Klimadiagramme.de.
- **Letenky:** Skyscanner.cz nebo Google Flights.

Klient: **Rodina Novákových se dvěma dětmi (6 a 10 let)**

Popis klienta:

Rodina Novákových by ráda podnikla svou větší dovolenou mimo Evropu a zaujala je možnost jihovýchodní Asie, konkrétně do **Malajsie**. Rodiče jsou finančně stabilní majitelé prosperující firmy, ale chtějí se držet stanoveného rodinného denního rozpočtu 3500-4000 Kč a celkem rozpočet na 110 000 Kč. Rádi by dětem dopřáli bezpečnou, zábavnou a zároveň poznávací týdenní dovolenou. Chtěli vyrazit během prvních dvou týdnů v srpnu. Z hlediska ubytování preferují spíše uzavřený rezort nebo hotel a rádi by měli zaplacenou polopenzi.

Specifický požadavek: Chtějí přidat do itineráře návštěvu místního přírodní rezervace nebo zoo, která bude dostupná z jejich ubytování. Výlet musí zahrnovat konkrétní aktivitu vhodnou pro děti.

CESTOVNÍ RUCH V JIHOVÝCHODNÍ ASII

Skupinová práce – plánování dovolené

Pokyny pro skupinovou práci:

Vaším úkolem je jako tým vytvořit **cestovní itinerář** pro přiděleného klienta a výsledek prezentovat formou **digitálního posteru (např. v Canvě)** nebo **krátké prezentace (např. Canva nebo MS Powerpoint)**, která klienta provede jeho cestou. Výsledný itinerář musí obsahovat tyto povinné sekce:

CESTOVNÍ ITINERÁŘ	
Příprava před cestou	• Víza a měna: Potřebuje klient víza? Kolik stojí a jak se vyřizují? Zjistěte a uveďte aktuální kurz měny daného státu. • Zdraví a bezpečnost: Povinné a doporučené očkování, zdravotní pojištění a případně čemu se má klient v dané zemi vyhnout.
Doprava a klima	• Letenky: Najděte konkrétní spojení z/do ČR v daném období (cena a letecká společnost). • Doprava v regionu: Konkrétní možnosti přepravy v daném státě (vlaky, autobus, ...). • Klima: Vložte klimadiagram daného území, upozorněte na předpokládané počasí v době cesty
Pobyt a program	• Ubytování: Konkrétní typ ubytování (hotel, hostel nebo jiný typ ubytování (název + cena), musí odpovídat rozpočtu! • Aktivity: Konkrétní návrhy a výlety/zážitků se zaměřením klienta, vybírejte na základě požadavku klienta.

Doporučené zdroje:

Při práci využívejte reálná data. V závěru uveďte a řádně odcitujte minimálně 3 zdroje.

- **Zákony a víza:** Ministerstvo zahraničních věcí ČR - mzv.gov.cz (sekce Cestujeme).
- **Ubytování:** Booking.com, Hostelworld.com, Trivago nebo TripAdvisor
- **Doprava v regionu:** 12go.asia (vlaky, autobusy, trajekty).
- **Klima:** Climate-data.org nebo Klimadiagramme.de.
- **Letenky:** Skyscanner.cz nebo Google Flights.

Klient: **Roman B. (38 let) – výherce loterie Sazka**

Popis klienta:

Roman donedávna pracoval jako automechanik v menší dílně. Jeho život se změnil po tom, co vyhrál hlavní výhru v loterii Sazka a rozhodl se změnit svůj život a splnit svůj sen. Rád by navštívil během října na dva týdny Singapur a zažil něco, na co nikdy nezapomene. Chce si užít čistý luxus a služby, které člověk běžně nezažije a finanční možnosti jsou prakticky neomezené (cca 500 000 Kč. a výše). Požaduje pětihvězdičkový hotel s prémiovými službami, první třídu, přesuny soukromým vozem s řidičem.

Specifický požadavek: Chce do itineráře přidat alespoň 2 luxusní zážitky (návštěva michelinské restaurace – minimálně 2 hvězdy, návštěva Grand Prix Singapur, soukromá plavba jachtou apod).

CESTOVNÍ RUCH V JIHOVÝCHODNÍ ASII

Skupinová práce – plánování dovolené

Pokyny pro skupinovou práci:

Vaším úkolem je jako tým vytvořit **cestovní itinerář** pro přiděleného klienta a výsledek prezentovat formou **digitálního posteru (např. v Canvě)** nebo **krátké prezentace (např. Canva nebo MS Powerpoint)**, která klienta provede jeho cestou. Výsledný itinerář musí obsahovat tyto povinné sekce:

CESTOVNÍ ITINERÁŘ	
Příprava před cestou	• Víza a měna: Potřebuje klient víza? Kolik stojí a jak se vyřizují? Zjistěte a uveďte aktuální kurz měny daného státu. • Zdraví a bezpečnost: Povinné a doporučené očkování, zdravotní pojištění a případně čemu se má klient v dané zemi vyhnout.
Doprava a klima	• Letenky: Najděte konkrétní spojení z/do ČR v daném období (cena a letecká společnost). • Doprava v regionu: Konkrétní možnosti přepravy v daném státě (vlaky, autobus, ...). • Klima: Vložte klimadiagram daného území, upozorněte na předpokládané počasí v době cesty
Pobyt a program	• Ubytování: Konkrétní typ ubytování (hotel, hostel nebo jiný typ ubytování (název + cena), musí odpovídat rozpočtu! • Aktivita: Konkrétní návrhy a výlety/zážitků se zaměřením klienta, vybírejte na základě požadavku klienta.

Doporučené zdroje:

Při práci využívejte reálná data. V závěru uveďte a řádně odcitujte minimálně 3 zdroje.

- **Zákony a víza:** Ministerstvo zahraničních věcí ČR - mzv.gov.cz (sekce Cestujeme).
- **Ubytování:** Booking.com, Hostelworld.com, Trivago nebo TripAdvisor
- **Doprava v regionu:** 12go.asia (vlaky, autobusy, trajekty).
- **Klima:** Climate-data.org nebo Klimadiagramme.de.
- **Letenky:** Skyscanner.cz nebo Google Flights.

Klient: Vilém H. (46 let) – profesionální fotograf přírody

Popis klienta:

Vilém se již 25 let se živí jako profesionální fotograf. Spolupracuje s řadou přírodovědných časopisů a specializuje se na tropické deštné lesy a nyní by rád navštívil jihovýchodní Asii, která patří k regionům s nejvyšší biodiverzitou na světě. Jeho cíl je navštívit Indonésii, konkrétně oblasti jako Komodo nebo Borneo na 14 dní během března nebo dubna. Finanční možnosti jsou spíše střední, kdy celková částka by měla být do 110 000 Kč. Preferuje spíše jednodušší ubytování blízko přírody s dobrou polohou, avšak potřebuje zajistit zkušené místní průvodce.

Specifický požadavek: Zařadit do itineráře minimálně čtyři celodenní exkurze s místním průvodcem do národního parku Komodo a deštného pralesa na Borneu – pro každou uvést konkrétního místního průvodce nebo agenturu a cenu.

CESTOVNÍ RUCH V JIHOVÝCHODNÍ ASII

Skupinová práce – plánování dovolené

Pokyny pro skupinovou práci:

Vaším úkolem je jako tým vytvořit **cestovní itinerář** pro přiděleného klienta a výsledek prezentovat formou **digitálního posteru (např. v Canvě)** nebo **krátké prezentace (např. Canva nebo MS Powerpoint)**, která klienta provede jeho cestou. Výsledný itinerář musí obsahovat tyto povinné sekce:

CESTOVNÍ ITINERÁŘ	
Příprava před cestou	• Víza a měna: Potřebuje klient víza? Kolik stojí a jak se vyřizují? Zjistěte a uveďte aktuální kurz měny daného státu. • Zdraví a bezpečnost: Povinné a doporučené očkování, zdravotní pojištění a případně čemu se má klient v dané zemi vyhnout.
Doprava a klima	• Letenky: Najděte konkrétní spojení z/do ČR v daném období (cena a letecká společnost). • Doprava v regionu: Konkrétní možnosti přepravy v daném státě (vlaky, autobus, ...). • Klima: Vložte klimadiagram daného území, upozorněte na předpokládané počasí v době cesty
Pobyt a program	• Ubytování: Konkrétní typ ubytování (hotel, hostel nebo jiný typ ubytování (název + cena), musí odpovídat rozpočtu! • Aktivita: Konkrétní návrhy a výlety/zážitků se zaměřením klienta, vybírejte na základě požadavku klienta.

Doporučené zdroje:

Při práci využívejte reálná data. V závěru uveďte a řádně odcitujte minimálně 3 zdroje.

- **Zákony a víza:** Ministerstvo zahraničních věcí ČR - mzv.gov.cz (sekce Cestujeme).
- **Ubytování:** Booking.com, Hostelworld.com., Trivago nebo TripAdvisor
- **Doprava v regionu:** 12go.asia (vlaky, autobusy, trajekty).
- **Klima:** Climate-data.org nebo Klimadiagramme.de.
- **Letenky:** Skyscanner.cz nebo Google Flights.

Klient: **Manželé Hanzlíkovi (oba 68 let) – aktivní senioři**

Profil klienta:

Manželé Hanzlíkovi celý život rádi cestují, dosud zejména po Evropě. Díky příspěvku od jejich dětí by nyní navštívili jihovýchodní Asii, nejvíce je zaujaly Filipíny. Chtěli by vyrazit v lednu nebo v únoru na 8 dní a rozpočet mají okolo 85 000 Kč. Jsou ve velmi dobré kondici, kdy rádi tráví čas aktivně a podnikají i delší výlety. Z hlediska ubytování preferují komfortní hotel nebo menší rezort, ideálně s plnou penzí.

Specifický požadavek: Do itineráře si přejí zařadit návštěvu historické památky (konkrétní příklad) a půldenní lodní výlet na moři (uvést konkrétního provozovatele).

Cestovní ruch v jihovýchodní Asii – kriteriační hodnocení

Kritérium	3 body (Výborně)	2 body (Částečně)	1 bod (Slabě)	0 bodů (Nesplněno)
Splnění povinných sekcí itineráře	Itinerář obsahuje všechny povinné sekce a informace jsou přehledné.	Itinerář obsahuje všechny povinné sekce nebo jsou zpracovány velmi povrchně.	Chybí 2-3 povinné sekce a informace jsou velmi stručné.	Chybí 4 a více sekcí, projekt je neúplný.
Finanční rozpočet	Rozpočet je dodržen, ceny jsou reálné a podložené zdroji.	Rozpočet je dodržen, chybí ceny u některých položek.	Rozpočet je mírně mimo limit nebo chybí ceny u některých položek.	Rozpočet zcela chybí nebo naprosto neodpovídá profilu klienta.
Specifické požadavky	Speciální požadavky klienta byly do plánu vhodně zapracovány.	Speciální požadavky klienta jsou splněny, ale zpracovány pouze povrchně.	Je splněna jen část požadavků nebo jsou zvoleny nevhodně.	Specifické požadavky klienta byly ignorovány.
Zdroje a citace	Jsou uvedeny alespoň 3 relevantní a řádně odcitované zdroje.	Jsou uvedeny méně než 3 relevantní zdroje, ale jsou řádně odcitovány.	Jsou uvedeny méně než 3 zdroje nebo jsou chybně citovány.	Zdroje nejsou uvedeny vůbec nebo jsou vymyšlené.
Prezentace výsledků	Prezentace materiálu je srozumitelná, sebejistá, tým odpovídá na dotazy.	Prezentace byla přehledná, avšak méně srozumitelná a dotazy nebyly zodpovězeny.	Prezentace materiálu byla chaotická nebo ji dělá pouze jeden člen týmu.	Tým neprezentoval materiál nebo projev byl značně nesrozumitelný.

Hodnocení: TÝM:

Splnění povinných sekcí itineráře	..... b	Specifické požadavky	..... b
Prezentace výsledků	..... b	Finanční rozpočet	..... b
Zdroje a citace	..... b	CELKEM	..... b